

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Odsjek za sociologiju

Diplomski rad

Mentorica: doc. dr. sc. Petra Rodik, Komentor: izv. prof. dr. sc. Hajrudin Hromadžić

Medijski prikazi sirijske izbjegličke krize: komparativna analiza odabranih hrvatskih
informativnih Internet portala

Branimir Seletković

SADRŽAJ:

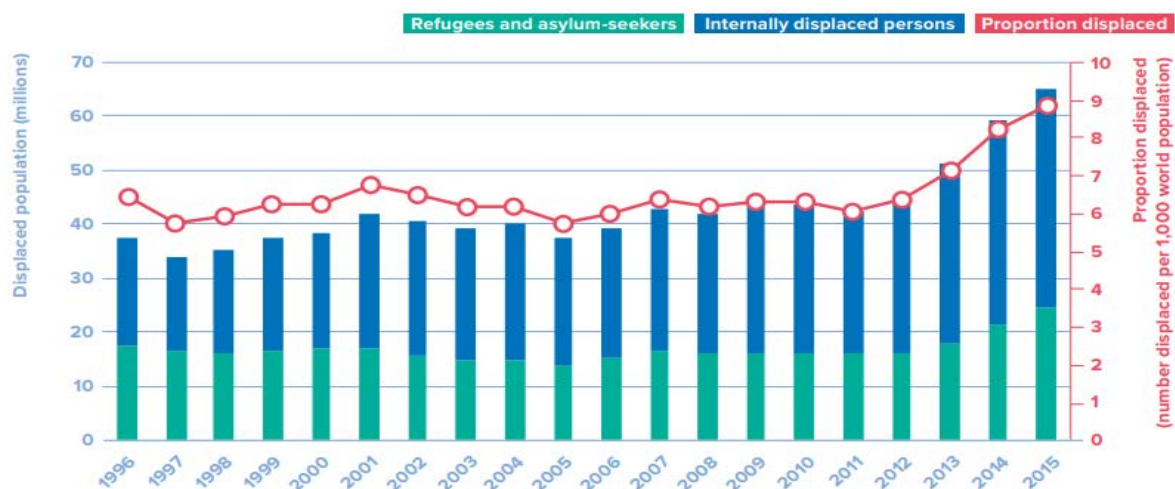
1. UVOD	4
2. TEORIJSKA ISHODIŠTA	
2.1 MEDIJI	
2.1.1 Definicija medija i Internet kao novi medij	10
2.1.2 Relevantnost i utjecaj medija	13
2.1.3 Medijski sustav, politike i vlasnička struktura	15
2.2 VRIJEDNOSNI SUDOVI I ORIJENTACIJE.....	18
2.3 “ <i>FRAMING</i> ” i “ <i>PRIMING</i> ”	20
3. METODOLOGIJA I UZORAK	
3.1 Metodologija	23
3.2 Uzorak.....	28
4. PRIKAZ REZULTATA ISTRAŽIVANJA I INTERPRETACIJA	
4.1 TEME	
4.1.1 Distribucija tema o migrantima	33
4.1.2 Distribucija tema o migrantskoj krizi	38
4.2 VRIJEDNOSNI SUDOVI	42
4.2.1 Tema migranti	43
4.2.2 Tema migrantska kriza	47
4.3 VRIJEDNOSTI	54

4.4 UOKVIRAVANJE	63
5. ZAKLJUČCI I RASPRAVA	68
6. LITERATURA	79
7. PRILOZI	85
8. SAŽETAK / <i>ABSTRACT</i>	93

1. UVOD

Oružani sukob u Siriji, točnije Sirijskoj Arapskoj Republici, u 2015. godini nalazio se u petoj godini trajanja (te traje i danas), a zbog velikog broja izbjeglica i humanitarnih potreba koje je generirao, jedan je od najvećih migracijskih i humanitarnih izazova s kojima se u svojoj novijoj povijesti Europska Unija, a time i Hrvatska suočila. S 4.9 milijuna izbjeglica, 6.6 milijuna privremeno raseljenih osoba (*internally displaced persons*) i približno 250.000 tražitelja azila, procjenjuje se kako je 11.7 milijuna Sirijaca raseljeno i prognano do kraja 2015. godine, tražeći zaštitu unutar Sirije ili pak izvan njenih granica (UNHCR, 2016). "Preko 1 milijuna novih izbjeglica iz Sirije registrirano je tokom 2015. godine, dovodeći time ovu populaciju blizu 5 milijuna u usporedbi sa 3.9 milijuna izbjeglica na kraju 2014. godine i 2.5 milijuna na kraju 2013. godine" (UNHCR, 2016:13). Prema recentnijim je izvješćima UNHCR-a pak, u 2016. godini registrirano oko 600.000 novih izbjeglica iz Sirije pa je tako njihov ukupan broj na kraju te godine iznosio oko 5.5 milijuna (UNHCR, 2017), a na kraju 2017. godine, 6.3 milijuna (UNHCR, 2018). 2015. godina je ona u kojoj je generiran najveći broj izbjeglica (općenito) u razdoblju od 1996. do 2015. godine (slika 1), no važno je naglasiti i kako se sirijski trend generiranja najvećeg broja izbjeglica nastavio i u 2016. i 2017. godini (UNHCR, 2017, 2018), o čemu nam svjedoči niže dostupan histogram (slika 2). Ipak, u ovom smo radu 2015. godinu odabrali kao onu referentnu jer je to godina u kojoj je do danas, najveći broj izbjeglica prešao preko hrvatskog teritorija, odnosno ona u kojoj je sirijska izbjeglička kriza, u hrvatskom (ali i europskom kontekstu), dosegla svoj vrhunac.

Fig.1 Trend of global displacement & proportion displaced | 1996 - 2015 (end-year)

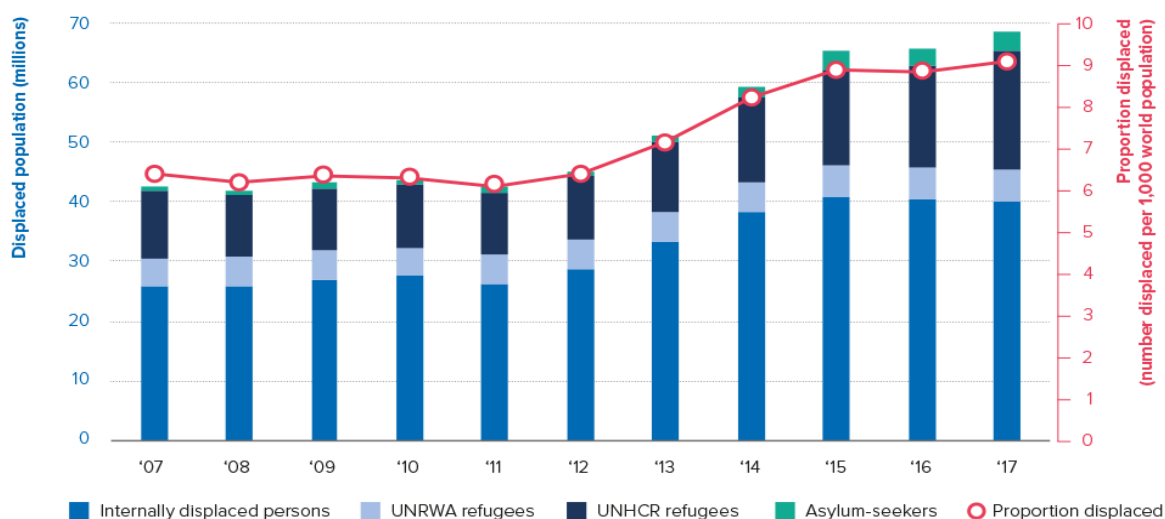
Slika 1.

UNHCR (2016)

URL: <http://www.unhcr.org/statistics/unherstats/576408cd7/unhcr-global-trends-2015.html>

(str. 6)

Trend of global displacement and proportion displaced | 2007-2017

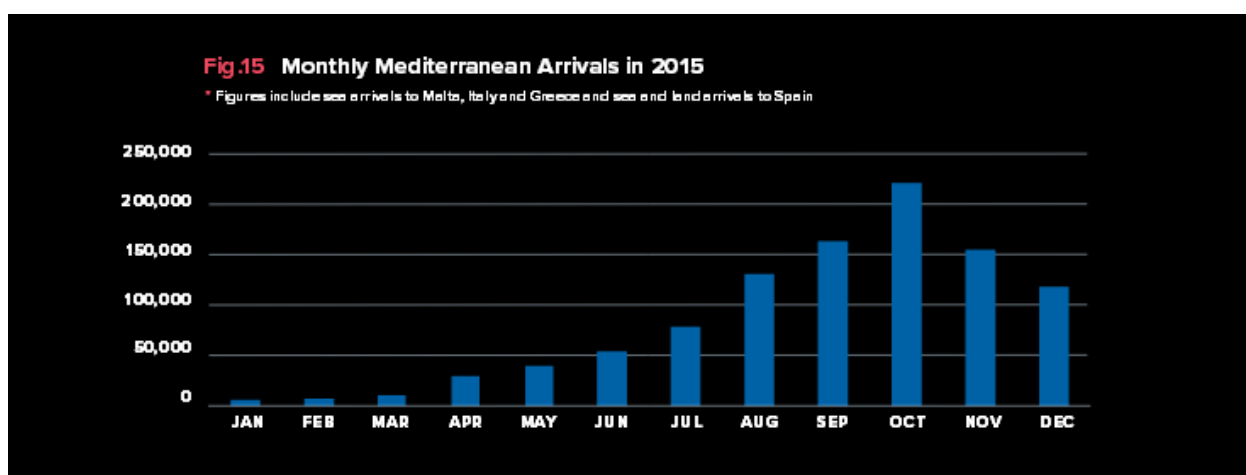

Slika 2.

UNHCR (2018)

URL: <http://www.unhcr.org/globaltrends2017/>

U 2014. i 2015. godini, najveći je broj migranata dolazio upravo iz Sirijske Arapske Republike (UNHCR, 2016:16). Tokom 2015. godine, većina izbjeglica iz Sirije sigurnost je potražila u susjednim državama (Libanon: 45,300 i Jordan: 39,400), dok je najveći broj, njih skoro 1 milijun, utočište pronašlo u Turskoj tokom njena privremena režima u prvoj polovici 2015. godine. Tek se ulaskom u drugu polovicu 2015. godine, povećani broj izbjeglica kreće prema drugim europskim državama, a vrhunac izbjegličkog migracijskog toka zbiva se u rujnu i listopadu 2015. godine (slika 3). Iz tog smo se razloga u ovome radu i odlučili na analizu članaka objavljenih upravo u razdoblju od 1. rujna do 31. listopada 2015. godine.

Slika 3.

UNHCR (2016)

URL: <http://www.unhcr.org/statistics/unhcrstats/576408cd7/unhcr-global-trends-2015.html>

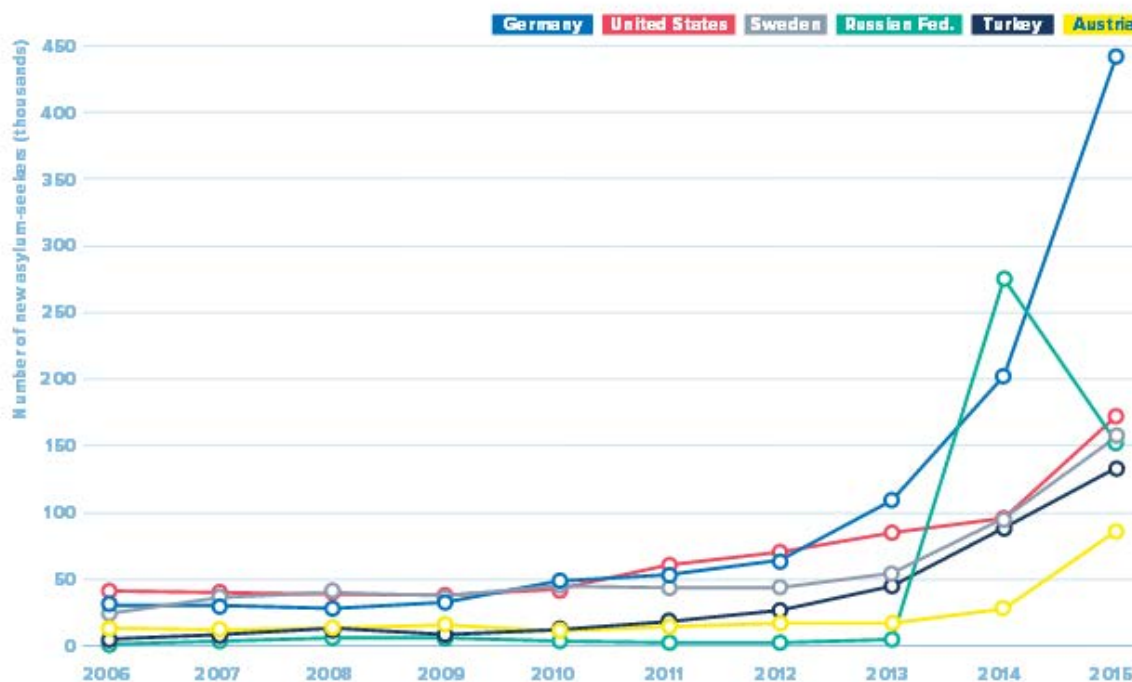
(str. 35)

Zbog svog geostrateškog položaja, Republika Hrvatska suočila se s jednom od najvećih migracijskih kriza u svojoj novijoj povijesti. “Do siječnja 2016. preko teritorija RH prešlo je oko 600 000 izbjeglica prema zapadnim zemljama”, a “priljev nezakonitih migranata postaje jedno od važnih pitanja nacionalnih interesa i unutarnje sigurnosti i Republike Hrvatske i svih članica EU” (Tadić et al., 2006:32,26). “Najveći je dnevni priljev migranata zabilježen 24. rujna 2015. godine, kada je u zemlju ušlo 11 535 izbjeglica”¹ (u: Barada, 2016), a tokom siječnja 2016. godine prosječan broj migranata varirao je između 500

¹ Dostupno i na: <http://www.vijesti.rtl.hr/novosti/hrvatska/1799491/izbjeglicka-kriza-u-hrvatskoj-u-brojkama-najvise-sirijaca-te-43-zena-i-djece/>, 7.1.2016.

i 2,000, uz poneku iznimku, kada bi ta brojka prelazila 3,000 (Šelo Šabić, Borić, 2016). Važno je naglasiti kako Republika Hrvatska nije predstavljala krajnje odredište migranata - jer je azil zatražilo svega nekoliko ljudi - već tranzitnu zemlju, odnosno put do drugih europskih država, posebice Njemačke (slika 4).

Fig.16 Main destination countries for new asylum-seekers | 2006-2015

Slika 4.

UNHCR (2016)

URL: <http://www.unhcr.org/statistics/unhcrstats/576408cd7/unhcr-global-trends-2015.html>

(str. 39)

U kontekstu takve socijalno-političke situacije, javnost je podijeljena. Na jednoj strani nalaze se oni koji naglašavaju potrebu za humanim pristupom i empatijom prema patnjama drugih ljudskih bića, dok su s druge oni kojima je strah nadjačao takve vrijednosti. No, nije samo javnost ta koja je podijeljena. Mediji, koji u informacijskom društvu (Castells, 2003) imaju značajnu ulogu u informiranju i obrazovanju pojedinaca o pojedinim temama i događajima, ali i u oblikovanju stavova kako pojedinaca, tako i društvenih grupa, također su podijeljeni. To je vidljivo iz samih naslova, ali i pristupa temi, odnosno načinu na koji je ona

“uokvirena” (*framing*)², a isti se razlikuju između pojedinih medija kojih ćemo se u ovom radu dotaknuti, točnije hrvatskih informativnih internet portala.

U informacijskom društvu, informacija predstavlja moć, a onaj koji je zadužen za distribuciju (obradu i proizvodnju) tih informacija u svojim rukama ima jedan zaista moćan alat. Ona je od izuzetnog značaja za primatelja poruke te predstavlja novu spoznaju koja oblikuje svjetonazore onih koji je usvoje. Mediji svojom strukturom i mogućnostima predstavljaju jedan izuzetno zanimljiv, ali i potencijalno opasan makrodruštveni fenomen iz razloga što “predodžbu o nekoj temi stvaramo uglavnom na temelju medijskih izvješća, novinarske selekcije događaja i istupa javnih ličnosti koje govore o temi” (Kanižaj, 2004:86). “U komunikacijskim znanostima medij je fizičko ili tehničko sredstvo pretvorbe poruke u signal koji se može slati kanalom. Oni su sredstvo kojim se ostvaruje komunikacija, posrednici su između vlasti i javnosti, informiraju javnost o svim relativno važnim temama za društvenu zajednicu, a sve to kako bi ispravno formirali (ili danas, nažalost, sve više, manipulirali) javno mišljenje građana” (Jurčić, 128:2017).

Dakle, problem može nastati ako se istim tim “moćnim” kanalima prenošenja informacija šire ponekad i neutemeljeni negativni vrijednosni sudovi prema subjektima tako osjetljivih političkih i socijalnih tema kao što je to ona sirijske izbjegličke krize, stoga sve do sada navedeno čini zadatak pronicanja u vrijednosne sudove i vrijednosti (a time i stavove³) koje ljudi primaju i usvajaju putem medijskog/ih sadržaja neophodnim. Naime, smatramo relevantnim pokušati istražiti uz kakve vrijednosne sudove pojedini mediji (u ovom slučaju isključivo hrvatski informativni Internet portali) prenose vijesti vezane uz sirijsku izbjegličku krizu te posljedično, europsku imigrantsku krizu. Pritom, u fokusu će istraživanja biti sve popularniji novi mediji, točnije hrvatski (informativni) Internet portali (Benković, Balabanić, 2010, 2016; Popović, 2014). Nalazimo se u osjetljivom trenutku povijesti u kojem se za prevlast bore humanost i empatija prema patnji drugih ljudskih bića s jedne strane te nacionalizam, eurocentrizam, ksenofobija i strah s druge. Sve ovo nisu samo teorijski problemi, već problemi koji zasijecaju u svakodnevicu našega (globalnog) društva.

² Teorija i koncept *framing*-a tvrde kako način na koji je nešto prezentirano (*frame*, “okvir”), utječe na izbore koje ljudi donose. Neki od autora koji su pisali o teoriji *framing*-a su Goffman (1974), Snow (1986, 2000), Lakoff (2006), Gamson i Modigliani (1987), Nelson (1997).

³ Ljudi putem medijskog sadržaja usvajanjem vrijednosnih sudova i vrijednosti, usvajaju i stavove, skup kojih čini svjetonazor, odnosno način razmišljanja i djelovanja u društvu, unutar njegovih konstrukata te prema drugim ljudskim individuama na općenitoj razini.

Cilj rada je usporedba vodećih hrvatskih Internet portala na temelju vrijednosnih sudova (pozitivni, negativni, neutralni) spram migranata iz Sirije, onda kada se izvještavalo o vijestima vezanim uz teme migranata te onda kada se izvještavalo o vijestima vezanim uz teme migrantske krize, kao i pokušaj detektiranja vrijednosti koje se putem određenih stavova promovira te diskursa putem kojeg su se ove vijesti uokviravale (*framing*). Rezultati će se uspoređivati između “alternativnih” Internet portala (Forum.tm, H-Alter.org, Lupiga.com, VoxFeminae.net, Tris.com.hr), točnije portala koji pripadaju tzv. Trećem medijskom sektoru (neprofitnim medijima) te onih najčitanijih “mainstream” dnevno-informativnih Internet portala koji su u privatnom vlasništvu (Index.hr, tportal, Net.hr) (Popović, 2014), kako bismo došli do eventualnih razlika u načinu na koji isti problem “uokviruju” i prenose mediji koji “žive” od reklama i *click-bait* članaka senzacionalističkih naslova, a kako to prenose portali kojima odabir sadržaja i način prenošenja istog nije određen pravilima kapitalističkog tržišta te im opstanak ne ovisi o ostvarivanju profita.

U ovome ćemo radu pokušati pokazati kako se, ovisno o tome radi li se o *mainstream* ili “alternativnim” portalima te ovisno o tematici/“krovnoj temi” kojoj vijest pripada (*tema migranti* ili *tema migrantska kriza*), vrijednosni sudovi spram migranata iz Sirije te vrijednosti koje ovi portali zastupaju/promoviraju razlikuju. Autori/mediji vrijednosti i stavove ne iskazuju samo odabirom teme i izražavanjem vrijednosnih sudova, već i odabirom jezičnih sredstava, odnosno načinom na koji je vijest „uokvirena“, kao i posezanjem za *senzacionalizmom* i *negativizmom* koji danas predstavljaju jedna od najefikasnijih sredstava kojima se mediji služe kako bi ostvarili što veću posjećenost i čitanost⁴. Iz navedenih razloga, u radu će biti analizirano *što* i *kako* se piše o migrantima iz Sirije te sirijskoj izbjegličkoj krizi.

Primarna hipoteza pretpostavlja postojanje razlika u načinu na koji su migranti iz Sirije prikazivani na mainstream te “alternativnim” portalima (tzv. neprofitnim portalima trećeg medijskog sektora), u onim slučajevima kada se u promatranom razdoblju izvještavalo o temama sirijskih migranata kao subjekata krize (mikro razina) te onda kada se o sirijskoj migrantskoj krizi izvještavalo kao o političkom problemu/procesu (makro razina)⁵.

Izvedene hipoteze tako konkretiziraju postojanje razlika između ovih dvaju grupa portala u odabiru tema te karakteru/predznaku vijesti i vrijednosnih sudova sadržanih unutar

⁴ Barem kada govorimo o elektroničkim medijima, kao što su to u ovome radu analizirani informativni Internet portali.

⁵ Iz razloga što se potonje vijesti/teme (o migrantskoj krizi) tiču i posljedica koje se reflektiraju na makro razini (političko i društveno “ozračje”, zakoni i odredbe, institucije itd.).

samih vijesti/informacija (*vrijednosni karakter vijesti/informacije*), ali i onih vrijednosnih sudova iznesenih od strane autora teksta, odnosno medija (*vrijednosni sud autora*). Naposljetku, izvedene hipoteze pretpostavljaju i postojanje razlika u zastupljenim/promoviranim vrijednostima te načinu na koji su se vijesti o ove dvije “krovne teme” uokviravale, odnosno u korištenom diskursu putem kojeg su one prezentirane i vrednovane.

2. TEORIJSKA ISHODIŠTA

2.1 MEDIJI

2.1.1 Definicija medija i Internet kao novi medij

“U komunikacijskim znanostima medij je tehničko ili fizičko sredstvo pretvorbe poruke koja se može slati preko kanala. Također se definira i kao suvremeno sredstvo za prenošenje informacija. Medij je sredstvo i način iskazivanja čega, sredstvo komunikacije” (Jurčić, 129:2017), a Vladimir Biti (1997) smatra da se taj naziv može definirati barem na četiri načina:

- 1.. U fiziologijskome smislu, kad medij označava komunikacije: auditivni, vizualni, taktilni, olfaktivni te njihov međusobni odnos (intermedijalnost);
2. U fizičkome smislu, kad mediji znače tvar pomoću koje se izražava neka nova poruka; jezik, ton i boja;
3. U tehnologijskome značenju, u kojem medij označava sredstvo posredovanja između znakovne proizvodnje i potrošnje;
4. U sociološkome, u kojem je medij shvaćen kao institucijsko-organizacijski okvir komunikacije pa se govori o politici, gospodarstvu, znanosti, odgoju. Na taj se način pojam medija donekle izjednačava s pojmom diskursa. Ovo je šire, ali ipak moguće tumačenje (Biti,

Često se pak, susrećemo i s terminima masovnih i novih medija, stoga ćemo iste i definirati. “Masovni su mediji institucije koje zadovoljavaju potrebu društva za javnom komunikacijom u kojoj mogu sudjelovati svi pripadnici društva. Masovni su mediji istovremeno komunikacijski oblici/proizvodi, institucije i kulturne formacije. Pod masovne medije ubrajamo knjige, tisak (novine i časopisi), film, televiziju, radio, nosače zvuka i slike (video, CD, DVD)” (Peruško, 2011:15).

S druge strane, “novi mediji (danas) označavaju različite oblike sadržaja, načina njegove organizacije, prijenosa i prikaza, a odlikuje ih interaktivnost, nelinearni/nesekvencijalni pristup sadržaju dokumenata, digitaliziranost i multimedijски način prezentacije (tekst, slika, zvuk, animacija, video, itd.)” (Prelog, 2011:203) pa tako u nove medije svrstavamo i Internet zbog svog komunikacijskog i organizacijskog karaktera. Današnji novi mediji karakteristični su po tome što olakšavaju amatersku proizvodnju medijskih sadržaja (npr. Internet blogovi, informativni Internet portali, socijalne mreže itd.) te povećavaju interaktivnost u smislu mogućnosti slanja povratne informacije korisnika (npr. sekcija komentara na informativnim člancima Internet portala). Ipak, novi mediji su pojam podložan promjeni onoga što obuhvaća, ovisno o tehnološkom razvoju, u smislu novih oblika i sadržaja medija koji se stalno pojavljuju i polako zauzimaju svoje mjesto u društvu po pitanju raširenosti i učestalosti korištenja, postajući tako s vremenom “masovni mediji”, kao što je to bio slučaj i s u ovome radu analiziranim Internet portalima, ali i Internetom općenito.

Dakle, “svaki masovni ili komunikacijski medij nastaje tehnološkom inovacijom, razvija se u novu kulturnu i društvenu formu odgovarajući na potrebe publike, a širenjem i upotrebom u interakciji s društvenom sredinom mijenja oblike društvene komunikacije i interakcije. Svaki novi medij preuzima postojeće programske forme i žanrove, a karakteristika je suvremenih medija miješanje i rekombinacija žanrova te transmedijalnost medijskih sadržaja” (Peruško, 2011:36). Novine, strip, televizija, radio, računalne igre itd., također su bili označavani i analizirani kao “novi mediji” u trenutku njihove pojave, upravo iz tog razloga što su predstavljali određeni odmak i revoluciju naspram klasičnih medija u smislu navedenih značajki (interaktivnost, brzina širenja informacija, amaterska proizvodnja sadržaja itd.), dok su i dalje zadržali onu ključnu stavku, odnosno razlog i bit postojanju medija općenito, a to je prijenos informacije/a od pošiljatelja iste prema primatelju poruke/a.

Upravo su odmak od "linearno-jednosmjernog" ka "mrežnom" modelu⁶ distribucije medijskog sadržaja, potom mogućnost amaterske proizvodnje sadržaja, slobode javnog izražavanja osobnog mišljenja te brzina širenja vijesti i informacija, jedni od ključnih faktora koji razlikuju Internet od svih ostalih medija pa se stoga informativni, ali i ostali sadržaji koji se na njemu objavljuju, prilagođavaju navedenim uvjetima, odnosno odgovarajućim ekonomskim, kulturalnim i socijalno-političkim realnostima, a o čemu ćemo nešto više reći u zaključnom dijelu ovog potpoglavlja.

Fokusirajući se na Europsku Uniju, Eurostat svake godine provodi terensku usmenu anketu u kućanstvima građana EU u kojoj se između ostalog, ispituje i učestalost korištenja Interneta, a istraživanjem je obuhvaćena populacija starosti od 16 do 74 godine, dakle odrasla populacija. Prema njihovim podacima, udio korisnika koji su se u posljednja tri mjeseca (od trenutka provođenja navedenog istraživanja) koristili Internetom unutar odrasle populacije građana Europske unije, krajem 2015. godine iznosio je 80 % (Eurostat, 2016).

Kada pak govorimo o Republici Hrvatskoj, uvidom u navedeno istraživanje vidljivo je kako Hrvatska ne zaostaje za europskim (i svjetskim) trendovima, barem kada je u pitanju korištenje Interneta te je ono u kontinuiranom porastu. Naime, 2015. godine, u Hrvatskoj se 70 % ljudi starosti od 16 do 74 godine koristilo Internetom (u posljednja tri mjeseca od trenutka provođenja navedenog istraživanja), a od 2007. godine zabilježen je porast od čak 32 % korisnika (Eurostat, 2016).

I dok broj internet korisnika raste, raste i broj onih koji se informiraju online. Prema istraživanju provedeno od strane *Pew Research Center*-a (Mitchell et al., 2016), nešto više od trećine američke javnosti (37%) navodi kako se u promatranom razdoblju⁷ informirala online – što je više i od radija (25 %) te dnevnih novina (20 %). Kada bi se uzorku pridodali i mobilni telefoni, *e-mail*-ovi, socijalne mreže (kojima se danas sve više ljudi služi, a time i prima vijesti objavljene na istima) te *podcast*-i, taj bi postotak bio još i veći. S druge strane, udio odraslih Amerikanaca koji vijesti dobivaju putem televizije - bio je stabilan ili je pak, polagano opadao u posljednjih par godina (57 %), a treba naglasiti i kako se ova distribucija značajno razlikuje prema dobnim skupinama.

⁶ Iako ni u ovom drugom, naravno, nisu nestala klasična načela finansijsko-korporativne i društvene moći i monopola (Google, Facebook, Apple itd.).

⁷ U 2016. godini.

Glede korištenja informativnih Internet portala u Republici Hrvatskoj, u 2016./2017. godini⁸ najposjećenije mrežne stranice su 24sata.hr, jutarnji.hr, vecernji.hr, a potom i dnevnik.hr, rtl.hr, net.hr, tportal.hr, forum.hr itd. (u: Bilić et al., 2017:50).

2.1.2. Relevantnost i utjecaj medija

“Naglim i nezamislivim razvojem sredstava javnog komuniciranja (štampa, radio, televizija) pa čitavim modernim informatičkim sistemom, duhovni proizvodi čovjeka, ideje, misli, vrijednosti, norme, poruke ... šire se neslućenom brzinom i u nepreglednoj količini. Iako nova sredstva komuniciranja postavljaju pred čovjeka izazov, ona mu postaju i problem” (Plačko, 1990:4).

Značajne promjene u dostupnosti tehnologije, interneta i različitih oblika medijskog izražavanja, rezultirale su porastom izloženosti ljudi, a poglavito djece i mladih medijskom sadržaju. Također, empirijski je dokazano “da je upotreba informativnih medija (radija i televizije, interneta i e-maila, novina i časopisa) konzistentno povezana s jačim građanskim angažmanom, modernizacijom društvenih vrijednosti, povećanim interesom i tolerancijom prema strancima i različitostima pa se pokazuje da ima učinak sličan obrazovanju. Danas imamo i potvrdu da upotreba informativnih medija pozitivno doprinosi političkom angažmanu i modernizaciji, ukoliko se događa u uvjetima u kojima su mediji slobodni i široko dostupni” (Peruško, 2011:25), a ovaj koncept “slobodnih medija”, pokazuje se kao jedan od ključnih za naše istraživanje.

Ovisno o vlastitim vrijednostima, interesima i ciljevima na temelju kojih koriste medije i njima komuniciraju, različiti akteri usmjeravaju promjene (Bilić, 2012), a u tom se temeljnom smislu često ističe razlika između *medijacije* i *medijalizacije*. *Medijacija* je prenošenje ili transmisija komunikacije posredstvom medija, dok *medijalizacija* podrazumijeva aktivno djelovanje samog medija na komunikaciju u društvenom i kulturnom kontekstu unutar kojega se može razumjeti i interpretirati (Krotz, 2014). Drugim riječima, *medijalizacija* se odnosi na šire metapromjene medija i oblike komunikacije što utječu na promjene u ljudskoj svakodnevnici, na promjene osobnih i kolektivnih identiteta, na društvene odnose te na kulturu i društvo u cjelini (Krotz, 2007, 2009, 2014)”, a “bez obzira govorimo li

⁸ Točnije, od studenog 2016. do veljače 2017.

o konstruktivističkom ili institucionalnom pristupu mediji i društvo međusobno se prožimaju na različite načine i različitim dinamikama. Teorija medijatzacije pomaže u razumijevanju pojedinih procesa i njihovih složenih međuodnosa. Širina promjena obuhvaćenih procesima medijatzacije usporediva je s drugim suvremenim metaprocесima poput globalizacije, individualizacije i komercijalizacije” (Krotz, 2007 u: Bilić, Švob Đokić, Balabanić, 2014:6,7,8).

Ukoliko poput Schudsona (1989), vijesti definiramo kao društveno i kulturno uvjetovane konstrukte koje oblikuje ekonomska struktura pojedine organizacije, oblik organizacije i rutine uredništva te kulturološka razina, odnosno ovisnost procesa o širim kulturnim i simboličkim sustavima (u Bilić, Balabanić, 2016:5), onda vijesti nikako ne nastaju potpuno neovisno o medijima koji o njima izvještavaju, već su upravo mediji ti koji oblikuju vijesti o određenom događaju (a time i sam događaj) odbacivanjem i prihvaćanjem informacija, odnosno elemenata koje smatraju važnima za objavljivanje ili emitiranje. Upravo su novinari i urednici ti, koji uspostavljanjem konteksta u kojem se društveni fenomeni definiraju i percipiraju, konstruiraju i rekonstruiraju društvenu zbilju (Bilić, Balabanić, 2016), a tipizacijama događaja novinari kontroliraju radni proces (Tuchman, 1973). Dakle, mediji nisu samo puki čimbenik prijenosa informacija, već aktivno sudjeluju u konstrukciji društvene, političke, ekonomske, kulturalne i svake druge realnosti, ali su istovremeno i proizvod istih tih realnosti (Hromadžić, 2014). Tema socijalne, odnosno medijske konstrukcije društvene zbilje, prilično je zastupljena u sociološkom znanstvenom diskursu (Gergen, 1985; Toynbee, 2008; McQuail, 1985; Bennet, 1982; Curan, Gurevitch i Woollacott, 1982; Gurevitch, Levy, 1985; Kellner, 2003; Fourie, 2007; Edelman, 2005; Croteau i Hoynes, 2003; Vreg, 2007; Luhmann, 2000 u: Hromadžić, 2014).

Mediji su - zbog utjecaja kojeg imaju u današnjim društvima - u suštini polje borbi društvenih elita za ekonomsku, političku i druge vrste moći. Definiciju blisku navedenoj iznosi i Hromadžić, kada kaže kako su “mediji polje neprestanih borbi za hegemonijsku prevlast, složen spoj ekonomskih, političkih, socijalno-klasnih i kulturalnih determinanti u ostvarivanju financijskih, poslovnih, ideoloških te općenitih interesa društvenih elita” (Hromadžić, 2014:23). U tom smislu, neki bi autori tvrdili kako su “medijske slike manifestacija “lažnog” prikaza objektivne realnosti, što je posljedica interesnih prekrojavanja od strane političkih i ekonomskih elita te ostalih središta hegemonijske moći” (Curran, Gurevitch i Woollacott u: Hromadžić, 2014:16-17). Taj “lažni” prikaz objektivne stvarnosti kreiran je na način da pogoduje onim elitama koje posjeduju dovoljnu količinu moći i

utjecaja. Vrijednosti koje se putem tih kanala šire, sukladne su onima koje su u interesu upravo tih istih društvenih elita koje su zaslužne za njihovo generiranje, stoga je u doba kada preko 50 % svjetske populacije ima pristup Internetu, a samim time i elektroničkom medijskom sadržaju, relevantno pokušati istražiti, locirati i definirati vrijednosti koje se šire putem Internetskih kanala, odnosno u ovom slučaju hrvatskih informativnih Internet portala.

Naime, zanima nas da li struktura vlasništva određenog medija, u ovom slučaju hrvatskih informativnih Internet portala, utječe na sam sadržaj i kontekst objavljivanja informacija, odnosno vijesti. Upravo smo iz tog razloga, kod odabira uzorka, jednu skupinu Internet portala svrstali u “*mainstream*”, odnosno medije u privatnom vlasništvu, a drugu u “alternativne” medije tzv. trećeg medijskog sektora, odnosno neprofitne medije.

2.1.3. Medijski sustav i vlasnička struktura

Medijska istraživanja koja se empirijski oslanjaju na analizu sadržaja, često se referiraju na Lasswellovu formulu koja služi za analizu cjelokupne komunikacije masovnih medija: Tko je kazao, što je kazao, kome je kazao, u kojem kanalu i s kakvim rezultatom (Laswell, 1948:117). Iako se čini da je na prvo pitanje najlakše odgovoriti jer se ime autora nalazi uz svaki članak i uz svaku emisiju, ipak ni to nije tako jednostavno jer ne radi se samo o autoru, pojedinačnoj osobi, nego i o svemu onome što uvjetuje autora da baš tako piše a ne drugačije, kao i o tome tko stoji iza sredstva komunikacije (časopisa, novina, televizije...) u kojima se autor javlja, kakav je odnos među grupama koje se bave sličnim poslovima, jer nije svejedno da li među pojedinim dijelovima masovnih medija vlada polemika ili duh suradnje. Zatim, nipošto nije nevažno pitanje o ideološkim smjerovima pod čijim utjecajem stoje izdavači, odnosno urednici, potom ekonomsko-financijski interesi i poslovna umrežavanja (te konflikti koji iz njih proizlaze), kao i činjenica u koju interesnu grupu spada sam autor. Sve ove činjenice utječu na autora kod iznošenja poruka i vrlo su važne za bolje razumijevanje sadržaja koji se prenosi čitaocima (Plačko, 17:1990). Iako je naše istraživanje ograničeno i lišeno uvida u neke čimbenike kao što su to motivacija, interesi, želje itsl., njegovi nalazi svakako mogu odgovoriti na pitanje što i kako je rečeno, a kako smo već i zaključili, ono “rečeno” nije uvjetovano isključivo individualnim stilovima i svjetonazorima autora medijskih priloga, već i strukturalnim faktorima, posebice vlasničkom strukturom medija.

“Medijski sustav je skup svih masovnih medija u određenoj državi ili na nekom teritoriju. Medijski sustav prvenstveno je nacionalan, tj. definiran i ograničen političkim granicama države u kojoj se razvija (usporedi Peruško, 2010; Hallin i Mancini, 2004; Jakubowicz, 2010)” (Peruško, 2011:17). Karakter medijskog sustava pak, nije ovisan samo o prevladavajućem političkom modelu, već i o specifičnim nacionalnim i povijesnim okolnostima razvitka pojedinih medija, strukturi ekonomskog sustava te kulturnim i društvenim vrijednostima i tradiciji (Peruško, 1999) pa će se tako isti, razlikovati od društva do društva. *“Hrvatski se medijski sustav sastoji od približno 870 tiskanih medija, 530 televizijskih kanala, od kojih je devet s nacionalnom koncesijom, 168 radijskih postaja, od kojih je 5 s nacionalnom koncesijom, 66 pružatelja internetskih usluga. Postoji i 20 kabelskih operatera za distribuciju televizijskih kanala, dva satelitska, četiri internetska, jedan DTT multiplex operater i jedan mobilni TV operater. Više od samoga broja medija, o prirodi medijskoga sustava i ulozi koju pojedini mediji u njemu imaju govore dvije ključne odrednice: prva je vlasništvo nad medijima, koje je u rukama tek nekoliko medijskih kompanija ili države, a druga su dosezi u publikama”* (Bilić, 2012: 828-829).

Upravo su *dosezi u publikama ključni u kreiranju medijskih politika* u modernom kontekstu. Bilić i Balabanić (2016) definiraju medije kao društvene institucije ukorijenjene u određenom političkom i ekonomskom kontekstu, a taj se ekonomski kontekst, u većini slučajeva svodi na onaj u kojem određeni medij ovisi o financijskom uspjehu u uvjetima kapitalističkog tržišta u kojemu je jedina istinska vrijednost profit, odnosno ostvarivanje ekonomskog profita. Većina privatnih, konkurentnih masovnih medija današnjice, kako bi ostala konkurentna i pri vrhu ljestvica posjećenosti i čitanosti, u većini je slučajeva prisiljena podrediti novinarsku odgovornost i etiku kapitalističkim vrijednostima te se sadržaj koji se na njima objavljuje, prilagođava uvjetima tržišta i trenutnim socijalno-političkim i kulturalnim trendovima, dokle god isti osiguravaju profit i održanje medija.

Senzacionalizam se pokazuje kao jedno od uspješnih sredstava putem kojeg mediji nastoje privući pozornost konzumenata pa se tako za istim nerijetko poseže u medijskim izvješćima. “Senzacionalizam se najviše ogleda u pretjeranoj patetičnosti ili kritičnosti, upotrebi bombastičnih izraza, kao i stvaranju atmosfere neizvjesnosti i napetosti raznim jezičko-stilskim pretjerivanjima, čak i iznošenjem neistina” (Dragin, 2011:290). Da se isti u medijima “naširoko” koristi, jasno nam je onog trenutka kada otvorimo bilo koji od posjećenijih informativnih internet portala i pogledamo naslove članaka koji imaju samo jedan cilj, a to je klik na članak, dok su prvo što vidimo otvaranjem istih upravo reklame.

Tako medijski pejzaži postaju tek puki okviri za medijsku reklamu i oglašavanje u svrhu maksimalnog povećanja zarade (Hromadžić, 2014:23), a uloga se medija u tom smislu, prikazuje kao ona u kojoj se raspoloživim resursima zadovoljavaju potrebe publike za zabavom i informacijama, uz zadovoljavanje potreba oglašivača i društva, gdje su oglašivačke potrebe uvijek na prvom mjestu.

Pitanje vlasništva određenog medija u ovom je kontekstu ključno. Naime, nije svejedno da li je određeni medij u privatnom vlasništvu ili je nezavisan. Mediji u privatnom vlasništvu svoju uredničku politiku podređuju onoj tržišnoj. Riječima urednice jednog hrvatskog *online* medija: "Todorčić da pobije pola Zagreba mi nećemo objaviti vijest [op. a. sugovornica se smije]. Zato jer je Konzum naš ogromni oglašivač. Vidi, on se kod nas oglašava i urednik mora znati tko se kod nas oglašava" (sugovornica A04, novinarka, u tridesetim godinama, mrežna komercijalna televizija u: Bilić, Balabanić, 2016:15)⁹. Dakle, mediji koji žele ostati konkurentni, moraju podrediti novinarski intelekt, etiku i odgovornost uvjetima tržišta, a upravo iz tog razloga javnost ostaje uskraćena za objektivnu sliku realnosti, no ono što ima daleko razornije posljedice za društvo jest činjenica da se putem medijskog aparata pokušava manipulirati javnosti u korist onih koji posjeduju dovoljnu količinu ekonomske i/ili političke moći da to ostvare. Medijska propaganda, u tom smislu, prilagođava se političkim, socijalnim, kulturnim i ekonomskim uvjetima društva u kojem obitava te se razlikuje od društva do društva. Također, ona se mijenja sukladno promjeni navedenim uvjetima i realitetima unutar tog istog društva.

Što se strukture medijskog vlasništva u Hrvatskoj tiče, ona "ostaje nedovoljno transparentna unatoč zakonskim odredbama i propisima kojima se zahtijeva primjerena registracija vlasnika i vlasničkih udjela. Ta se netransparentnost očituje u fragmentaciji medijskog tržišta s jedne strane i u procesima koncentracije s druge, a u razdoblju od desetak godina država se povukla iz tiskanih medija koji su ili privatizirani i uključeni u transnacionalne kompanije (više od 90 posto dnevnog tiska posjeduju dvije multinacionalne kompanije¹⁰), ugašeni (Vjesnik, 2012.) ili prestali izlaziti" (Bilić, Švob-Đokić, Balabanić,

⁹ Ipak, istog će tog "štićenika" mediji istog trena osuditi i početi pisati o njemu u negativnom „svijetlu“ ukoliko se društvene okolnosti promijene te se on nađe na "meti" javnosti i/ili pravosuđa. Ovaj bismo fenomen mogli nazvati i "medijskim cinizmom", a očigledan je primjer toga kako se mediji prilagođavaju društvenim tokovima (objavljaju ono što u tom trenutku narod "želi čuti") te načina na koji pogoduju društvenim elitama, a sve s ciljem kako bi se osigurao opstanak i profitabilnost medija u uvjetima kapitalističkog tržišta.

¹⁰ Car, V.; Andrijašević, I. (2012) *Mapping Digital Media: Croatia. A report by the Open Society Foundations* (str. 8).

2014:15), dok je, konkretnije, struktura vlasništva najčitanijih elektroničkih medija – kojima se u ovom radu i bavimo - u Hrvatskoj podijeljena između dviju najvećih nakladničkih kuća, Hanza Media (bivši Europapress Holding) i Styria Media Group AG (Bilić, Balabanić, 2016).

2.2 VRIJEDNOSNI SUDOVI I ORIJENTACIJE

Jedan od glavnih ciljeva ovoga rada je, analizom objavljenih članaka komparirati vodeće *mainstream* i alternativne hrvatske informativne Internet portale s obzirom na vrijednosne sudove koji se na njima izriču prema temi migranata te s obzirom na vrijednosne pozicije koje u tekstovima promoviraju. Iz tog su razloga, *vrijednosni sudovi* i *vrijednosne orijentacije* (vrijednosti) ključni koncepti za naše istraživanje.

Kada govorimo o *vrijednosnim sudovima*, možemo ukratko reći kako isti izriču stavove prema nekome ili prema nečemu, a da ne prenose informacije o nekom predmetu ili osobi (Albert, 1956), dok se prema istom sadržaju i informaciji mogu zauzeti različiti stavovi, pozitivni, negativni ili pak neutralni¹¹. Dakle, vrijednosni sud uvijek podrazumijeva stav i/ili skup stavova. Vrijednosni sudovi, iako nisu uvijek izričito izneseni, nalaze se gotovo u svim tekstovima i porukama, a svaka analiza koja ih propusti uključiti, zanemaruje jedno vrlo važno područje poruke (Plačko, 1990).

Ono što je u ovome trenutku važno naglasiti jeste to da smo vrijednosni sud u našoj analizi (kako bismo dobili što objektivniji prikaz distribucije istih o migrantima iz Sirije u ovdje analiziranim medijima) razdvojili na “*vrijednosni karakter informacije/vijesti*” te “*vrijednosni sud autora*”, gdje se ovaj prvi odnosi na vrijednosni sud/ove izražene prema migrantima iz Sirije sadržane u samoj informaciji/vijesti koju je medij odlučio prenijeti (*priming*), a drugi na vrijednosni sud/ove izražene prema migrantima iz Sirije koji su upućeni od strane samog autora, odnosno medija kojeg isti zastupa (*framing*).

Na ovakav smo se pristup analizi vrijednosnih sudova odlučili iz razloga što smo proučavajući materijal primjetili kako karakter i predznak vrijednosnih sudova koji se nalaze u informacijama, tj. vijesti koju je autor/medij odlučio prenijeti, nije nužno jednak onima izraženima od strane autora/medija prilikom izvještavanja o istoj.

¹¹ Iako su mnogi skloni mišljenju kako i ne izricanje stavova prema nečemu znači određeni stav

U tom smislu, “vrijednosni karakter informacije/vijesti” povezujemo s konceptom *priminga* jer odabirom vijesti o kojima će izvještavati, mediji za ljude odabiru “o čemu da misle”. S druge strane, izražavanjem svojih stavova i sudova o tim vijestima, putem “vrijednosnog/ih suda/ova autora”, mediji sugeriraju i “što da o tome misle” (McCombs i Shaw, 1972) pa ga/ih povezujemo s konceptom *framing-a*, a nešto više o ovim također ključnim konceptima (*framing* i *priming*) reći ćemo u idućem potpoglavlju.

Za razliku od vrijednosnih sudova kojima se izriču stavovi o specifičnom sadržaju, vrijednosti su „skup općih vjerovanja, mišljenja i stavova o tome što je ispravno, dobro ili poželjno“ (Šverko, 1982), „usmjerivači“ ponašanja (Pantić, 1977), odnosno socijalni „operatori“ (Čulig i sur., 1982). Dakle, vrijednosti su na neki način “kolaž” stavova koje predstavljaju jednu “širu”, općenitiju kategoriju od vrijednosnih sudova, dok bi još “širu” kategoriju od vrijednosnih orijentacija, odnosno vrijednosti, mogli označiti kao svjetonazor/e. Vrijednosti i njihov međusobni odnos govore vrlo mnogo i o samom autoru i o onima kojima je poruka upućena. „Naime, ono što stavovima daje sadržajnu, kontekstualnu, konotacijsku i konsistencijsku određenost jesu vrijednosti koje, usput rečeno, i nemaju neku posebnu vrstu opstojnosti izvan stavovske i uopće bilo koje dispozicijske stukturiranosti. Vrijednosti su “duša” stavova, njihov pokretač i njihov “raison d’etre”” (Čulig, 1992:54).

Vrijednosti i njihov međusobni odnos govore vrlo mnogo i o samom mediju koji prenosi vijest te bi iz tog razloga kod analize sadržaja¹² trebalo nastojati da se putem određenog stava dopre i do same vrijednosti u ime koje se stav zauzima (Plačko, 1990:15). Analiza sadržaja medijskih poruka tako može ponuditi temelje za zaključivanje o vrijednosnim orijentacijama analiziranih portala na temu sirijske izbjegličke krize u kontekstu njenog utjecaja na RH, što je ujedno i naše istraživačko pitanje.

2.3 “*FRAMING*” i “*PRIMING*”

Kada govorimo o medijima, možemo se poslužiti distinkcijom koju iznose McCombs i Shaw (1972) kada tvrde kako masovni mediji imaju dvije distinktivne značajke - *priming* i

¹² Kvalitativna analiza sadržaja je istraživačka metoda koja služi sažimanju i interpretaciji sadržaja tekstualnih podataka, procesom sistematske klasifikacije poput kodiranja i identificiranja tema ili obrazaca (Hsieh i Shannon, 2005).

framing. Moć se medija ne manifestira toliko u govorenju ljudima što da misle (*framing*), već u tome da govore ljudima o čemu da misle (*priming*). U konačnici, kada je određeno političko pitanje već potvrđeno kao nezaobilazan prioritet, efekti *framing*-a su od ključne važnosti, a ti efekti postaju izrazito vidljivi kada je u pitanju ozbiljan politički i socijalni problem, kao što je to onaj sirijske izbjegličke krize.

Već smo argumentirali kako novinari i urednici odlučuju koje informacije će uključiti, a koje izostaviti iz vijesti, a upravo je način na koji se vijesti, odnosno informacije prenose ključan. Naime, način na koji se pristupa određenoj temi, kontekst u koji ju se smješta, činjenice i podaci koje odlučimo izostaviti/uključiti, vrijednosni sudovi putem kojih se izražava vlastito, odnosno mišljenje uredništva o nekoj temi itd., sve su to načini na koji novinari “uokviruju” temu kako bi dobili željeni efekt, odnosno predstavili temu na način koji trenutno odgovara njihovim svjetonazorima i/ili uredničkoj politici medija za koji rade te poslovno-financijskim interesima medijske institucije i njenim interesnim umrežavanjima. Iz tog su razloga, kroz proteklih nekoliko desetljeća sociolozi razvili koncept *framing*-a (“uokviravanja”), kako bi objasnili na koji se način individue identificiraju te razumijevaju društvene događaje, kao i koje bi norme isti trebali poštivati i slijediti u različitim situacijama (Goffman, 1974; Snow et al., 1986; Benford and Snow, 2000). Teorija i koncept *framing*-a tvrde kako način na koji je nešto prezentirano (*frame*, “okvir”), u ovom slučaju sirijska izbjeglička kriza te migranti iz Sirije, utječe na izbore koje ljudi donose.

George Lakoff (2006) tvrdi kako je izbor jezika od ključnog značaja, a tome je tako iz razloga što jezik pretpostavlja određene “okvire” - moralne i konceptualne. Ti “okviri” formiraju sustav koji se gradi tokom vremena, a to je dugotrajan proces koji zahtijeva mnogo truda. Najveći dio ovog sustava uključuje moralne i konceptualne “okvire”, a ne samo one komunikativne jer komunikativno “uokviravanje” uključuje samo najniži stupanj *framing*-a (Lakoff, 2006). Dakle, važno je na koji su nam način - odnosno kojim rječnikom - prezentirane određene pojavnosti, iz razloga što upravo ti načini određuju smjer razvitka i način funkcioniranja naših konceptualnih i moralnih sustava. Odgovor na pitanje zašto neko društveno pitanje ili problem, podupiremo/osporavamo više ili manje od nekih drugih, zašto se poistovjećujemo s jednom strujom mišljenja, a ne nekom drugom, možda se krije upravo u teoriji *framing*-a, a zbog svoje relevantnosti u formiranju mišljenja i stavova u kontekstu sirijske izbjegličke krize, koncept *framing*-a jedan je od središnjih koncepata ovog rada.

Gamson i Modigliani “okvire” definiraju kao “središnju organizirajuću ideju ili priču koja pruža značenje” (Gamson i Modigliani, 1987:143) ili kao “središnju organizirajuću ideju

za pružanje smisla relevantnim događajima koja sugerira što je točno posrijedi” (Gamson i Modigliani, 1989:57). Nelson, et al. (1997) pružaju možda najs potpuniju zajedničku definiciju, onu koja ukazuje na put prema povezivanju *framing*-a i deliberacije. “Uokviravanje” vide kao “proces putem kojeg izvor definira ključni problem koji je u podlozi određenog socijalnog ili političkog pitanja te ocrtava sustav mišljenja koji je, navodno, od ključne važnosti za to pitanje” (Nelson et al., 1997a:222). Drugim riječima, “*framing* je proces u kojem komunikacijski izvor ... definira i konstruira političko pitanje ili javnu kontroverzu” (Nelson et al., 1997b:567). Ova definicija podrijeva i neke od zabrinutosti predstavljenih u ovome radu, dok nam također i ocrtava bit *framing*-a, a to je *konstrukcija političkih pitanja/problema*. Razumijevanje procesa “uokviravanja” produbljuje našu svijest o medijima koji prenose vijesti, o političkom utjecaju na iste te vezi između elita, medija i javnosti.

Kao što smo već i naveli, *framing* je nezaobilazan dio ljudske komunikacije. Svakodnevno ga nalazimo ga u medijima, ali i u iskazima političara koji nastoje okarakterizirati određene događaje na jedan ili drugi način. Način prezentiranja teme u medijskom izvještavanju nije irelevantan jer su mediji - kao što smo u prethodnom dijelu pokušali i argumentirati - značajni akteri u stvaranju mišljenja i stavova o društveno relevantnim pitanjima i problemima pa “okviri” tako mogu dovesti do: *stvaranja empatije*, ovisno o riječima (i slikama) koje su odabrane kako bi publika doživjela iste emocije kao i subjekt; *kategorizacije*, koristeći riječi i slike slične, odnosno bliske onim shemama koje posjeduje publika; *evaluacije*, koja proizlazi iz kategorizacije te *generalizacije*, odnosno prenošenja “okvira” određenog događaja na šire kategorije (Deetz et al., 2000). O uredničkoj politici i odlukama naposljetku ovisi, na koji će se način i s kojim ciljem *framing* koristiti.

Unatoč zamjetnoj medijskoj popraćenosti, iznenuđujuće je malen broj istraživanja koji se bave načinom na koji su izbjeglice ili tražitelji azila diskurzivno konstruirani u medijskom prostoru. Ipak, od trenutno dostupnih istraživanja, najveće je otkriće upotreba metafore “vode”¹³ u medijskim izvještajima o izbjeglicama i tražiteljima azila (Pickering, 2001; Baker and McEnery, 2005; Baker et al., 2008; Gabrielatos and Baker, 2008; KhosraviNik, 2009 u: Parker, 2015).

¹³ Referira se na medijske naslove koji kroz metaforu vode predstavljaju i prenose informacije o sirijskoj izbjegličkoj krizi, npr. more izbjeglica, izbjeglički val, poplava migranata itsl. Takvim i sličnim analizama, bavila se škola kritičke analize diskursa i autori kao što su to Fairclough (1989, 1995, 2006), van Dijk (2001a, 2001b), Wodak (2001) itd.

U literaturi se pak, često susrećemo s tri „krovnja okvira“ ili *master frame*-a, a to su *etno-nacionalistički* (Billig 1995; Brubaker and Laitin 1998:428; Eder 1995:4; Eder and Schmidtke 1998; Greenfeld 1999:39; Statham and Mynott 2002:13), *liberalno-individualistički* (Berger 1971:97f; Eder 1995:4, McAdam 1996:347; Somers 1995; Statham and Mynott 2002:13) te *harmonija s prirodom* (Eder 1996:191; Gamson 1992:136)“ (u: Koenig, 2004:4). To su ujedno i „krovnji okviri“ koji imaju najveću vjerojatnost pojavljivanja u bilo kojem komunikacijskom procesu u modernom dobu. U tom smislu, a uzevši u obzir karakter tema migrantske krize te fokus našeg istraživanja, etno-nacionalistički i liberalno-individualistički „krovnji okviri“ također su i oni čije smo pojavljivanje u ovom istraživanju htjeli ispitati, dok smo neutralan *master frame* uveli kao treću mogućnost¹⁴, a što ćemo detaljnije i opisati u idućem poglavlju (u dijelu prikaza metodologije i uzorka korištenog pri *frame* analizi).

Uokviravanje (*framing*) za naše je istraživanje također relevantan koncept jer, podsjetimo se, jedna od izvedenih hipoteza pretpostavlja i postojanje diskrepancije između ove dvije grupe portala u načinu na koji su se vijesti vezane za ove dvije “krovnje” teme (teme migrantske krize te one migranata iz Sirije) “uokviravale”, odnosno kroz kakav su diskurs one prezentirane i vrednovane.

3. METODOLOGIJA I UZORAK

3.1 Metodologija

Medije je, kao jedan opsežan društveni fenomen, moguće analizirati koristeći kvalitativnu i/ili kvantitativnu metodologiju. Ipak, kvalitativna metodologija svojim naglaskom na interpretaciji značenja u kontekstu i razumijevanju aspekata društvenog života analizom značenja, prikladan je izbor pri analizi vrijednosnog pozicioniranja ovdje analiziranih Internet portala. Uzevši u obzir naše (apriorne) hipoteze, odlučili smo se za metode *kvalitativne analize sadržaja* (Hsieh i Shannon, 2005; Mayring, 2000; Schreier, 2012) te *frame analize* (Goffman, 1974; Snow, 1986, 2000; Gamson i Modigliani, 1987; Nelson,

¹⁴ *Master frame* “harmonija s prirodom” izostavljen je iz razloga što njegove indikacije, postojale ili ne, ne doprinose odgovoru na pitanja postavljena u ovome radu.

1997; Koenig, 2004 Lakoff, 2006;) kako bismo pokušali odgovoriti na pitanja o eventualnim razlikama u prenošenju vijesti vezanih za sirijsku migrantsku krizu te migrante iz Sirije, između promatrane dvije grupe portala (*mainstream* i “alternativnih”, odnosno neprofitnih medija trećeg sektora). Hsieh i Shannon (2005) tako *kvalitativnu analizu sadržaja* definiraju kao istraživačku metodu koja služi interpretaciji sadržaja tekstualnih podataka, procesom sistematske klasifikacije poput kodiranja i identificiranja tema ili obrazaca, dok se druge strane, metodologija *frame* analize temelji na selekciji i prepoznavanju ključnih riječi, fraza i atributa koji služe kao manifestni indikatori za identifikaciju određenog „okvira“ (e.g., Ferree et al. 2002; Koella 2003; Semetko and Valkenburg 2000; Ullrich 1998) (u: Koenig, 2004). Upravo su se stoga, ove dvije metode pokazale kao prikladan alat pri pokušaju dobivanja “cjelovite” slike prikaza migranata iz Sirije te sirijske migrantske krize na ove dvije grupe informativnih Internet portala.

Kada govorimo o identificiranju glavnih kategorija u kvalitativnoj analizi, njih je moguće derivirati iz tri izvora, a to su podaci, prethodna istraživanja i studije te već postojeće teorije (Hsieh i Shannon, 2005). U kontekstu ovoga rada, već postojeće teorije u najvećoj mjeri predstavljaju temeljno izvorište informacija prilikom formuliranja kategorija, što zbog pomanjkanja prethodnih istraživanja i studija koja bi se mogla uzeti kao referentni okvir, što zbog specifičnosti teme kojom se ovdje bavimo. Stoga je, sukladno našim istraživačkim pitanjima, za *analizu sadržaja* korištenu u ovome radu zrađena analitička matrica koja sadržava 3 glavne kategorije: *teme, vrijednosni sudovi i vrijednosti* (s njima pripadajućim potkategorijama), a za *frame analizu*, analitička matrica koja je također sadržavala 3 glavne kategorije („krovna okvira“/*master frame-a*): *etno-nacionalistički, liberalno-individualistički* (s pripadajućim potkategorijama, “okvirima”) te onaj *neutralan/nedefiniran*.

Važno je naglasiti kako smo odabirom i analitičkim odvajanjem dvaju tematskih cjelina i fokusa istraživanja (*teme migranti* nasuprot *tema migrantske krize*) htjeli ispitati i prikazati moguće razlike unutar ove dvije grupe portala u onim slučajevima kada se pisalo o migrantima iz Sirije (kao akterima krize na mikro razini) te onda kada se pisalo o sirijskoj migrantskoj krizi (kao političkom problemu na makro razini). Tako smo teme podijelili u *dvije glavne skupine*, u onu u kojoj se nalaze *teme koje se odnose na migrante i izbjeglice iz Sirije* te onu u kojoj se nalaze *teme koje se odnose na migrantsku krizu* općenito. Pritom smo se poslužili klasifikacijom tema koje su identificirali Bilić i Balabanić (2017) u svom radu „Migranti u medijima- analiza medijske proizvodnje“, a koji je prezentiran u sklopu diskusije

„Mediji i politika izbjegličke krize na Balkanskoj ruti“ u organizaciji Sekcije za sociologiju medija Hrvatskoga sociološkog društva. Neke od tema smo proširili, a neke dodali *aposteriori* nakon cjelovitog uvida u prikupljeni materijal. Na taj smo način došli do ukupnog broja od 13 tema koje se odnose na migrante iz Sirije te 8 tema koje se odnose na migrantsku krizu.

Teme koje se odnose na migrante iz Sirije su, redom: „*težak život migranata- rat, opasno putovanje, životne tragedije*“, „*migranti kao ugrožena skupina ljudi kojima treba pomoći (naglasak na izravnom ili neizravnom pozivu na pomoć migrantima)*“, „*naglašavanje dobrih i kvalitetnih osobina kod migranata (ljudskost, radišnost, sretan završetak putovanja u novoj državi i sl.)*“, „*empatija, suosjećanje i/ili konkretna pomoć hrvatskih (i/ili europskih) građana usmjerena spram migranata*“, „*nedostatak empatije, ksenofobija i mržnja prema subjektima izbjegličke krize*“, „*migranti kao skupina ljudi koji bježe od siromaštva, a ne rata*“, „*migranti kao skupina ljudi koji se ne žele boriti za svoje obitelji i domovinu*“, „*migranti kao sigurnosna prijetnja EU i njenim članicama(nasilje nad ženama, opći porast kriminalnih aktivnosti)*“, „*sukobi među migrantima i/ili sukobi migranata s drugim akterima (sukobi s policijom, tučnjave u izbjegličkim kampovima , neredi na granicama itsl.)*“, „*migranti kao kulturna prijetnja EU i njenim članicama(druga religija, drugačiji sustav vrijednosti i normi, loše radne navike)*“, „*migranti kao prijetnja opstojnosti EU i njenih članica*“, „*demografski podaci o migrantima (brojnost, broj djece, država u koju migranti idu i sl.)*“ te „*ostalo*“.

S druge strane, teme koje se odnose na migrantsku krizu su, redom: „*planovi Europske unije (i njenih članica) po pitanju migrantske krize*“, „*snalaženje EU (i njenih članica) u migrantskoj krizi (načini na koje se države članice nose s migrantskom krizom, razlike među državama po pitanju kontrole granica, državne pomoći itsl.)*“, „*nesnalaženje Europske unije u migrantskoj krizi (loše reakcije, sukobi, svađe i nesporazumi unutar i/ili među državama članicama itsl.)*“, „*dobra reakcija Hrvatske države (Vlade RH, predsjednice, ministarstava, policije, državnih organizacija i sl.) na migrantsku krizu*“, „*loša reakcija Hrvatske države (Vlade RH, predsjednice, ministarstava, policije, državnih organizacija i sl.) na migrantsku krizu*“, „*narušavanje odnosa Hrvatske i susjednih država zbog migrantske krize*“, „*opasnost da Hrvatska postane “hot-spot” za prihvat migranata u Europsku uniju (strah od utjecaja migrantske krize na turizam, gospodarstvo itsl.)*“ te „*ostalo*“.

Kategoriju vrijednosnog suda podijelili smo u dvije glavne potkategorije: vrijednosni karakter informacije/vijesti i vrijednosni sud autora. Vrijednosni karakter informacije/vijesti

se odnosi na vrijednosni sud/ove prema migrantima iz Sirije koji se nalazi/e u samoj vijesti/informaciji koju portal prenosi, dok se *vrijednosni sud autora* odnosi na vrijednosni sud/ove izražen/e prema migrantima iz Sirije koji dolazi/e od strane samog autora, odnosno medija kojeg isti zastupa. Na takav pristup analizi vrijednosnih sudova odlučili smo se zbog nedostataka na koje smo naišli prilikom kodiranja samo jednog tipa vrijednosnog suda. Naime, primijetili smo kako sama vijest koju portal prenosi može sadržavati primjerice, negativni/e vrijednosni/e sud/ove prema migrantima (npr. vijest o nasilju u izbjegličkom kampu), dok sam autor, odnosno medij kojeg on predstavlja, kroz tekst može izraziti pozitivan/e vrijednosni/e sud/ove spram migranata iz Sirije (npr. unatoč inicijalnom sukobu s policijom, migranti su složno pomagali najmlađim članovima kampa kako bi preživjela noć). Dakle, vrijednosni sudovi sadržani u samoj informaciji/vijesti koju medij odluči prenijeti, nužno ne moraju odgovarati onima iznesenim u interpretaciji te iste vijesti od strane autora teksta/medija. Takvim pristupom analizi vrijednosnih sudova pokušali smo obuhvatiti “cjelovitu sliku”, gdje s jedne strane vidimo kakvog su karaktera vrijednosni sudovi unutar same informacije/vijesti koju je medij odlučio prenijeti, dok s druge, vidimo i na koji se način prema istima postavlja, dakle, kakve vrijednosne sudove prema migrantima iz Sirije kroz tekst izražava sam autor, odnosno medij kojega isti predstavlja. Kodna knjiga, točnije popis kodova, podkodova, pripadajuće definicije i pravila kojima smo se vodili tijekom kodiranja, dostupna je u prilogu.

Vrijednosti smo podijelili u 16 pripadajućih potkategorija, od kojih svaka predstavlja jednu univerzalnu ljudsku vrijednost identificiranu u meta-inventaru ljudskih vrijednosti (Cheng, Flesichmann, 2010). Vrijednosti koje smo uvrstili u analizu su, redom: *sloboda, pomaganje, uspjeh, iskrenost, samo-poštovanje, tolerantnost/liberalnost, kreativnost, jednakost, odgovornost, socijalni red, blagostanje, kompetentnost, pravda, sigurnost, inteligencija, duhovnost i solidarnost*. “Solidarnost” smo pritom odlučili dodati meta-inventaru, iz razloga što se ta vrijednost razlikuje od vrijednosti “pomaganja” u značenjskom i praktičnom smislu.

Ono što smo potom uvidjeli kao veliki nedostatak ove klasifikacije za našu analizu, jest nedostatak negativnih predznaka navedenih vrijednosti, koje su, same po sebi, nužno pozitivnog karaktera. Iz tog smo razloga za svaku od vrijednosti kreirali 4 potkategorije, od koje su dvije pozitivnog (*pozivanje na/pozitivno isticanje vrijednosti* te *kritika izostanka vrijednosti*), a dvije negativnog predznaka/karaktera (*kritika vrijednosti* te *pozivanje na kršenje vrijednosti/pozitivno isticanje oprečne, dijametralno suprotne vrijednosti*). Na taj smo

način pokušali dobiti ponešto objektivniji prikaz zastupljenih vrijednosti, odnosno, pokriti većinu mogućnosti postavljanja spram određene vrijednosti jer se autor/medij prema istoj vrijednosti može postaviti kao njen zagovaratelj ili pak kritičar. Npr. ukoliko se u članku kritizira nedostatak solidarnosti prema izbjeglicama unutar hrvatskog društva, isti bi bilo besmisleno kodirati kao vrijednost solidarnosti, dok se u stvarnosti radi o kritici izostanka te vrijednosti pa smo tako u ovom slučaju, članak kodirali kao vrijednost „solidarnosti“, potkategorija „kritika izostanka solidarnosti“). Ovom smo intervencijom imali namjeru dobiti što sveobuhvatniji uvid u zastupljene vrijednosti, no naposljetku smo se ipak odlučili prikazati isključivo histograme rezultata svih mogućnosti postavljanja spram neke vrijednosti zajedno. Dakle, rezultati analize zastupljenih vrijednosti tako prikazuju *sve četiri potkategorije/mogućnosti postavljanja spram neke vrijednosti* (one pozitivnog i negativnog predznaka/karaktera) *kao zajednički rezultat u distribuciji*. Iako bi nam ova inicijalno planirana detaljnija analiza možda i pružila dodatnu “dubinu/dimenziju” uvidima u zastupljene vrijednosti i njihov karakter/predznak, na rezultate distribucija negativnog karaktera/predznaka samo ćemo se usputno referirati u tekstu prilikom interpretacija dobivenih rezultata i zaključaka, što zbog tehničkih ograničenja ovoga rada te znatno jednostavnijeg prikaza rezultata, što zbog vrlo niskih rezultata detektiranih vrijednosti nužno negativnog karaktera/predznaka.

„Glavne okvire“ ili *master frame*-ove, djelomično smo preuzeli iz Koenigovog (2004) rada „Routinizing Frame Analysis through the Use of CAQDAS“, a djelomično nadopunili ili preinačili kako bi odgovarali temi kojom se ovdje bavimo. S obzirom na temu i fokus našeg istraživanja, u našem radu korištena su dva, iz literature preuzeta „krovna okvira“ ili *master frame*-a, a to su *etno-nacionalistički* i *liberalno-individualistički*, dok smo onaj *neutralan/nedefiniran* „okvir“ uveli kao treću mogućnost, imajući u vidu da se radi o portalima koji prenose vijesti, dio kojih je relativno kratak i fokusiran isključivo na prenošenje informacije/a. Na taj smo se način ograničili isključivo na ova tri (odnosno dva) načina „uokviravanja“ vijesti, isključujući time sve ostale mogućnosti i okvire, ali i fokusirajući se na ono što nas u ovome radu zanima. „Okviri“ su, u većini slučajeva, latentne prirode, dakle, nisu izgovoreni ili se ne pojavljuju u cijelosti pa je, stoga, razumno očekivati kako će se neki dijelovi tog „okvira“ manifestirati u govoru, odnosno tekstu (Koenig, 2004). Ti „dijelovi“ su riječi koje djeluju kao indikatori koji upućuju na određeni „okvir“. Te riječi zovemo još i leksemima, a popis leksema kojima smo se vodili u istraživanju, dostupan je u prilogu.

„Okviri“ koje smo koristili za *etno-nacionalistički master frame* su: „negativan utjecaj muslimanskog stanovništva (na etnicitet, kulturu, ekonomsku i političku realnost)“, „ksenofobija“, „eurocentrizam“, „anti-Islam/anti-imigracija“ te „ostalo“, dok su „okviri“ koje smo odabrali za *liberalno-individualistički master frame*: „sloboda govora“, „ukoravanje elitizma“, „politička korektnost i otvorenost“, „humanizam“ te „ostalo“. Neutralan/nedefiniran *master frame* naravno nije imao dodatnih potkategorija („okvira“), a kao što mu i sam naziv govori, kodiran je u onim slučajevima kada je „okvir“ zaista bio neutralan, ali i onda kada ga nije bilo moguće odrediti ili naprosto nije postojao.

Primarna hipoteza ovoga rada pretpostavlja postojanje razlika u načinu na koji su migranti iz Sirije prikazivani na *mainstream* te „alternativnim“ portalima (tzv. neprofitnim portalima trećeg medijskog sektora), onda kada se u promatranom razdoblju izvještavalo o temama migranata iz Sirije kao subjektima krize (mikro razina) te onda kada se o sirijskoj migrantskoj krizi izvještavalo kao o političkom problemu (makro razina)¹⁵. *Izvedene hipoteze* tako konkretiziraju postojanje razlika između ove dvije grupe portala u odabiru tema te karakteru/predznaku vijesti i vrijednosnih sudova sadržanih unutar samih vijesti/informacija (*vrijednosni karakter vijesti/informacije*), ali i onih vrijednosnih sudova iznesenih od strane autora teksta, odnosno medija (*vrijednosni sud autora*). Naposljetku, izvedene hipoteze pretpostavljaju i postojanje razlika u zastupljenim/promoviranim vrijednostima te načinima na koji su se vijesti o ove dvije teme uokviravale (*framing*).

3.2. Uzorak

Glavni cilj istraživanja bio je uočiti razlike u prenošenju vijesti vezane uz migrante iz Sirije te sirijsku izbjegličku krizu između *mainstream* i „alternativnih“ informativnih Internet portala u razdoblju od 1. rujna do 31. listopada 2015. godine. Pritom, vođeni kriterijima najveće posjećenosti (Benković, Balabanić, 2010; Popović, 2014), odlučili smo se na odabir tri najčitanija *mainstream* portala (koji pritom „izlaze“ isključivo u elektronskom obliku), a to su Index.hr, Net.hr i Tportal.hr. S druge strane, prilikom odabira „alternativnih“, odnosno neprofitnih medija tzv. „trećeg medijskog sektora“, poslužili smo se listom bodovanja,

¹⁵ Iz razloga što se potonje vijesti/teme (o migrantskoj krizi) tiču i posljedica koje se reflektiraju na makro razini (političko i društveno „ozračje“, zakoni i odredbe, institucije itd.).

odnosno listom rezultata natječaja Ministarstva kulture Republike Hrvatske za dodjelu bespovratnih sredstava neprofitnim medijima za 2015. godinu (slika 5).

Ime medija	Odobreni iznos
Forum.tm	250.000,00 kn
Portal H-Alter	250.000,00 kn
Lupiga.com	250.000,00 kn
Treći sektor - civilno društvo na malom ekranu (televizija)	250.000,00 kn
Portal Kulturpunkt.hr	250.000,00 kn
RAD.	170.000,00 kn
BILTEN	170.000,00 kn
VoxFeminae.net	170.000,00 kn
Crol.hr	170.000,00 kn
Neovisni novinarski porta - Tris.com.hr	170.000,00 kn
Slobodni Filozofski	70.000,00 kn
Portal STav	70.000,00 kn
Nepokoreni grad i Radio borba	70.000,00 kn
TV emisija - Cenzura	70.000,00 kn
Radio Student	70.000,00 kn
Libela.org	70.000,00 kn
Muf (muf.com.hr)	70.000,00 kn
novi mediji:	
Fairpress.eu	70.000,00 kn
Radio Attack	70.000,00 kn
Romi.hr	70.000,00 kn
Ukupno:	2.800.000,00 kn

Slika 5.

Rezultati Javnog poziva Ministarstva kulture za dodjelu bespovratnih sredstava neprofitnim medijima (2015.)

URL: <https://www.min-kulture.hr/userdocsimages/Odobreni%20i%20odbijeni%20programi%202015/odobreni%20n%20m2015.pdf>

S obzirom na to kako neki od navedenih portala nisu informativni Internet portali pisanog sadržaja (Treći sektor- civilno društvo na malom ekranu), dok na drugima nismo pronašli (dovoljno) vijesti vezane uz sirijsku izjegličku krizu (portal Kulturpunkt.hr, RAD., BILTEN i Crol.hr), metodom eliminacije i odabira prvog sljedećeg, za analizu smo odabrali pet “alternativnih” informativnih Internet portala: *Forum.tm*, *H-Alter.org*, *Lupiga.com*, *VoxFeminae.net* i *Tris.com.hr*.

Za jedinicu analize uzeli smo jedan članak (prilog) objavljen na stranicama navedenih portala u razdoblju od 1. rujna do 31. listopada 2015. godine, a koji prenosi vijesti vezane uz sirijsku migrantsku krizu i/ili migrante iz Sirije. Prikupljanje uzorka vršili smo upisivanjem nekoliko kombinacija ključnih riječi („izbjeglička kriza“, „sirijska izbjeglička kriza“, „migrantska kriza“, „migranti“, „imigranti“, „izbjeglice“) u Google pretraživač s namještenim *custom time range*-om (1.9. - 31.10.2015. g.), prema shemi: "*ključna riječ/pojam*" *site:web adresa portala*. Primjerice, upisivanjem: "*izbjeglička kriza*" *site:index.hr* u Google pretraživač s namještenim *time range*-om (1.9. - 31.10.2015. g.), prikupili smo sve članke s Index.hr-a koji su objavljeni u navedenom vremenskom periodu, a koji u svom sadržaju prenose vijesti/informacije vezane uz izbjegličku krizu. U uzorak nismo uvrštavali video zapise (ukoliko se radi o objavljenom video zapisu bez teksta), komentare na portalima, ankete, fotografije (ukoliko se radi o objavljenoj slici bez teksta), sponzorirane priloge itsl., kao ni članke koji se odnose na neku drugu izbjegličku krizu. Na taj smo način prikupili 239 članaka s Index.hr-a, 163 s Net.hr-a, 77 s Tportal.hr-a, 6 s Forum.tm-a, 8 s Lupiga.com-a, 18 s H-Alter.org-a, 5 s VoxFeminae.net-a i 10 s Tris.com.hr-a.

S obzirom na diskrepanciju u broju članaka s *mainstream* i „alternativnih“ (neprofitnih portala „trećeg medijskog sektora“), a koja postoji zbog njihovih prethodno navedenih različitih uredničkih politika i izvora financiranja, odlučili smo se na analizu *svih prikupljenih članaka s „alternativnih“ portala*, dok smo one s *mainstream* portala uzorkovali *metodom „konstruiranog tjedna“* (Lacy et al. 2001) prema shemi: prvi, treći, peti i sedmi dan u prvom tjednu, drugi, četvrti i šesti dan u drugom tjednu itd. Na taj smo način došli do konačnog broja članaka s „*mainstream*“ portala koji su podvrgnuti analizi, a to je 96 članaka s Index.hr-a, 53 s Net.hr-a te 28 članaka s Tportal.hr-a, dok je broj članaka s „*alternativnih*“ portala koji su podvrgnuti analizi ostao isti, odnosno, analizi je podvrgnut sav prikupljeni materijal.

Analizu je proveo autor ovog rada, dok su priloge s portala radi bolje pouzdanosti, kodirala dva koderi: mag. soc. Dino Vukušić i autor rada. Inicijalni kodni plan razvio je autor, nakon čega je na poduzorku testiran i doraden. Nije računat kvantitativni koeficijent pouzdanosti, već su detektirana problematična mjesta razriješena raspravom dvaju koderi te konsenzualnim dogovorom oko specificiranja jednoznačnijeg pravila primjene koda u pitanju. Nakon nekoliko pokusnih kodiranja i dorada, definirana je finalna verzija, korištena u glavnoj analizi.

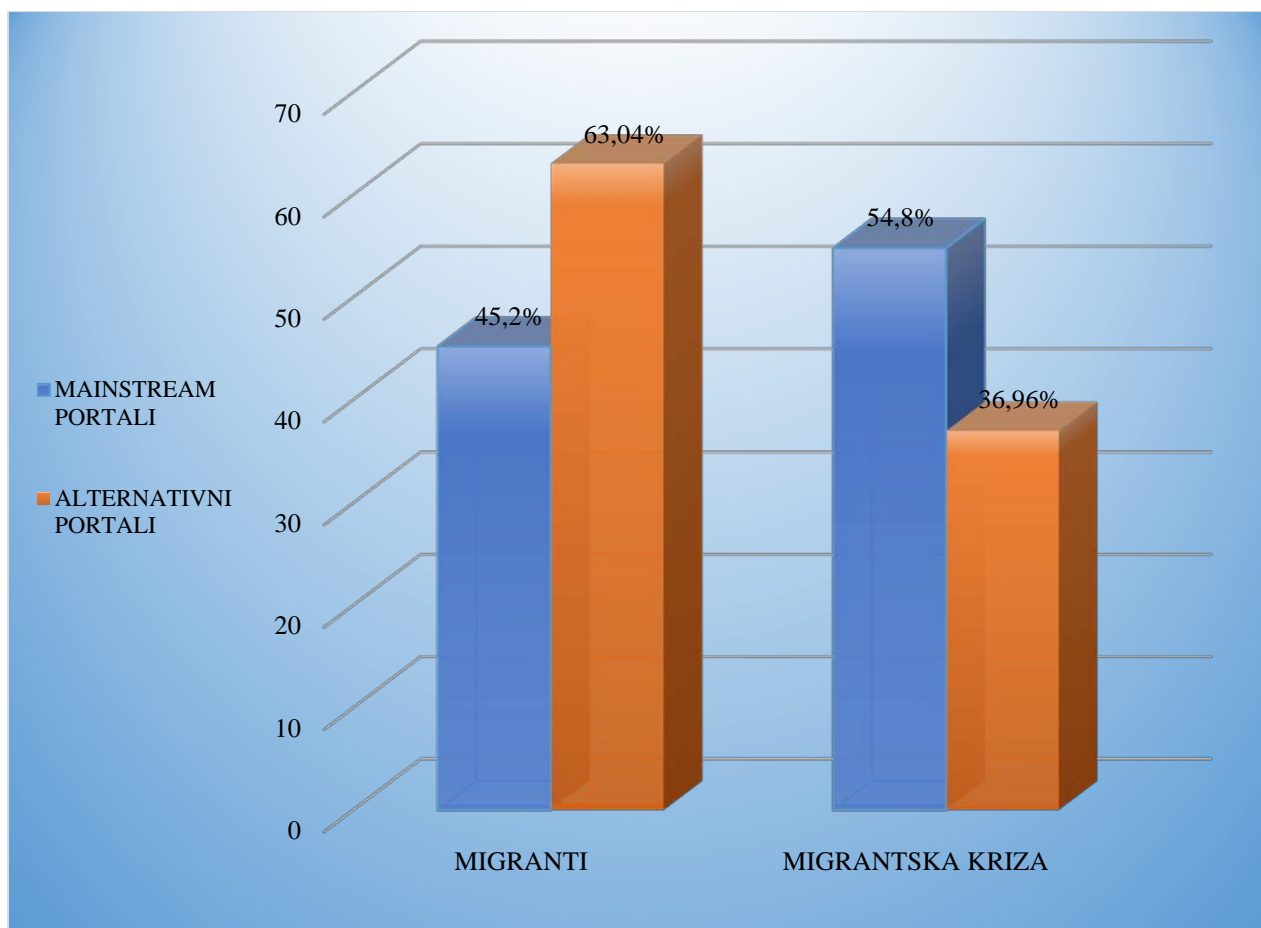
4. PRIKAZ REZULTATA ISTRAŽIVANJA I INTERPRETACIJA

U ovom ćemo poglavlju prikazati rezultate dobivene provođenjem analize sadržaja te *frame* analize na prethodno opisanom uzorku. Rezultate ćemo prvo prikazati unutar kategorija *analize sadržaja*, dakle rezultate *distribucije tema*, *vrijednosnih sudova* te *vrijednosti*, a potom i rezultate *frame analize* o distribuciji, odnosno učestalosti i razlikama u korištenju “*krovnih okvira/master frame-ova*” koje smo odabrali kao one čije pojavljivanje želimo ispitati u ovome radu.

Također, važno je naglasiti i kako će rezultati unutar ovih potpoglavlja, odnosno kategorija, biti prikazani tako da ćemo (za sve kategorije) prvo prikazati rezultate analize u onim slučajevima kada se pisalo o temama migranata iz Sirije, a potom i u onima kada se pisalo o sirijskoj migrantskoj krizi, opisanim redoslijedom.

4.1. TEME

Prije no što predemo na detaljnije prikaze distribucija rezultata unutar samih tema/kategorija (zasebno migranti i zasebno migrantska kriza), u niže dostupnom histogramu (slika 6) prikazana je distribucija tema (tema migranti te migrantska kriza) prema podjeli *mainstream*-alternativni portali. Jednostavnije rečeno, ova tablica prikazuje omjer zastupljenih tema o migrantima iz Sirije te onih o sirijskoj migrantskoj krizi, unutar ove dvije grupe portala.

Slika 6.

Distribucija tema (migranti i migrantska kriza) na *mainstream* i alternativnim portalima

Na *mainstream* je portalima tako vidljiva nešto *veća zastupljenost tema migrantske krize* (54,80 %), naspram onih o migrantima (45,20 %), dok je na onim “*alternativnim*” (neprofitnim) ta distribucija ponešto drukčija te se na istima *u većoj mjeri pisalo o migrantima* (63,04 %), nego li o migrantskoj krizi (36,96 %).

Dakle, na *mainstream* se portalima u većoj mjeri (u odnosu na one alternativne) pisalo o temama migrantske krize¹⁶ koje za sobom nužno povlače i političku konotaciju (iz razloga što se skoro pa sve redom referiraju na države, državne institucije i organe, kada je u pitanju

¹⁶ Primjerice, naslov članka s Index.hr-a kojeg smo kodirali kao onog koji pripada tematici migrantske krize: “Svjetski mediji o Hrvatskoj: Namjere su dobre, ali reakcija na izbjeglički val je katastrofalna”. Dostupno na: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/Svjetski-mediji-o-Hrvatskoj-Namjere-su-dobre-ali-reakcija-na-izbjeglicki-val-je-katastrofalna/842593.aspx>

reakcija i djelovanje istih na migrantsku krizu), dok su teme migranata¹⁷ (od kojih se skoro pa sve redom odnose na opis i vrednovanje migranata na “mikro”, odnosno individualnoj razini), u većoj mjeri bile zastupljenije na alternativnim portalima, a detaljnije ćemo zaključke moći ponuditi uvidom u ostale rezultate.

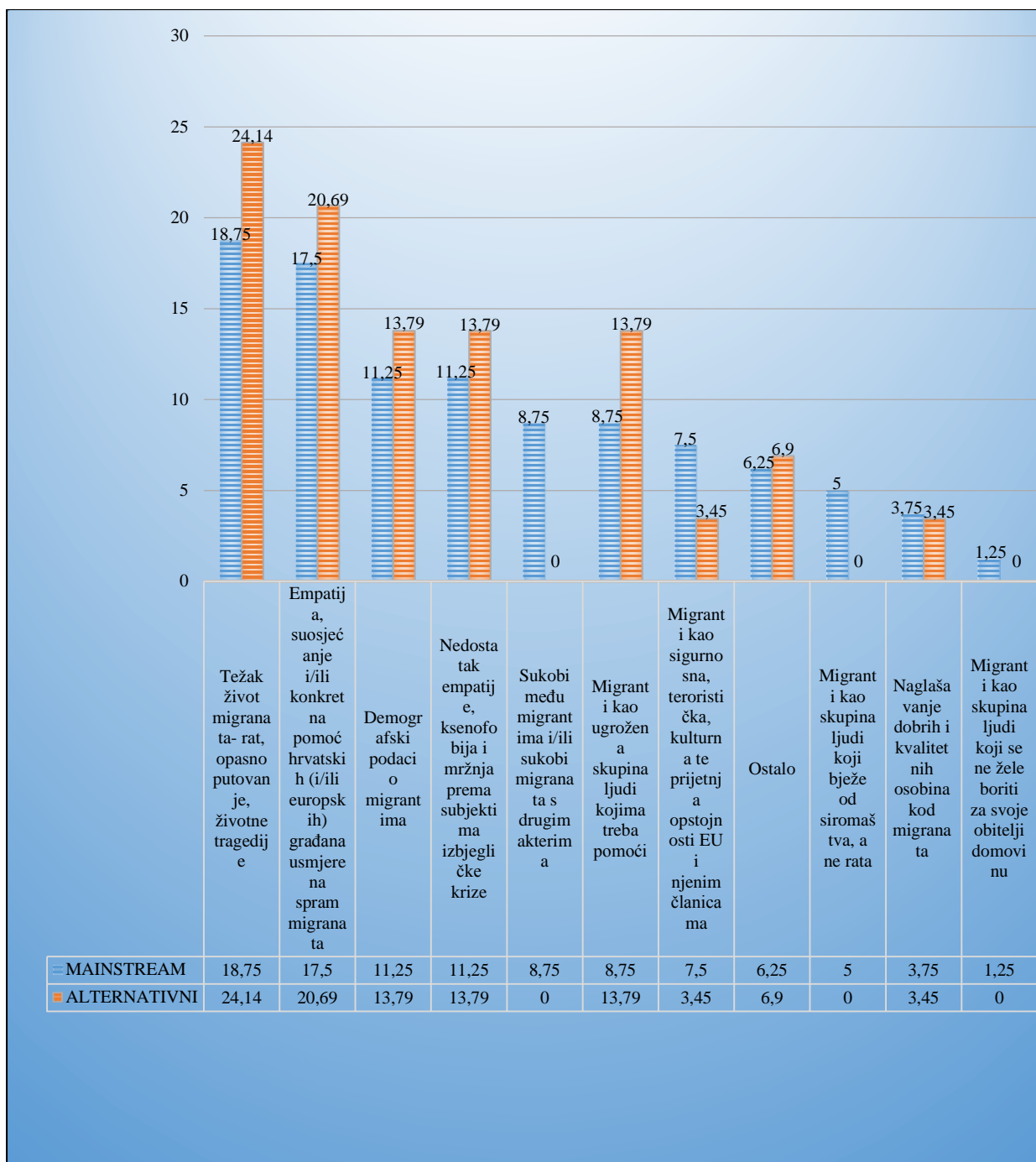
4.1.1 Distribucija tema o migrantima

Ovdje ćemo prikazati rezultate *distribucije tema o migrantima na “alternativnim”* (neprofitnim portalima tzv. trećeg medijskog sektora) *i mainstream portalima* (slika 7). Važno je naglasiti kako je karakter/predznak tema također važan faktor u našem istraživanju (ali i u kvalitativnoj analizi medijskog sadržaja općenito) pa smo stoga, članke kodirali prema temama upravo kako bismo detektirali u kojoj su mjeri vijesti o temama sirijskih migranata zastupljene na ovdje analiziranim portalima te kakvog su one karaktera, tj. predznaka.

Moramo napomenuti i kako smo zbog sažetosti i jednostavnosti prikaza rezultata, no ponajviše zbog pre niskih individualnih rezultata unutar ovih tema/potkategorija, četiri značenjski slične i prikladne potkategorije/teme¹⁸ spojili u jednu zajedničku pod nazivom “*migranti kao sigurnosna, teroristička, kulturna te prijetnja opstojnosti EU i njenim članicama*”. Navedene su potkategorije tako kodirane na opisani način (kao jedna zajednička potkategorija/tema) te će na takav način biti i prezentirane u daljnjem izlaganju rezultata istraživanja te pri njihovoj interpretaciji.

¹⁷ Primjerice, naslov članka s Net.hr-a kojeg smo kodirali kao onog koji pripada tematici migranata iz Sirije: “*POGREB U KOBANI: Abdulah Kurdi se oprostio od supruge i dvojice dječaka*”. Dostupno na: <https://net.hr/danas/pogreb-u-kobani-abdulah-kurdi-se-oprostio-od-supruge-i-dvojice-djecaka/>

¹⁸ Četiri potkategorije/teme o migrantima iz Sirije koje smo spojili u jednu zajedničku (u tekstu navedenu), su: “*migranti kao sigurnosna prijetnja EU i njenim članicama*”, “*migranti kao teroristička prijetnja EU i njenim članicama*”, “*migranti kao kulturna prijetnja EU i njenim članicama*” te “*migranti kao prijetnja opstojnosti EU i njenih članica*”.

Slika 7.

Distribucija tema o migrantima na *mainstream* i alternativnim portalima

Od ukupnog broja od 177 članaka prikupljenih s *mainstream* portala, njih 80 pripada tematici migranata iz Sirije (45,20 %) pa tako, uvidom u distribuciju tema o migrantima (slika 7), možemo ustvrditi kako onda kada se na *mainstream* portalima pisalo o migrantima

iz Sirije, prve dvije najzastupljenije teme bile su one nužno pozitivnog predznaka spram migranata, a to su *“težak život migranata- rat, opasno putovanje, životne tragedije”*¹⁹ u 18,75 % te *“empatija, suosjećanje i/ili konkretna pomoć hrvatskih (i/ili) europskih građana usmjerena spram migranata”*²⁰ u 17,5 % članaka. Odmah potom slijede one neutralnog i negativnog predznaka spram migranata, pod nazivom *“demografski podaci o migrantima”*²¹ te *“nedostatak empatije, ksenofobija i mržnja prema subjektima izbjegličke krize”*²², teme koje smo registrirali u 11,25 % članaka na *mainstream* portalima, dok su *“sukobi među migrantima i/ili sukobi migranata s drugim akterima”*²³ te *“migranti kao ugrožena skupina ljudi kojima treba pomoći”*²⁴, teme koje dolaze odmah iza navedenih (8,75 %). Nešto manji postotak pojavljivanja zabilježili smo kod dvije teme negativnog predznaka spram migranata, a to su *“migranti kao sigurnosna, teroristička, kulturna te prijetnja opstojnosti EU i njenim članicama”*²⁵ (7,5 %) te *“migranti kao skupina ljudi koja bježi od siromaštva, a ne rata”*²⁶ (5 %), dok je najmanji postotak pojavljivanja zabilježen u potkategoriji *“migranti kao skupina ljudi koji se ne žele boriti za svoje obitelji i domovinu”* (1,25 %). Također, u 3,75 % članaka o

¹⁹ Primjerice, članak s Index.hr-a kojeg smo tako kodirali: *“Mučne slike iz Srbije: Preševo poplavljeno, obitelji s djecom satima kisnu i smrjavaju se”*. Dostupno na: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/mucne-slike-iz-srbije-presevo-poplavljeno-obitelji-s-djecom-satima-kisnu-i-smrzavaju-se/847575.aspx>

²⁰ Primjerice, članak s Net.hr-a kojeg smo tako kodirali: *“KROZ BOTOVO PROŠLO 13 000 OSOBA: Mještani u središtu Bapske izbjeglicama nudili kavu, peciva i čajeve”*. Dostupno na: <https://net.hr/danas/hrvatska/izbjeglicka-kriza-stanje-na-bregani-i-harmici-normalizirano-nekontroliran-dolazak-u-prihvatiliste-opatovac/>

²¹ Primjerice, članak s Tportal.hr-a kojeg smo tako kodirali: *“Pogledajte koje su linije kretanja izbjeglica”*. Dostupno na: <https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/pogledajte-koje-su-linije-kretanja-izbjeglica-20150918>

²² Primjerice, članak s Net.hr-a kojeg smo tako kodirali: *“Kamermanka udarala izbjeglice, muškarca s djetetom namjerno oborila na tlo”*. Dostupno na: <https://net.hr/danas/svijet/kako-bijedno-kamermanka-udarala-izbjeglice-muskarca-s-djetetom-namjerno-oborila-na-tlo/>

²³ Primjerice, članak s Index.hr-a kojeg smo tako kodirali: *“Policija objavila snimku: Izbjeglice iz protesta bacaju hranu i vodu koji im donose”*. Dostupno na: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/Policija-objavila-snimku-Izbjeglice-iz-protesta-bacaju-hranu-i-vodu-koji-im-donose/840080.aspx>

²⁴ Primjerice, članak s Tportal.hr-a kojeg smo tako kodirali: *“Bandić: Zagrepčani, primite po obitelj izbjeglica u svoj dom!”*. Dostupno na: <https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/bandic-zagrepčani-primite-po-obitelj-izbjeglica-u-svoj-dom-20150916>

²⁵ Primjerice, članak s Index.hr-a kojeg smo tako kodirali: *“Organizacije upozoravaju na "masovna silovanja" u njemačkim izbjegličkim centrima”*. Dostupno na: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/Organizacije-upozoravaju-na-masovna-silovanja-u-njemackim-izbjeglickim-centrima/843234.aspx>

²⁶ Primjerice, članak s Index.hr-a kojeg smo tako kodirali: *“Migranti masovno uništavaju dokumente da bi ih EU prihvatio kao izbjeglice”*. Dostupno na: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/Migranti-masovno-unistavaju-dokumente-da-bi-ih-EU-prihvatio-kao-izbjeglice/840440.aspx>

migrantima iz Sirije na *mainstream* portalima, registrirana je tema “*naglašavanje dobrih i kvalitetnih osobina kod migranata (...)*”²⁷, dok smo u potkategoriju “*ostalo*” svrstali 6,25 % članaka s *mainstream* portala.

S druge strane, od ukupnog broja od 46 članaka prikupljenih s *alternativnih portala*, njih 26 pripada tematici *migranata iz Sirije* (63,04 %) pa tako, kada se o migrantskim temama pisalo na *alternativnim portalima* (neprofitnim medijima trećeg sektora), prve dvije najzastupljenije teme također su bile “*težak život migranata- rat, opasno putovanje, životne tragedije*”²⁸ s 24,14 % te “*empatija, suosjećanje i/ili konkretna pomoć hrvatskih (i/ili) europskih građana usmjerena spram migranata*”²⁹ s 20,69 %. “*Demografski podaci o migrantima*”³⁰, “*migranti kao ugrožena skupina ljudi kojima treba pomoći*”³¹ te “*nedostatak empatije, ksenofobija i mržnja prema subjektima izbjegličke krize*”³² kao teme bile su zastupljene u 13,79 % članaka. Ono što se ovdje odmah da zamijetiti, jest to da niti jedna (od najzastupljenijih) tema na *alternativnim portalima* nije negativnog predznaka spram migranata iz Sirije. Jedina takva jest “*migranti kao sigurnosna, teroristička, kulturna te prijetnja opstojnosti EU i njenim članicama*”³³, no ista pojavljuje se u zanemarivih 3, 45 % slučajeva. Isti je postotak registriran i u potkategoriji “*naglašavanje dobrih i kvalitetnih*

²⁷ Primjerice, članak s Net.hr-a kojeg smo tako kodirali: “*Poruka 15-godišnje izbjeglice s hrvatsko-srpske granice dirnut će vas do suza*”. Dostupno na: <http://net.hr/danas/svijet/poruka-15-godisnje-izbjeglice-s-hrvatsko-srpske-granice-dirnut-ce-vas-do-suza/>

²⁸ Primjerice, članak s Forum.tm-a kojeg smo tako kodirali: “*STRAŠNA JE STVARNOST U KOJOJ DJECA STRADAVAJU, A NE FOTOGRAFIJA KOJA NAS NA TO UPOZORAVA*”. Dostupno na: <http://www.forum.tm/vijesti/strasna-je-stvarnost-u-kojoj-djeca-stradavaju-ne-fotografija-koja-nas-na-upozorava-3532>

²⁹ Primjerice, članak s H-alter.org-a kojeg smo tako kodirali: “*Europski dan solidarnosti s izbjeglicama: Otvorite granice! Izbjeglice, dobrodošle*”. Dostupno na: <http://www.h-alter.org/vijesti/europski-dan-solidarnosti-s-izbjeglicama-otvorite-granice-izbjeglice-dobrodosle>

³⁰ Primjerice, članak s Tris.com-a kojeg smo tako kodirali: “*Prve izbjeglice stižu u Hrvatsku*”. Dostupno na: <http://tris.com.hr/2015/09/prve-izbjeglice-stizu-u-hrvatsku/>

³¹ Primjerice, članak s H-alter.org-a kojeg smo tako kodirali: “*Abeceda solidarnosti: Prikupljanje pomoći za izbjeglice*”. Dostupno na: <http://www.h-alter.org/vijesti/abeceda-solidarnosti-prikupljanje-pomoci-za-izbjeglice->

³² Primjerice, članak s Lupiga.com-a kojeg smo tako kodirali: “*MRŽNJA IZ "NAŠIH" REDOVA: Sramotne poruke protiv izbjeglica u Splitu*”. Dostupno na: <http://www.lupiga.com/hiperlink/mrznja-iz-nasih-redova-sramotne-poruke-protiv-izbjeglica-u-splitu>

³³ Primjerice, članak s Lupiga.com-a kojeg smo tako kodirali: “*KSENOFOBNE LAŽI I PRIJEVARE: Zašto teza da su među izbjeglicama prikriveni teroristi baš i ne pije vodu*”. Dostupno na: <http://www.lupiga.com/vijesti/ksenofobne-lazi-prijevare-i-ostale-besmislice-zasto-teza-da-su-medju-izbjeglicama-prikriveni-teroristi-bas-i-ne-pije-vodu>

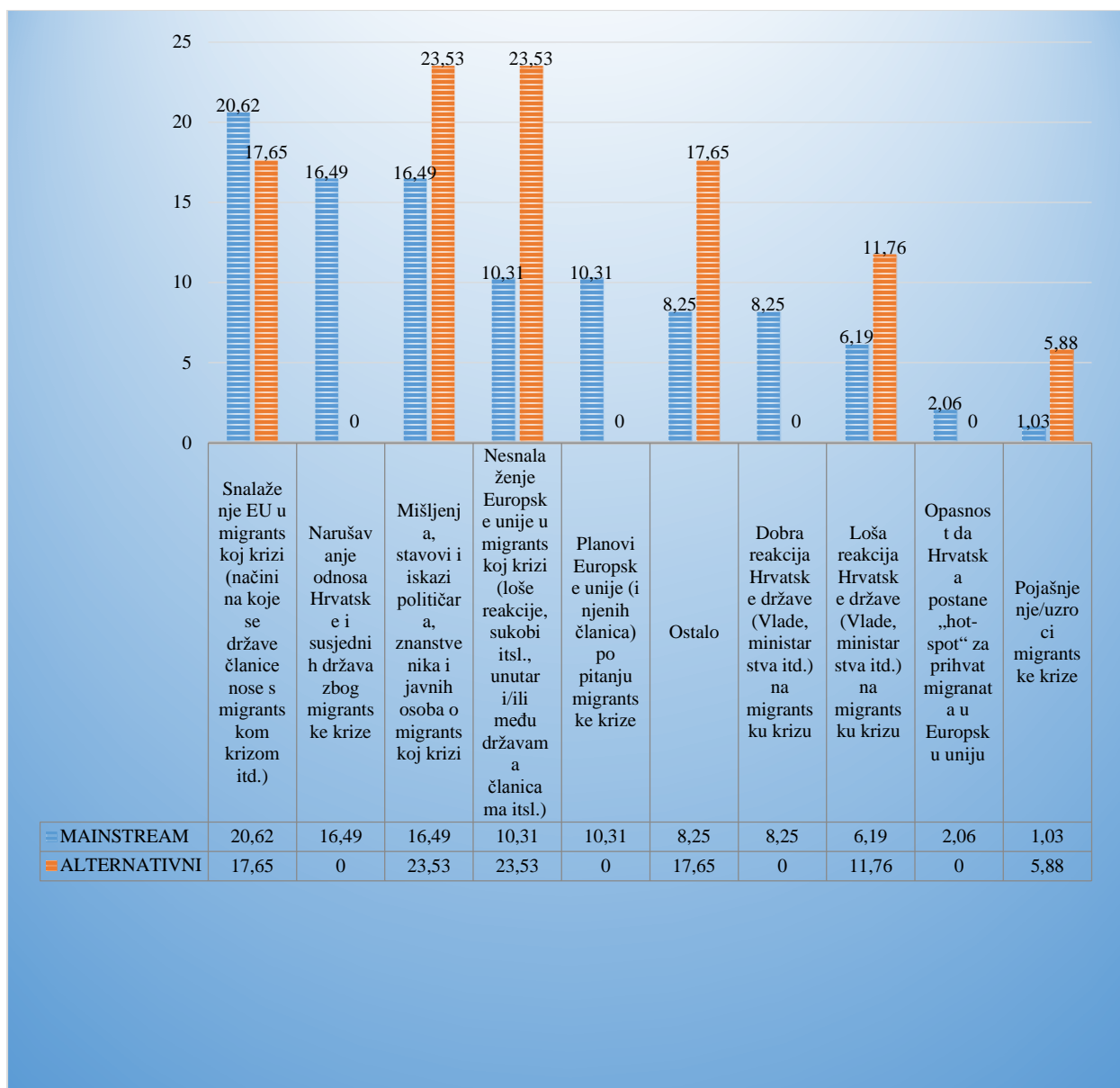
osobina kod migranata (...)”³⁴, dok smo u potkategoriju “*ostalo*” svrstali 6,9 % članaka s alternativnih portala (a koji pripadaju tematici migranata iz Sirije).

Usporedivši ove dvije grupe portala, možemo reći kako je u slučajevima *kada se o migrantima pisalo na mainstream portalima, zabilježen veći omjer* (u odnosu na one alternativne) *zastupljenih tema koje su nužno negativnog predznaka*, odnosno konotacije spram migranata iz Sirije dok s druge strane, *takve teme/vijesti skoro da i ne nalazimo na alternativnim portalima*. Ovaj bi nam nalaz mogao ukazivati na ponešto liberalniju poziciju ovdje analiziranih alternativnih portala kada govorimo o prenošenju vijesti o migrantima iz Sirije, no bez uvida u karakter vrijednosnih sudova, vrijednosti i distribuciju detektiranih “okvira”, u ovom trenutku si ne možemo dopustiti takav zaključak. Sličnosti između ove dvije grupe portala nalazimo u najzastupljenijim temama pozitivnog predznaka spram migranata iz Sirije na obje grupe portala, što nam ukazuje na to kako su odabrane teme/vijesti ipak u najvećem broju slučajeva one koje migrante prikazuju u pozitivnom “svijetlu”, uz poneke razlike u frekventnosti pojavljivanja. Kako smo već i naveli, *mainstream se portali ipak ističu u većoj mjeri u odnosu na one alternativne u pogledu zastupljenosti tema koje su nužno negativne konotacije spram migranta iz Sirije*, a na analizi vrijednosnih sudova je sada preostalo da (uz detektiranje vrijednosnog karaktera informacije/vijesti) utvrdi i kakvog su karaktera vrijednosni sudovi koje su autori, odnosno mediji koje oni zastupaju, izražavali prema migrantima iz Sirije prilikom prenošenja vijesti vezane za sirijske migrante (ali i sirijsku migrantsku krizu).

4.1.2 Distribucija tema o migrantskoj krizi

Na idućem je histogramu (slika 8) prikazana *distribucija tema o migrantskoj krizi na mainstream i “alternativnim” (neprofitnim) Internet portalima*.

³⁴ Primjerice, članak s Lupiga.com-a kojeg smo tako kodirali: “*UPOZNAJTE OBITELJ KHALIL: Oni su drugo ime za hrabrost!*”. Dostupno na: <https://lupiga.com/vijesti/upoznajte-obitelj-khalil-oni-su-drugo-ime-za-hrabrost>

Slika 8.

Distribucija tema (migrantska kriza) na *mainstream* i alternativnim portalima

Od ukupnog broja od 177 članaka prikupljenih s *mainstream* portala, njih 97 pripada tematici migrantske krize (54,80 %). Kada se o migrantskoj krizi pisalo na *mainstream* portalima, najzastupljenije teme bile su “snalaženje EU (i njenih članica) u migrantskoj krizi

(načini na koje se države članice nose s migrantskom krizom...))”³⁵ s 20,62 %, potom “narušavanje odnosa Hrvatske i susjednih država zbog migrantske krize”³⁶ te “mišljenja, stavovi i iskazi političara, znanstvenika i javnih osoba o migrantskoj krizi i djelovanju spram iste”³⁷ s 16,49 %. Nešto manja zastupljenost zabilježena je kod tema “nesnalaženje Europske unije u migrantskoj krizi (loše reakcije, sukobi, svađe i nesporazumi unutar i/ili među država članicama itsl.)” te “planovi Europske unije (i njenih članica) po pitanju migrantske krize” (10,31 %). O “dobroj reakciji Hrvatske države (vlade RH, ministarstava, policije, državnih organizacija i sl.) na migrantsku krizu” pisalo se u 8,25 %, a o “lošoj reakciji Hrvatske države (vlade RH, ministarstava, policije, državnih organizacija i sl.) na migrantsku krizu” u 6,19 % članaka. Najmanja je zastupljenost registrirana kod tema “opasnost da Hrvatska postane “hot-spot” za prihvatanje migranata u Europsku uniju (strah od utjecaja migrantske krize na turizam, gospodarstvo itsl.)” (2,06 %) te “pojašnjenje/uzroci migrantske krize”, tema koja se pojavljuje u samo 1,03 % analiziranih članaka s *mainstream* portala na temu migrantske krize. U potkategoriju “ostalo”, svrstali smo 8,25 % analiziranih članaka te nam ti podaci, naravno, ne mogu poslužiti za daljnju analizu i interpretaciju. Kategoriju “ostalo” uveli smo kao opciju za one slučajeve kada se članak sadržajno (odnosno temom), nije mogao svrstati u nijednu od naših odabranih kategorija/tema³⁸. Ovdje treba naglasiti i kako smo dopustili “gomilanje” podataka u ovoj potkategoriji, kako za *mainstream*, tako i za alternativne portale iz razloga što članke koji njoj pripadaju, ne možemo svrstati u nijednu drugu, a informacije koje nam ti članci pružaju nisu relevantne za ovo istraživanje, stoga za proširivanjem ili dodavanjem novih potkategorija i varijabli nije bilo potrebe. Dakako da smo takvim pristupom mogli dobiti još detaljniji uvid u zastupljenost tema koje se odnose na migrantsku krizu, no ova nam je “širina” tema, za ono što smo htjeli prikazati, bila sasvim dovoljna.

³⁵ Primjerice, članak s Net.hr-a kojeg smo tako kodirali: “IZBJEGLICA JE SVE VIŠE: “Dolazak tolikih ljudi bez kontrole je neprihvatljiv”. Dostupno na: <https://net.hr/danas/hrvatska/iscrpljeni-i-gladni-prvi-autobus-s-izbjeglicama-stigao-u-jezevo/>

³⁶ Primjerice, članak s Index.hr-a kojeg smo tako kodirali: “Svjetski mediji o svađi Hrvatske i Srbije: Odnosi nisu bili ovako loši od ere Slobodana Miloševića”. Dostupno na: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/Svjetski-mediji-o-svadi-Hrvatske-i-Srbije-Odnosi-nisu-bili-ovako-losi-od-ere-Slobodana-Milosevica/843887.aspx>

³⁷ Primjerice, članak s Net.hr-a kojeg smo tako kodirali: “PREDSJEDNICA GOVORILA U UN-u: Izbjeglička kriza školski je primjer nedjelovanja”. Dostupno na: <https://net.hr/danas/svijet/predsjednica-govorila-u-un-u-izbjeglicka-kriza-skolski-je-primjer-nedjelovanja/>

³⁸ Primjerice, članak s Index.hr-a kojeg smo tako kodirali: “Ministarstvo preporučilo prilagodbu ekskurzija zbog izbjeglica; Penava: To je pogubno za Vukovar”. Dostupno na: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/ministarstvo-preporucilo-prilagodbu-ekskurzija-zbog-izbjeglica-penava-to-je-pogubno-za-vukovar/845162.aspx>

S druge strane, od ukupnog broja *od 46 članaka* prikupljenih *s alternativnih portala*, njih 17 pripada tematici *migrantske krize* (36,96 %) pa tako, kada se o migrantskoj krizi pisalo na alternativnim portalima, prve dvije najzastupljenije teme bile su “*mišljenja, stavovi i iskazi političara, znanstvenika i javnih osoba o migrantskoj krizi i djelovanju spram iste*”³⁹ te “*ne snalaženje EU (i njenih članica) u migrantskoj krizi*”⁴⁰ s 23,53 %. O “*snalaženju EU (i njenih članica) u migrantskoj krizi*”⁴¹ pisalo se u 17,65 % članaka s alternativnih portala, dok je nešto manja zastupljenost (11,76 %), registrirana u potkategoriji “*loša reakcija Hrvatske države (vlade RH, ministarstava, policije, državnih organizacija i sl.) na migrantsku krizu*”⁴². Na alternativnim smo portalima (kada se pisalo o migrantskoj krizi), najmanji (ne računavši potkategorije bez rezultata) postotak pojavljivanja zabilježili kod teme “*pojašnjenje/uzroci migrantske krize*” (5,88 %), dok smo u potkategoriju “*ostalo*” svrstali 17,65 % analiziranih članaka. Zanimljiv je i nalaz kako na alternativnim portalima nismo pronašli niti jedan prilog/članak koji bismo mogli svrstati u jednu od ovih kategorija/tema: “*narušavanje odnosa Hrvatske i susjednih država zbog migrantske krize*”, “*planovi Europske unije (i njenih članica) po pitanju migrantske krize*”, “*dobra reakcija Hrvatske države (Vlade RH, ministarstava, policije, državnih organizacija i sl.) na migrantsku krizu*” te “*opasnost da Hrvatska postane “hot-spot” za prihvat migranata u Europsku uniju (strah od utjecaja migrantske krize na turizam, gospodarstvo itsl.)*”. Ove teme svojim karakterom više doliče vijestima kakve smo navikli vidati na *mainstream*, odnosno portalima u privatnom vlasništvu (naravno ako pretpostavimo da se isti vode kriterijima posjećenosti i čitanosti) jer kao što smo već i ustvrdili, senzacionalizam i *negativizam* su se pokazali kao uspješno sredstvo za ostvarivanje dosega u publikama i profitnosti medija u modernim uslovima tržišta i medijske proizvodnje.

³⁹ Primjerice, članak s s VoxFeminae.net-a kojeg smo tako kodirali: “*TRIBINA „IZBJEGLIČKA KRIZA I POLITIKE IZBJEGLIČKE ZAŠTITE U EUROPSKOJ UNIJI I HRVATSKOJ*”. Dostupno na: <https://www.voxfeminae.net/vijestice-list/najave/item/8388-izbjeglicka-kriza-i-politike-izbjeglicke-zastite-u-europskoj-uniji-i-hrvatsko>

⁴⁰ Primjerice, članak s H-alter.org-a kojeg smo tako kodirali: “*Europska unija nije sposobna riješiti ovu krizu*”. Dostupno na: <http://www.h-alter.org/vijesti/sloveni>

⁴¹ Primjerice, članak s Lupiga.com-a kojeg smo tako kodirali: “*IZA OGRADE: Keleti - privremena stanica u žicom ograđenoj Mađarskoj*”. Dostupno na: <http://lupiga.com/reportaze/iza-ograde-keleti-privremena-stanica-u-zicom-ogradjenoj-madarskoj>

⁴² Primjerice, članak s Forum.tm-a kojeg smo tako kodirali: “*PREDSJEDNICE, IZBJEGLICE NISU OKUPATORSKA VOJSKA, NEGO SU LJUDI!*”. Dostupno na: <http://www.forum.tm/vijesti/predsjednice-izbjeglice-nisu-okupatorska-vojska-nego-su-ljudi-3548>

Usporedbom tema (o migrantskoj krizi) unutar obje grupe portala, bitno je naglasiti kako na *“alternativnim” portalima pojavljivanje nekih od tema nije detektirano* u nijednom slučaju, iz čega bismo mogli zaključiti kako su *prilozi ovih portala fokusirani na nešto manji dijapazon tema, uglavnom kritičkog karaktera spram kapaciteta te sposobnosti EU i Hrvatske za nošenje s migrantskom krizom*. Na ovoj je grupi portala tako zabillježena *veća zastupljenost tema o sirijskoj migrantskoj krizi koje sadrže “kritičku” konotaciju spram hrvatskih i europskih državnih organa vlasti*, dok činjenica kako na ovoj grupi portala nismo pronašli niti jedan objavljeni članak koji govori o, primjerice, *“dobroj reakciji Hrvatske države (vlade RH, ...)”*, dodatno podupire ovu tvrdnju.

Na *mainstream* je portalima pak, distribucija zastupljenih tema o migrantskoj krizi izgledala ponešto drukčije pa su tako na ovoj grupi portala *nešto zastupljenije teme bile one koje odgovaraju uredničkoj politici te karakteru vijesti koje osiguravaju čitanost, a time i opstanak mainstream medija*. To su *teme sukoba, narušavanja političkih odnosa država, opasnosti za hrvatsku državu, društvenu realnost itsl.* Dakle, redom teme koje zbog svoje negativističke i senzacionalističke konotacije/prirode imaju za cilj privlačenje većeg i raznovrsnijeg broja čitatelja od onih tema u kojima se kritizira i ukazuje na greške državnih institucija i organa.

4.2. VRIJEDNOSNI SUDOVİ

Već smo prethodno napomenuli kako smo prilikom analize vrijednosnih sudova analitički odvojili njegove dvije glavne potkategorije, dakle *vrijednosni karakter informacije/vijesti* te *vrijednosni sud autora*. Na ovaj ćemo način, uz sam karakter/predznak vijesti koje medij odlučuje objaviti, dobiti uvid i u karakter/predznak vrijednosnih sudova upućenih od strane samog autora/medija prilikom prenošenja tih vijesti. *Temu i naslov vijesti koju je medij odlučio prenijeti mogli bismo povezati s vrijednosnim karakterom informacije/vijesti*, ali uz njega su dakle, za analizu ključni i oni *vrijednosni sudovi izraženi od strane autora/medija prilikom prenošenja tih vijesti*, iz razloga što vrijednosni sudovi

sadržani u vijesti/informaciji o kojoj medij/autor izvještava, ne moraju nužno odgovarati onima iznesenim od strane autora/medija prilikom njena izlaganja⁴³.

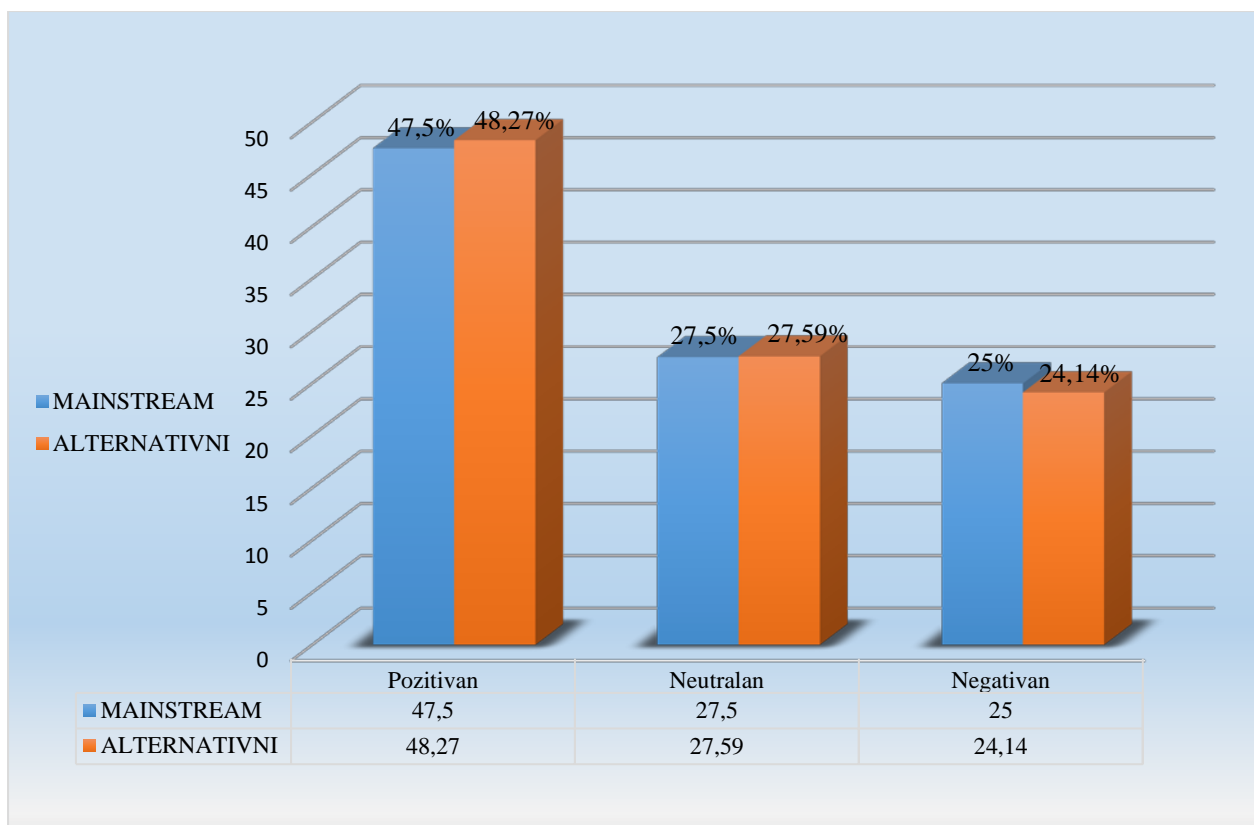
Bitno je naglasiti i kako smo prilikom analize vrijednosnih sudova zadržali fokus isključivo na onim vrijednosnim sudovima izraženim *spram sirijskih migranata*, u onim slučajevima kada se pisalo o migrantima iz Sirije, ali i onda kada se pisalo o sirijskoj izbjegličkoj krizi. Dakle, *prilikom analiziranja članaka unutar obje "krovne teme"* (tema migranti i tema migrantska kriza), *tražili smo vrijednosne sudove izražene isključivo spram sirijskih migranata, a ne i nekih drugih entiteta ili sirijske krize općenito*. Na ovaj smo način pokušali odgovoriti na pitanja i pretpostavke o *postojanju razlika u prikazu migranata na obje grupe portala*, odnosno pokušati pokazati kako su *ovisno o tome radi li se o vijestima jedne ili druge tematike*, migranti iz Sirije opisani, vrednovani i prikazivani na različite načine (vrijednosni sudovi, stavovi).

U idućim ćemo potpoglavljima prikazati rezultate distribucija potkategorija vrijednosnih sudova u onim slučajevima kada se pisalo o temama migrantske krize te onda kada se pisalo o temama migranata iz Sirije, s fokusom dakle, na vrijednosne sudove izražene isključivo *spram sirijskih migranata*.

4.2.1. Tema migranti

Na slijedećem je histogramu (slika 9) prikazana distribucija prve potkategorije vrijednosnog suda kojeg smo imenovali *vrijednosni karakter informacije/vijesti*. On predstavlja *sve vrijednosne sudove izražene spram migranata iz Sirije sadržane u samim informacijama/vijestima koje pripadaju tematici migranata iz Sirije (tema migranti)*, a o kojima su ovdje analizirani portali izvještavali u promatranom razdoblju. Rezultati ove distribucije nam ne mogu ponuditi temelje za donošenje bilo kakvih konkretnijih zaključaka o prikazu migranata na stranicama analiziranih portala, sve dok u obzir ne uzmemo i njegovu drugu potkategoriju/inačicu, dakle, *vrijednosni sud autora*. Tek ćemo tada uz sam karakter događaja, *dobiti uvid i u predznak/karakter vrijednosnih sudova iznesenih od strane samog autora/medija spram migranata iz Sirije* (u onim slučajevima kada se na ovim portalima pisalo o temama sirijskih migranata).

⁴³ Ovdje treba napomenuti i kako *vrijednosni karakter vijesti/informacije* možemo tumačiti u kontekstu teorije *priminga*, a *vrijednosni sud autora* u kontekstu teorije *framing-a*, na što ćemo se još osvrnuti u zaključku.

Slika 9.

Distribucija vrijednosnog karaktera informacija/vijesti (tema migranti) na *mainstream* i alternativnim portalima

Ono što se odmah da zamijetiti i zaključiti iz ovih rezultata (slika 9), jest to da je *distribucija rezultata unutar potkategorija vrijednosnog karaktera informacija/vijesti na mainstream i alternativnim portalima prilično simetrična, odnosno skoro pa identična. Pozitivan se vrijednosni sud tako na mainstream portalima⁴⁴ pojavljuje u 47,50 % slučajeva, u odnosu na 48,27 % na alternativnim (neprofitnim)⁴⁵ portalima. Neutralan vrijednosni sud*

⁴⁴ Primjerice, članak s Net.hr-a kojeg smo tako kodirali: “Kutina poziva na fer odnos s azilantima: Budimo ljudi!”. Dostupno na: <https://net.hr/danas/hrvatska/kutina-poziva-na-fer-odnos-s-azilantima-budimo-ljudi/>

⁴⁵ Primjerice, članak s Tris.com-a kojeg smo tako kodirali: “Solidarnost s migrantima na svim granicama: Prosvjed u Zagrebu u subotu u 11 sati na Trgu Europe”. Dostupno na: <http://tris.com.hr/2015/10/solidarnost-s-migrantima-na-svim-granicama-prosvjed-u-zagrebu-u-subotu-u-11-sati-na-trgu-europe/>

zabilježili smo u 27,50 % članaka na *mainstream*⁴⁶, u odnosu na 27,59 % članaka na alternativnim portalima⁴⁷, a onaj *negativan* u 25 % članaka na *mainstream* portalima⁴⁸, u odnosu na 24,14 % na alternativnim⁴⁹.

S obzirom na našu definiciju vrijednosnog karaktera informacija/vijesti, prema kojoj on predstavlja sve vrijednosne sudove spram migranata iz Sirije sadržane u samoj informaciji, odnosno vijesti, možemo reći kako je *predznak vijesti (spram migranata iz Sirije) o kojima su ove dvije grupe portala izvještavale u promatranom razdoblju skoro pa identičan. Na obje su grupe portala najzastupljenije vijesti pozitivnog predznaka spram migranata, dok su one neutralnog i negativnog, zastupljene u nešto manjoj mjeri. Ipak, ovi nam rezultati ne otkrivaju ništa više od karaktera događaja koji su se zbivali u analiziranom vremenskom periodu, a koje su kao vijesti odlučili prenijeti ovdje analizirani portali. Tek ćemo uvidom u distribuciju vrijednosnog/ih suda/ova autora dakle, moći ponuditi nešto konkretnije zaključke o prikazu migranata na ove dvije grupe portala, onda kada se pisalo o temama migranata iz Sirije.*

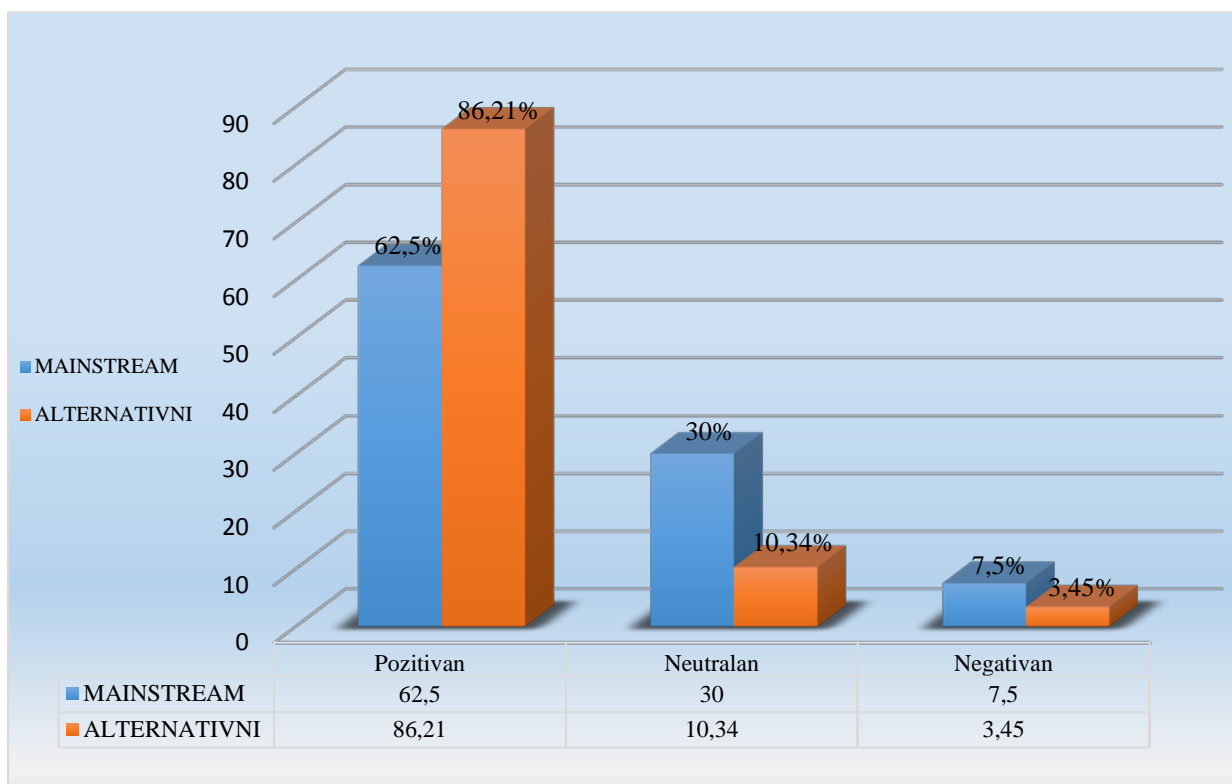
Na idućem je histogramu (slika 10) tako, prikazana distribucija druge potkategorije vrijednosnog suda kojeg smo imenovali *vrijednosni sud autora*. Distribucija prikazuje *sve vrijednosne sudove o migrantima iz Sirije izražene od strane autora/medija, a čije je pojavljivanje zabilježeno unutar priloga koji su se odnosili na vijesti koje pripadaju tematici migranata (tema migranti).*

⁴⁶ Primjerice, članak s Index.hr-a kojeg smo tako kodirali: “*Vlak s 1800 izbjeglica stiže u Čakovec, šest autobusa već stiglo na Macelj*”. Dostupno na: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/preko-tisucu-izbjeglica-stize-u-cakovec/849775.aspx>

⁴⁷ Primjerice, članak s H-alter.org-a kojeg smo tako kodirali: “*Ljudi i dalje pristižu u Opatovac, slovenska policija u pripravnosti na Bregani i Harmici*”. Dostupno na: <http://www.h-alter.org/vijesti/ljudi-i-dalje-pristizu-u-opatovac-slovenska-policija-u-pripravnosti-na-bregani-i-harmici>

⁴⁸ Primjerice, članak s Index.hr-a kojeg smo tako kodirali: “*Organizacije upozoravaju na "masovna silovanja" u njemačkim izbjegličkim centrima*”. Dostupno na: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/Organizacije-upozoravaju-na-masovna-silovanja-u-njemackim-izbjeglickim-centrima/843234.aspx>

⁴⁹ Primjerice, članak s Forum.tm-a kojeg smo tako kodirali: “*SLOVENSKI PORTALI ONEMOGUĆILI KOMENTIRANJE IZBJEGLIČKE KRIZE*”. Dostupno na: <http://www.forum.tm/vijesti/slovenski-portali-onemogucili-komentiranje-izbjeglicke-krize-3508>

Slika 10.

Distribucija vrijednosnog suda autora (tema migranti) na *mainstream* i alternativnim portalima

Kada se na *mainstream* portalima pisalo o migrantima iz Sirije, najzastupljeniji vrijednosni sud (upućen od strane autora/medija) bio je onaj pozitivan⁵⁰ (62,50 %). U nešto manjoj mjeri zabilježen je onaj neutralan⁵¹ (30 %), dok je pojavljivanje vrijednosnog suda negativnog predznaka⁵², zabilježeno u najmanjem broju analiziranih članaka (7,50 %).

⁵⁰ Primjerice, članak s Net.hr-a kojeg smo tako kodirali: “SPAS U NJEMAČKOJ: Djeca na bijeg iz Afganistana kreću sama, bez obitelji”. Dostupno na: <https://net.hr/danas/hrvatska/spas-u-njemackoj-djeca-na-bijeg-iz-afganistana-krecu-sama-bez-obitelji/>

⁵¹ Primjerice, članak s Tportal.hr-a kojeg smo tako kodirali: “U Opatovac stalno pristižu nove izbjeglice”. Dostupno na: <https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/u-opatovac-stalno-pristizu-nove-izbjeglice-20150924>

⁵² Primjerice, članak s Net.hr-a kojeg smo tako kodirali: “IZVJEŠTAJ S MAĐARSKE GRANICE: Kaos, opća tučnjava, bacali su djecu”. Dostupno na: <https://net.hr/danas/svijet/izvjestaj-s-madarske-granice-kaos-opca-tucnjava-bacali-su-djecu/>

S druge strane, kada se na *alternativnim portalima* pisalo o migrantima iz Sirije, najzastupljeniji vrijednosni sud (upućen od strane autora/medija) također je bio onaj pozitivan⁵³, no s nešto većim zabilježenim postotkom pojavljivanja (86,21%). U znatno manjoj mjeri zabilježen je onaj neutralan⁵⁴ (10,34 %), dok je pojavljivanje vrijednosnog suda negativnog predznaka⁵⁵ i ovdje zabilježeno u najmanjem broju analiziranih članaka (3,45 %).

Usporedbom rezultata prikazanih u ovom (slika 10) te onom prethodnom (slika 9) histogramu (a u kojemu je prikazana distribucija *vrijednosnog karaktera informacija/vijesti*), možemo ponuditi neke preliminarne zaključke o prikazu migranata iz Sirije (u vijestima s tematikom migranata) na ovdje zastupljenim Internet portalima. Naime, iz prethodnog histograma (slika 9) koji prikazuje distribuciju *vrijednosnog karaktera informacija/vijesti* (tema migranti), kod obje je grupe portala najveća zastupljenost zabilježena kod vijesti pozitivnog predznaka spram migranata iz Sirije, dok su vijesti negativnog te neutralnog predznaka zastupljene u dvostruko manjoj mjeri (od onih pozitivnog).

Ipak, daljnjim uvidom u distribuciju vrijednosnog/ih suda/ova autora (slika 10), na *alternativnim se portalima* ističe podatak kako je u čak 86,21 % članaka, vrijednosni sud o migrantima iz Sirije izražen od strane autora teksta/medija pozitivnog karaktera/predznaka. Ovaj nam podatak ukazuje na način na koji se medij postavlja prema informaciji/vijesti koju prenosi, odnosno na koji način prikazuje migrante iz Sirije unutar vijesti o kojima izvještava, onda kada se pisalo o tematici migranata. Iz navedenog, vidljiv je skoro pa isključivo pozitivan prikaz migranata iz Sirije na *alternativnim portalima*, dok je onaj negativan, zabilježen tek u zanemarivom postotku.

Na *mainstream je portalima*, također zamjetna najveća zastupljenost vijesti pozitivnog predznaka spram migranata (slika 9). No, iako se na *alternativnim portalima* taj postotak udvostručio kada smo u analizu uveli i *vrijednosni/e sud/ove autora*, ovdje tome nije

⁵³ Primjerice, članak s Forum.tm-a kojeg smo tako kodirali: “*POMOGAO BI SVATKO NORMALAN*”. Dostupno na: <http://www.forum.tm/vijesti/pomogao-bi-svatko-normalan-3546>

⁵⁴ Primjerice, članak s H-alter.org-a kojeg smo tako kodirali: “*Mađarska proglasila izvanredno stanje, izbjeglice prema Hrvatskoj*”. Dostupno na: <http://www.h-alter.org/vijesti/madarska-proglasila-izvanredno-stanje-izbjeglice-prema-hrvatskoj>

⁵⁵ Primjerice, članak s Tris.com-a kojeg smo tako kodirali: “*Drama na granicama: U Hrvatsku ušlo 9200 izbjeglica koje jedva čekaju produžiti dalje*”. Dostupno na: <http://tris.com.hr/2015/09/kriza-na-granicama-u-hrvatskoj-uslo-9200-izbjeglica-koje-jedva-cekaju-produziti-dalje/>

bio slučaj te je *spomenuti omjer u usporedbi s alternativnim portalima, bio skoro pa i dvostruko manji* (slika 10). Na *mainstream* je portalima tako, *zamjetan pretežito pozitivan te neutralan prikaz migranata iz Sirije, dok je onaj negativan bio prisutan u nešto manjoj mjeri, no ipak većoj nego je to slučaj kod "alternativnih" (neprofitnih medija trećeg sektora).*

Dakle, kada se u promatranom razdoblju na obje grupe portala pisalo o vijestima migrantske tematike, s jedne je strane zamjetna skoro pa identična distribucija rezultata vrijednosnog karaktera informacija/vijesti, dok s druge, *postoji nezanemariva razlika između ovih dvaju grupa portala kada govorimo o stavovima i karakteru vrijednosnih sudova izraženih od strane autora/medija spram migranata iz Sirije* (u onim slučajevima kada su isti prenosili vijesti vezane uz teme migranata iz Sirije).

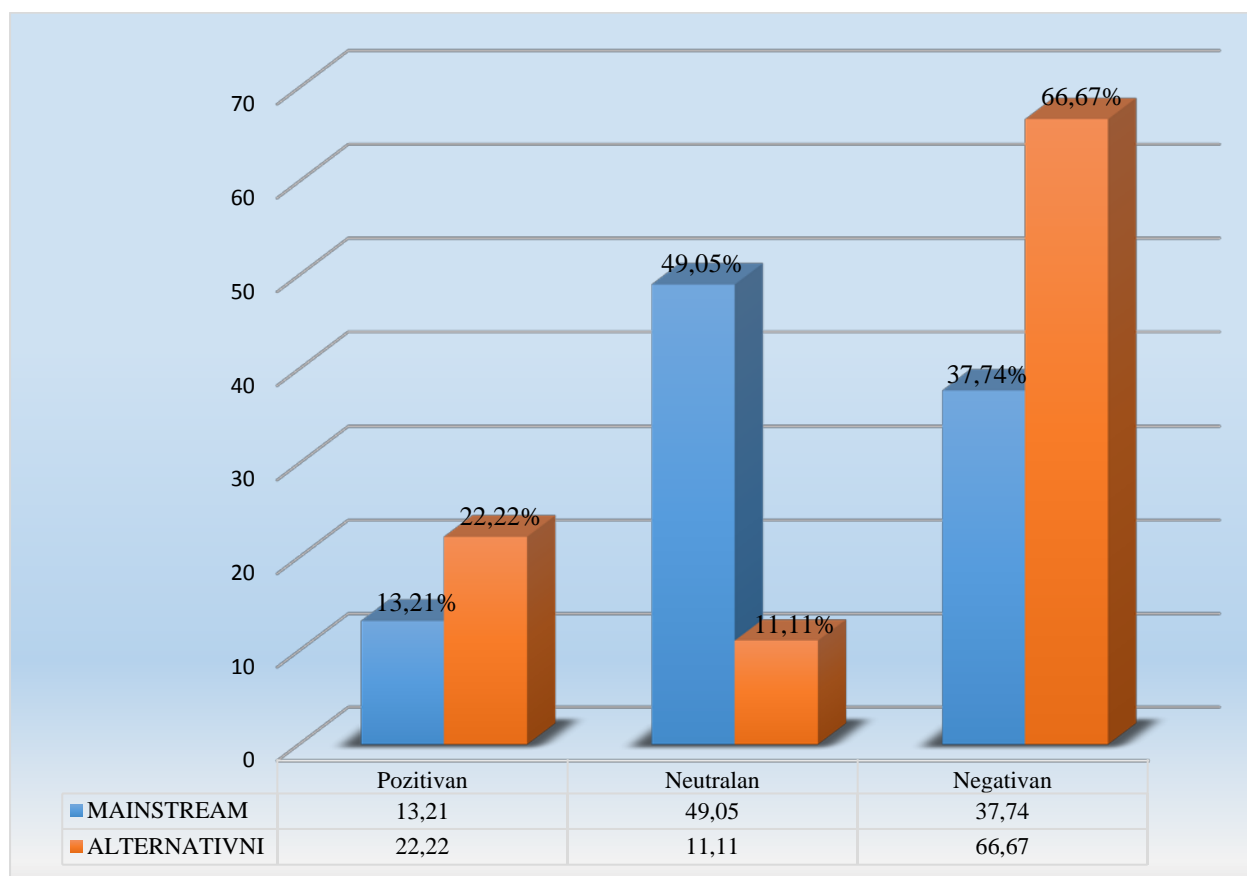
4.2.2. Tema migrantska kriza

Već smo napomenuli kako smo se sukladno istraživačkim pitanjima postavljenima u ovome istraživanju (barem kada govorimo o analizi vrijednosnih sudova) fokusirali na pokušaj detektiranja učestalosti pojavljivanja te samog karaktera, odnosno predznaka vrijednosnih sudova izraženih isključivo spram migranata iz Sirije. Hipoteza pretpostavlja postojanje razlika u prikazu migranata iz Sirije između ovdje analiziranih dvaju grupa portala, u onim slučajevima kada su se na istima prenosile vijesti koje pripadaju tematici migranata, ali i onda kada se izvještavalo o onima migrantske krize. Iz tog smo razloga, obje inačice (potkategorije) vrijednosnih sudova o migrantima iz Sirije tražili i unutar vijesti tematike migrantske krize (*vrijednosni karakter informacija/vijesti te vrijednosni sud autora*). Treba napomenuti kako te vijesti nužno ne sadrže i/ili izražavaju vrijednosne sudove spram subjekata sirijske izbjegličke krize, već se u većini slučajeva radi o vijestima političke i/ili ekonomske konotacije u kojima se o migrantskoj krizi pristupa kao problemu na makro razini. Upravo stoga, ukoliko zastupljenost istih nismo detektirali (vrijednosnih sudova izraženih spram sirijskih migranata u vijestima o temama migrantske krize), nismo ih niti kodirali te su takvi prilozi/članci izostavljeni iz daljnje analize (ali samo one vrijednosnih sudova). Na opisani smo način tako došli do ukupnog broja od 53 članka s *mainstream* te 9 članaka s alternativnih (neprofitnih) portala koji u samoj informaciji/vijesti ili u iskazima autora/medija izražavaju vrijednosne sudove i stavove spram izbjeglica/migranata iz Sirije (unutar članaka koji prenose vijesti o temama migrantske krize). *Rezultati su ovih distribucija*

iz tog razloga, prikazani u postotcima u odnosu na ukupan broj članaka koji prenose vijesti o temama migrantske krize unutar određene grupe portala, a u kojima smo zabilježili pojavljivanje/iznošenje vrijednosnih sudova spram sirijskih migranata .

U ovome dijelu ćemo dakle, prikazati rezultate distribucija vrijednosnih sudova izraženih spram migranata iz Sirije, onda kada su se u promatranom razdoblju na obje grupe portala prenosile vijesti tematike migrantske krize.

Na slijedećem je histogramu (slika 11) prikazana distribucija vrijednosnog karaktera informacija/vijesti, dakle onih vrijednosnih sudova spram migranata iz Sirije sadržanih u samim informacijama, odnosno vijestima o temama migrantske krize, a koje je određeni portal/medij odlučio prenijeti.

Slika 11.

Distribucija vrijednosnog karaktera informacija/vijesti (tema migrantska kriza) na *mainstream* i alternativnim portalima

Kada se o migrantskoj krizi pisalo na *mainstream* portalima, najzastupljeniji vrijednosni sudovi sadržani u samoj informaciji/vijesti spram migranata iz Sirije bili su redom: *neutralan*⁵⁶ u 49,05 %, *negativan*⁵⁷ u 37,74 % te *pozitivan*⁵⁸ u samo 13,21 % slučajeva.

Kada se pak, o migrantskoj krizi pisalo na alternativnim portalima, najzastupljeniji vrijednosni sudovi spram migranata iz Sirije sadržani u samoj informaciji/vijesti bili su redom: *negativan*⁵⁹ u 66,67 %, *pozitivan*⁶⁰ u 22,22 % te *neutralan*⁶¹ u 11,11 % prikupljenih članaka.

Kao što smo već i napomenuli u dijelu prikaza distribucije vrijednosnih sudova spram migranata, onda kada se pisalo o temama migranata iz Sirije (prethodno potpoglavlje, tema migranti), ovi nam rezultati također ne mogu pomoći pri donošenju bilo kakvih zaključaka o prikazu migranata iz Sirije na navedenim portalima, ukoliko u obzir ne uzmemo i *vrijednosni/e sud/ove autora*, dakle onaj/e koji dolazi/e od strane samog autora, odnosno medija kojeg isti/a zastupa. Na taj tek način, možemo dobiti nešto “jasniju sliku” o prezentaciji migranata iz Sirije na ovdje analiziranim portalima (onda kada se pisalo o temama migrantske krize). Prethodno prikazani rezultati distribucije (slika 11) nam bez ove dodatne dimenzije i perspektive (*vrijednosni sud/ovi autora*) mogu ponuditi odgovor na samo jedno pitanje, ono vrijednosnog predznaka događaja (spram sirijskih migranata) koji su se

⁵⁶ Primjerice, članak s Tportal.hr-a kojeg smo tako kodirali: “*Milanović: Pustit ćemo izbjeglice u Mađarsku i Sloveniju*”. Dostupno na: <https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/milanovic-pustit-emo-izbjeglice-u-madarsku-i-sloveniju-20150918>

⁵⁷ Primjerice, članak s Net.hr-a kojeg smo tako kodirali: “*SAD JE POVUKLA RUČNU KOČNICU: Predsjednica prozvala Merkel za izazivanje kaosa*”. Dostupno na: <https://net.hr/danas/hrvatska/predsjednica-zabrinjava-me-cinjenica-da-u-zemlju-nekontrolirano-ulazi-puno-ljudi-mi-ne-znamo-tko-su-oni/>

⁵⁸ Primjerice, članak s Index.hr-a kojeg smo tako kodirali: “*Gnjusni bogati Arapi: Primili NULA sirijskih izbjeglica*”. Dostupno na: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/Gnjusni-bogati-Arapi-Primili-NULA-sirijskih-izbjeglica/840115.aspx>

⁵⁹ Primjerice, članak s Forum.tm-a kojeg smo tako kodirali: “*Portret tjedna / Gordan Jandroković, glasnogovornik kluba zastupnika HDZ-a : Mrzim, dakle, jesam !*”. Dostupno na: <http://tris.com.hr/2015/09/portret-tjedna-gordan-jandrokovic-glasnogovornik-kluba-zastupnika-hdz-a-mrzim-dakle-jesam/>

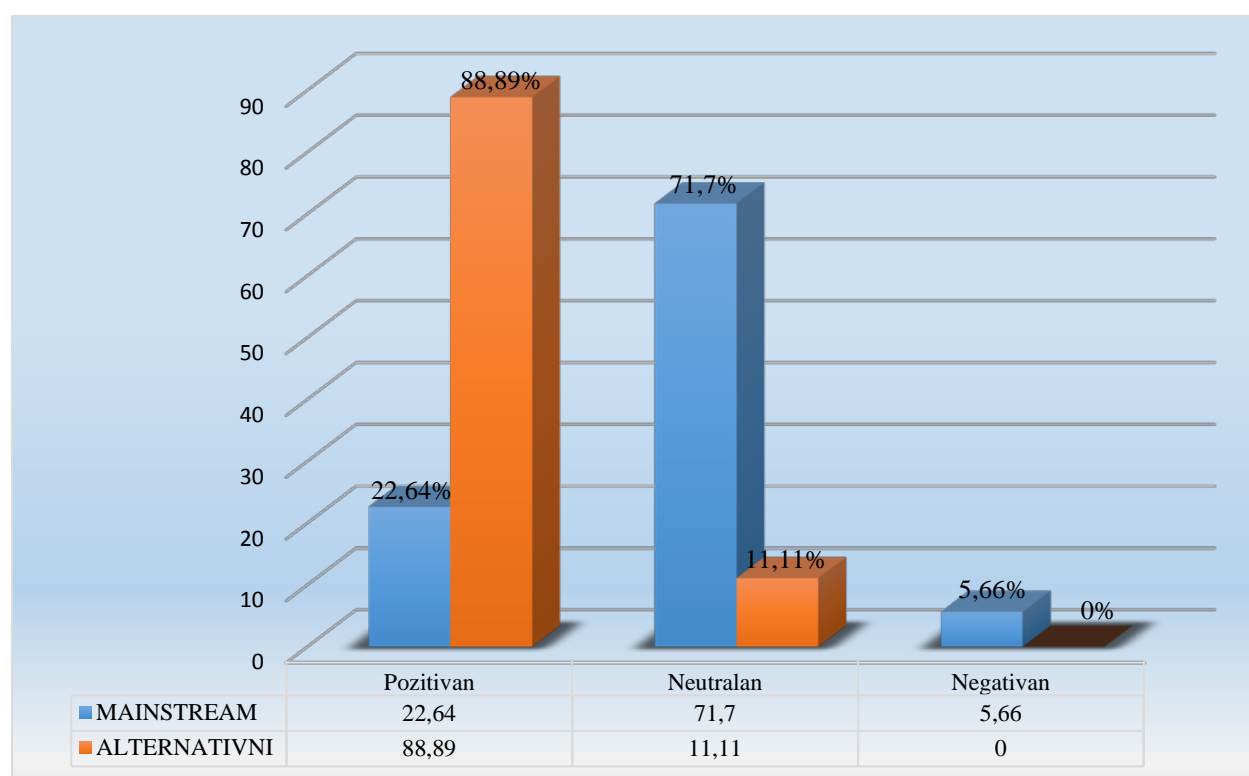
⁶⁰ Primjerice, članak s H-alter.org-a kojeg smo tako kodirali: “*Pomožimo izbjeglicama, ne zatvarajmo granice!*”. Dostupno na: <http://www.h-alter.org/vijesti/pomozimo-izbjeglicama-ne-zatvarajmo-granice>

⁶¹ Primjerice, članak s Forum.tm-a kojeg smo tako kodirali: “*TEKST DAMIRA PILIĆA KOJI 'SLOBODNA' NE ŽELI OBJAVITI: EUROPA SE BUDI IZ AMERIČKOG SNA*”. Dostupno na: <http://www.forum.tm/vijesti/tekst-damira-pilica-koji-slobodna-ne-zeli-objaviti-europa-se-budi-iz-americkog-sna-3596>

zbivali u promatranom vremenskom razdoblju, a koje su u obliku informativnih vijesti prenijeli ovdje analizirani portali.

Usporedbom ove, s idućom prikazanom distribucijom vrijednosnog/ih suda/ova autora (slika 12), moći ćemo ponuditi nešto konkretnije zaključke o prikazu migranata iz Sirije na *mainstream* i alternativnim portalima, u onim slučajevima kada se pisalo o temama migrantske krize.

Slijedom navedenog, na idućem je histogramu (slika 12) prikazana distribucija vrijednosnog/ih suda/ova autora, točnije onih vrijednosnih sudova spram migranata iz Sirije izraženih od strane samog autora/medija, *onda kada se na ovim portalima pisalo/izvještavalo o temama migrantske krize.*

Slika 12.

Distribucija vrijednosnog/ih suda/ova autora (tema migrantska kriza) na *mainstream* i alternativnim portalima

Kada se na *mainstream portalima* pisalo o migrantskoj krizi, najzastupljeniji vrijednosni sud autora spram migranata iz Sirije bio je onaj neutralan⁶², zabilježen u 71,70 % slučajeva. U znatno manjoj mjeri zabilježen je onaj pozitivan⁶³ (22,64 %), dok je pojavljivanje vrijednosnog suda negativnog predznaka⁶⁴, i ovdje zabilježeno u najmanjem broju članaka (5,66 %).

S druge strane, kada se o migrantskoj krizi pisalo/izvještavalo na alternativnim portalima, najzastupljeniji vrijednosni sud koji dolazi od strane autora/medija bio je onaj pozitivan⁶⁵ (88,89%). Neutralan vrijednosni sud⁶⁶ detektirali smo u samo 11,11 % slučajeva, dok pojavljivanje onog s negativnim predznakom nije zabilježeno.

Usporedbom i nadopunjavanjem nalaza upravo predstavljene distribucije vrijednosnih sudova autora s onom prethodnom (slika 11) distribucijom vrijednosnog karaktera informacija/vijesti, (tema migrantska kriza), možemo ponuditi neke preliminarne zaključke o načinu na koji su migranti iz Sirije vrednovani, a samim time i prikazani/predstavljeni na ovdje zastupljenim portalima, u onim slučajevima kada se pisalo o migrantskoj krizi.

Naime, baš kao što je tomu bio slučaj i kada se pisalo o temama migranata iz Sirije, iz uvida u distribuciju vrijednosnog karaktera vijesti/informacije (slika 11, tema migrantska kriza), vidljiva je nešto veća zastupljenost vijesti negativnog predznaka spram migranata iz Sirije na alternativnim portalima, onda kada se pisalo o migrantskoj krizi. No, iako se u niti četvrtini slučajeva (22,22 %) na alternativnim portalima radilo o informacijama/vijestima

⁶² Primjerice, članak s Net.hr-a kojeg smo tako kodirali: “BLOKADA GRANICE: Granični prijelaz Tovarnik zatvoren za sav promet“. Dostupno na: <https://net.hr/danas/hrvatska/kamionska-blokada-srpske-putovnice-ne-mogu-u-hrvatsku/>

⁶³ Primjerice, članak s Index.hr-a kojeg smo tako kodirali: “U Hrvatsku stiglo 1300 izbjeglica: “Trebamo pomoć, ne možemo se nositi s desecima tisuća ljudi“. Dostupno na: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/U-Hrvatsku-stiglo-1300-izbjeglica-Trebamo-pomoc-ne-mozemo-se-nositi-s-desecima-tisuca-ljudi/842139.aspx>

⁶⁴ Primjerice, članak s Net.hr-a kojeg smo tako kodirali: “TRANSFER IZBJEGLICA: Vukovarski vozač optužio policiju za pogodovanje privatnim prijevoznicima“. Dostupno na: <https://net.hr/danas/hrvatska/transfer-izbjeglica-vukovarski-vozac-optuzio-policiju-za-pogodovanje-privatnim-prijevoznicima/>

⁶⁵ Primjerice, članak s Tris.com-a kojeg smo tako kodirali: “Što je sljedeće? U Češkoj policija izbjeglicama na ruke upisuje brojeve“. Dostupno na: <http://tris.com.hr/2015/09/sto-je-sljedece-u-ceskoj-policija-izbjeglicama-na-ruke-upisuje-brojeve/>

⁶⁶ Primjerice, članak s Tris.com-a kojeg smo tako kodirali: “Glavaš: ‘Obama i Putin ugođavaju nacionalnu sigurnost’ – ništa zato, HDSSB ima SS gardu“. Dostupno na: <http://tris.com.hr/2015/10/branimir-glavas-obama-i-putin-ugodavaju-hrvatsku-nacionalnu-sigurnost-nista-zato-hdssb-ima-slavonsku-sokolsku-gardu/>

pozitivnog predznaka spram migranata iz Sirije (*vrijednosni karakter informacije/vijesti*, slika 11), uvidom u *rezultate distribucije vrijednosnih sudova autora* (slika 12), *pokazalo se kako su u najvećem broju slučajeva* (skoro 90 %), *vrijednosni sudovi spram sirijskih migranata izraženi od strane autora/medija pozitivnog karaktera, odnosno predznaka*. Ovaj nam podatak otkriva na koji su se način autori/mediji postavljali prema informaciji/vijesti o kojima su izvještavali (bila ona *apriori* nužno negativne konotacije spram migranata ili ne), odnosno u kakvom su svjetlu migrante iz Sirije prikazivali, onda kada se na ovoj grupi portala izvještavalo o temama migrantske krize. S obzirom na prevladavanje onog negativnog vrijednosnog suda prilikom prikaza distribucije vrijednosnih sudova sadržanih u samoj informaciji/vijesti, *ključan je nalaz njegova potpuna prelaska u onaj pozitivnog predznaka spram migranata iz Sirije kada smo u analizu uveli i vrijednosni sud autora/medija* (slika 12). Ovaj nam nalaz *ukazuje na činjenicu kako alternativni portali, iako se u većini slučajeva odlučuju za prenošenje vijesti koje unutar samih informacija o nekom događaju* (npr. “ilegalnom” prelasku granice od strane sirijskih izbjeglica ili sukobu migranata s policijom) *sadrže nužno negativne vrijednosne sudove spram migranata iz Sirije*, kada u analizu uvedemo i ovu “drugu perspektivu i dimenziju”, točnije stavove i vrijednosne sudove spram migranata izražene od samog autora/medija, distribucija poprima sasvim drukčiji oblik. Tada se *alternativni portali prikazuju kao oni koji o subjektima ove izbjegličke krize izražavaju skoro pa isključivo pozitivne stavove i pretpostavke kroz medijski sadržaj kojega su tvorci*. Shodno tomu, *kada se o migrantskoj krizi pisalo na alternativnim portalima, zabilježen je skoro pa isključivo pozitivan prikaz migranata iz Sirije*. Pojavljivanje onog negativnog (prikaza migranata od strane autora/medija) *nije zabilježeno u nijednom slučaju*, što je također važan nalaz.

S druge je strane, na *mainstream* portalima također vidljiva nešto veća zastupljenost vijesti negativnog (ali i neutralnog) predznaka spram migranata iz Sirije, u onim slučajevima kada se pisalo o sirijskoj migrantskoj krizi. Ipak, treba istaknuti postojanje značajnih razlika između ove dvije grupe portala u pogledu distribucije (pozitivnih) vrijednosnih sudova spram migranata iz Sirije izraženih od strane autora/medija. Iako se taj postotak na alternativnim portalima učestverostručio kada smo u analizu uveli i vrijednosni/e sud/ove autora, na *mainstream* portalima tome nije bio slučaj te je taj porast bio nekoliko puta manji. Iz navedenog, možemo zaključiti kako je na *mainstream* portalima vidljiv pretežito neutralan i pozitivan prikaz migranata iz Sirije, dok je onaj negativan bio prisutan u nešto manjoj mjeri (5,66 %), no ipak većoj od one na alternativnim, unutar kojih nije detektiran (0%).

Dakle, vijesti (informacije) s negativnim konotacijama i vrijednosnim predznakom spram migranata iz Sirije, na alternativnim su portalima u većini slučajeva, poprimile onaj pozitivan, što nam govori o tome kako na *alternativnim portalima autori/mediji migrante iz Sirije prikazuju na skoro pa isključivo vrijednosno pozitivan način*.

Na onim *mainstream* pak, *autori/mediji migrante iz Sirije prikazuju na pretežito vrijednosno neutralan način* (u onim slučajevima kada se pisalo o temama migrantske krize). Uzevši u obzir političku konotaciju tema migrantske krize, poziciju bih “alternativnih” (neprofitnih) portala, ukoliko se vodimo rezultatima analize vrijednosnih sudova, *mogli označiti kao onu ponešto pozitivniju u odnosu na onu mainstream portala*⁶⁷.

4.3. VRIJEDNOSTI

Već smo ranije napomenuli kako smo za svaku vrijednost zastupljenu u ovome istraživanju inicijalno izradili te kodirali četiri odgovarajuće potkategorije, od kojih su *prve dvije označavale pozitivno isticanje (neke) vrijednosti i odnos spram iste, a druge dvije druge dvije negativno/an*, jer se autor/medij prema nekoj vrijednosti može postaviti kao njen zagovaratelj ili pak kritičar⁶⁸. Ipak, pri završetku obrade i kodiranja svog prikupljenog materijala, rezultate smo zbog jednostavnosti prikaza i interpretacije (no primarno zbog zanemarivog postotka pojavljivanja negativnog isticanja i/ili odnosa spram vrijednosti), *odlučili prikazati na način da rezultati pozitivna i negativna isticanja i/ili odnosi spram neke vrijednosti nisu prikazani kao analitički odvojeni, već kao zajednički (isti) rezultat u distribuciji*. Dakle, distribucije izložene u ovome potpoglavlju *prikazuju rezultate unutar sve četiri mogućnosti “isticanja neke vrijednosti i odnosa spram iste”*⁶⁹ zajedno, dok će nam

⁶⁷ No, *mainstream* portali nipošto ne predstavljaju opoziciju ovim vrijednostima, već u pogledu iznešenih vrijednosnih sudova spram migranata iz Sirije zauzimaju ponešto neutralniju poziciju.

⁶⁸ Primjerice, u članku u kojem autor kritizira pružanje pomoći izbjeglicama iz Sirije (npr. isplatu socijalne pomoći od države), bez ove intervencije, članak bismo bili “primorani” kodirati kao onaj u kojem je zabilježeno pojavljivanje (a samim time i promoviranje) vrijednosti pomaganja, socijalnog reda, a možda čak i solidarnosti, dok se u stvarnosti radi o upravo suprotnim vrijednosnim orijentacijama iskazanim od strane autora/medija te njegovu promoviranju dijametralno suprotnih vrijednosti putem kritike ovih vrijednosti (pomaganja, socijalnog reda i solidarnosti).

⁶⁹ Dakle, *pozivanja na/pozitivno isticanje neke vrijednosti i kritika izostanka vrijednosti*, odnosno pozitivan odnos spram vrijednosti te *kritika vrijednosti i pozivanje na/isticanje dijametralno oprečne vrijednosti*, odnosno negativan odnos spram vrijednosti.

rezultati nalaza o onom negativnom (zasebno) poslužiti za dodatne interpretacije tamo gdje se u analizi pokazalo kao relevantno.

Prije samog prikaza distribucija vrijednosti, treba još istaknuti i kako su sve vrijednosti zastupljene u vijestima vezanima uz obje teme (onu/e migrantske krize te onu/e migranata iz Sirije), kodirane na isti način. Dakle, cilj je bio identificirati vrijednosti i razlike u zastupljenosti svih vrijednosti⁷⁰ unutar obje grupe portala, u onim slučajevima kada se pisalo o vijestima vezanim uz teme/e migranata te onda kada se pisalo o onima sirijske migrantske krize. U ovom se dijelu analize *nismo fokusirali na vrijednosti izražene isključivo spram migranata iz Sirije, neovisno o "krovnoj temi" kojoj vijest pripada, već smo za cilj imali steći uvid u, te usporediti sve zastupljene/promovirane vrijednosti na ove dvije grupe portala, ovisno o tematici vijesti unutar kojih su detektirane*. Tomu nije bio slučaj kada smo pristupali analizi vrijednosnih sudova, iz razloga što su vrijednosti općenitije od stavova, odnosno vrijednosnih sudova, skup kojih naposljetku i čini ono što nazivamo vrijednosti i/ili vrijednosna/e orijentacija/e. Vrijednosti su u tom smislu, najšira kategorija među ovdje spomenutim konceptima.

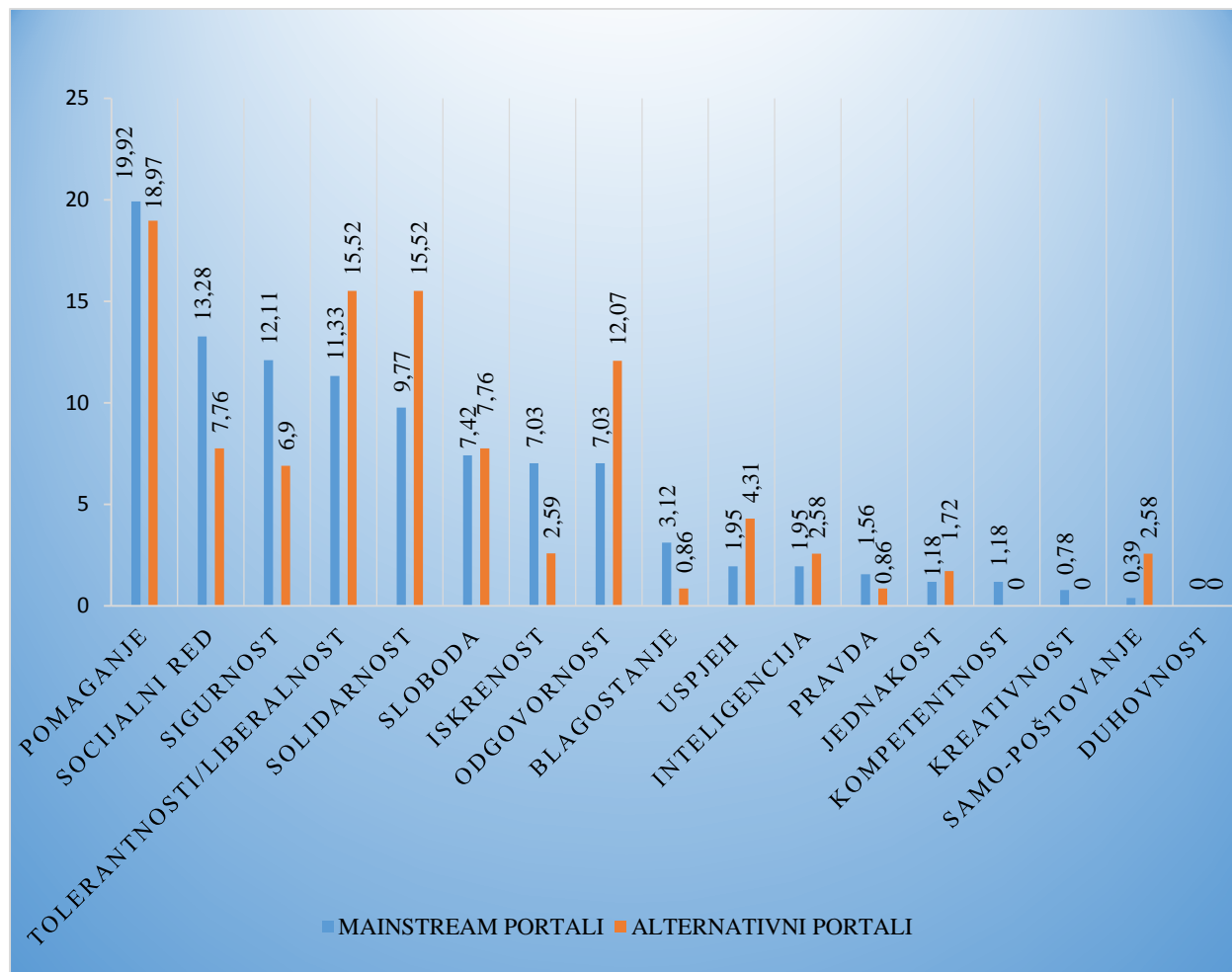
Također, važno je napomenuti i kako smo vrijednosti kodirali na način da smo dopustili višestruko kodiranje (identifikaciju više različitih vrijednosti unutar istog članka), zbog čega zbroj postotaka pojavljivanja svih vrijednosti prelazi 100%.

Kada govorimo o rezultatima pojavljivanja vrijednosti u člancima o migrantima, u cjelovitom smo uzorku od 80 članaka prikupljenih s *mainstream* portala, a u kojima se u promatranom razdoblju pisalo o migrantima iz Sirije, detektirali 256 slučajeva pojavljivanja neke vrijednosti, dok smo na onim alternativnim, isto zabilježili u 115 slučajeva unutar 29 analiziranih članaka⁷¹. Na idućoj je stranici tako prikazan histogram rezultata distribucije učestalosti pojavljivanja *svih vrijednosti u člancima koji prenose vijesti vezane uz migrante iz Sirije (tema migranti) na obje grupe portala* (slika 13). Točnije, distribucije rezultata frekventnosti (izražene u postotcima) pojavljivanja svih vrijednosti u odnosu na ukupan broj

⁷⁰ Preuzetih iz meta-inventara vrijednosti (Cheng, Flesichmann, 2010), s pridodanom potkategorijom (solidarnost).

⁷¹ Također, od ukupnog broja detektiranih vrijednosti unutar ove dvije grupe portala, na *mainstream* portalima smo u 94,54 % slučajeva detektirali *pozivanje na/pozitivno isticanje neke vrijednosti* ili *kritiku izostanka neke vrijednosti*, dok smo na onim alternativnim, pozitivan odnos spram vrijednosti detektirali u svih 100 % slučajeva.

članaka s obje grupe portala koji se bave temom migranata, a u kojima su detektirane vrijednosti koje su zastupljene u našem istraživanju.

Slika 13.

Distribucija vrijednosti (tema migranti) na *mainstream* i alternativnim portalima

Kada se na *mainstream* portalima pisalo o migrantima iz Sirije, najčešće zastupljene vrijednosti redom su: *pomaganje*⁷² u 19,92 %, *socijalni red*⁷³ u 13,28 %, *sigurnost*⁷⁴ u 12,11

⁷² Primjerice, članak s Index.hr-a kojeg smo tako kodirali: “Pomoć prije zime: Hrvatske udruge pokrenule akciju za izbjeglice, potrebna odjeća, obuća, hrana...”. Dostupno na: <http://www.index.hr/vijesti/clanak/permalink/839576.aspx>

%, *tolerantnost/liberalnost*⁷⁵ u 11,33 % te *solidarnost*⁷⁶ u 9,77 % slučajeva. Nešto manji postotak pojavljivanja zabilježen je kod vrijednosti *sloboda* (7,42 %) te *iskrenost* i *odgovornost* (7,03 %), dok je najmanja učestalost pojavljivanja zabilježena kod vrijednosti *blagostanje* (3,12 %), *uspjeh* i *inteligencija* (1,95 %), *pravda* (1,56 %), *jednakost* i *kompetentnost* (1,18 %), *kreativnost* (0,78 %) te *samo-poštovanje* (0,39 %). Pojavljivanje vrijednosti *duhovnost* u analiziranim člancima nije zabilježena.

S druge strane, kada se na alternativnim portalima pisalo o migrantima iz Sirije, najčešće zastupljene vrijednosti redom su: *pomaganje*⁷⁷ u 18,97 %, *tolerantnost/liberalnost*⁷⁸ i *solidarnost*⁷⁹ u 15,52 % te *odgovornost*⁸⁰ u 12,07 %. Nešto manji postotak registriran je kod vrijednosti *socijalni red* i *sloboda* (7,76 %), *sigurnost* (6,90 %) te *uspjeh* (4,31 %), dok je najmanja učestalost pojavljivanja zabilježena kod vrijednosti *iskrenost*, *inteligencija* i *samo-poštovanje* (2,59 % i 2,58 %), *jednakost* (1,72 %) te *blagostanje* i *pravda* (0,86 %). *Kompetentnost*, *kreativnost* i *duhovnost* kao vrijednosti nisu zastupljene u analiziranim člancima (0 %).

⁷³ Primjerice, članak s Net.hr-a kojeg smo tako kodirali: “SPAS U NJEMAČKOJ: Djeca na bijeg iz Afganistana kreću sama, bez obitelji”. Dostupno na: <http://net.hr/danas/hrvatska/spas-u-njemackoj-djeca-na-bijeg-iz-afganistana-krecu-sama-bez-obiljji/>

⁷⁴ Primjerice, članak s Tportal.hr-a kojeg smo tako kodirali: “Evo gdje izbjeglicama prijetite mine”. Dostupno na: <https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/evo-gdje-izbjeglicama-prijete-mine-20150916>

⁷⁵ Primjerice, članak s Index.hr-a kojeg smo tako kodirali: “Ovo je danas prava slika Hrvatske”. Dostupno na: <https://www.index.hr/magazin/clanak/Ovo-je-danas-prava-slika-Hrvatske/842300.aspx>

⁷⁶ Primjerice, članak s Net.hr-a kojeg smo tako kodirali: “Kutina poziva na fer odnos s azilantima: Budimo ljudi!”. Dostupno na: <http://net.hr/danas/hrvatska/kutina-poziva-na-fer-odnos-s-azilantima-budimo-ljudi/>

⁷⁷ Primjerice, članak s VoxFeminae.net-a kojeg smo tako kodirali: “KAKO I GDJE POMOĆI IZBJEGLICAMA KOJE STIŽU U HRVATSKU”. Dostupno na: <https://www.voxfeminae.net/vijestice-list/hrvatska/item/8386-kako-i-gdje-pomoci-izbjeglicama-koje-stizu-u-hrvatsku>

⁷⁸ Primjerice, članak s Lupiga.com-a kojeg smo tako kodirali: “KOMENTAR ZORANA PUSIĆA: “Postoje dvije različite Hrvatske i na nama je da izaberemo kojoj ćemo pripadati”. Dostupno na: <https://www.lupiga.com/vijesti/zoran-pusic-postoje-dvije-razlicite-hrvatske-i-na-nama-je-da-izaberemo-kojoj-ceso-pripadati>

⁷⁹ Primjerice, članak s H-alter.org-a kojeg smo tako kodirali: “Kultura smrti i njezine posljedice”. Dostupno na: <http://www.h-alter.org/vijesti/kultura-smrti-i-njezine-posljedice>

⁸⁰ Primjerice, članak s H-alter.org-a kojeg smo tako kodirali: “U Srbiji ne postoji integracijska politika”. Dostupno na: <http://www.h-alter.org/vijesti/u-srbiji-ne-postoji-integracijska-politika>

Zaključak u pogledu sličnosti distribucije navedenih vrijednosti između ove dvije grupe portala (u onim slučajevima kada se na istima pisalo o vijestima vezanim za migrante iz Sirije), jeste da se pomaganje kao vrijednost, pojavljuje u najvećem postotku u obje grupe portala. Ovaj je nalaz važan jer govori o tomu kako je pojavljivanje jedne humane i uzvišene vrijednosti kao što je to ona pomaganja, zabilježeno u najvećem broju članaka koji prenose vijesti vezane uz teme migranata. Kao razliku, možemo istaknuti to da su odmah potom, na mainstream portalima najzastupljenije vrijednosti socijalnog reda i sigurnosti, dok tolerantnost/liberalnost i solidarnost zauzimaju 4. i 5. mjesto u ovoj distribuciji. Na onim je alternativnim pak, uočen suprotan trend pojavljivanja istih vrijednosti jer se ondje, odmah nakon pomaganja, pojavljuju vrijednosti tolerantnosti/liberalnosti i solidarnosti, dok su vrijednosti socijalnog reda i sigurnosti tek na 5. i 7. mjestu u ovoj distribuciji. Iz navedenog bismo mogli zaključiti kako su vrijednosti koje imaju određene implikacije u odnosu na političke mjere vlasti (odnosno policy implikacije⁸¹), u nešto većoj mjeri zastupljenije na mainstream portalima kada se na istima pisalo o migrantima, dok su vrijednosti koje se referiraju na socijalnu svijest, odgovornost i osjetljivost (solidarnost i tolerantnost/liberalnost⁸²), u nešto većoj mjeri zastupljenije na onim alternativnim, a o čemu nešto više reći i u zaključnom dijelu.

Također, na mainstream smo portalima, u relativno malom broju slučajeva, no ipak u mjeri većoj od one na alternativnim (gdje nismo zabilježili nijedan takav slučaj) detektirali kritiku neke vrijednosti ili pozivanje na i/ili isticanje dijametralno suprotne “vrijednosti”. S obzirom na to da vrijednosti kao takve, opisuju odlike, pojavnosti i stanja koja se u “modernom” društvu smatraju izrazito pozitivnim, pozivanje na i/ili isticanje dijametralno suprotnih “vrijednosti” nužno znači i promoviranje nekih negativnih pojavnosti određenih vrijednosti. U više od polovine slučajeva kritike neke vrijednosti ili pozivanja na i/ili isticanja dijametralno suprotne “vrijednosti” na mainstream se portalima, radilo o vrijednostima pomaganja i tolerantnosti/liberalnosti. Dakle, upravo onim vrijednostima koje povezujemo s socijalnom sviješću, osjetljivošću i odgovornošću, što u kontekstu sirijske migrantske krize,

⁸¹ Iz razloga što migrante označavaju kao sigurnosnu prijetnju (socijalni red i sigurnost su također dvije pojavnosti koje opisuju socijalnu i sigurnosnu “klimu” države)

⁸² Solidarnost i tolerantnost smo na ovaj način opisali zbog konteksta u kojem se iste kao vrijednosti pojavljuju, a to je migracija velikog broja ljudi iz ratom pogođenih područja te podijeljenosti političara, građana te naposljetku i samih medija oko pitanja na koji način pristupiti i djelovati spram krize, odnosno treba li migrante prihvatiti u svoju državu i pomoći im ili ne.

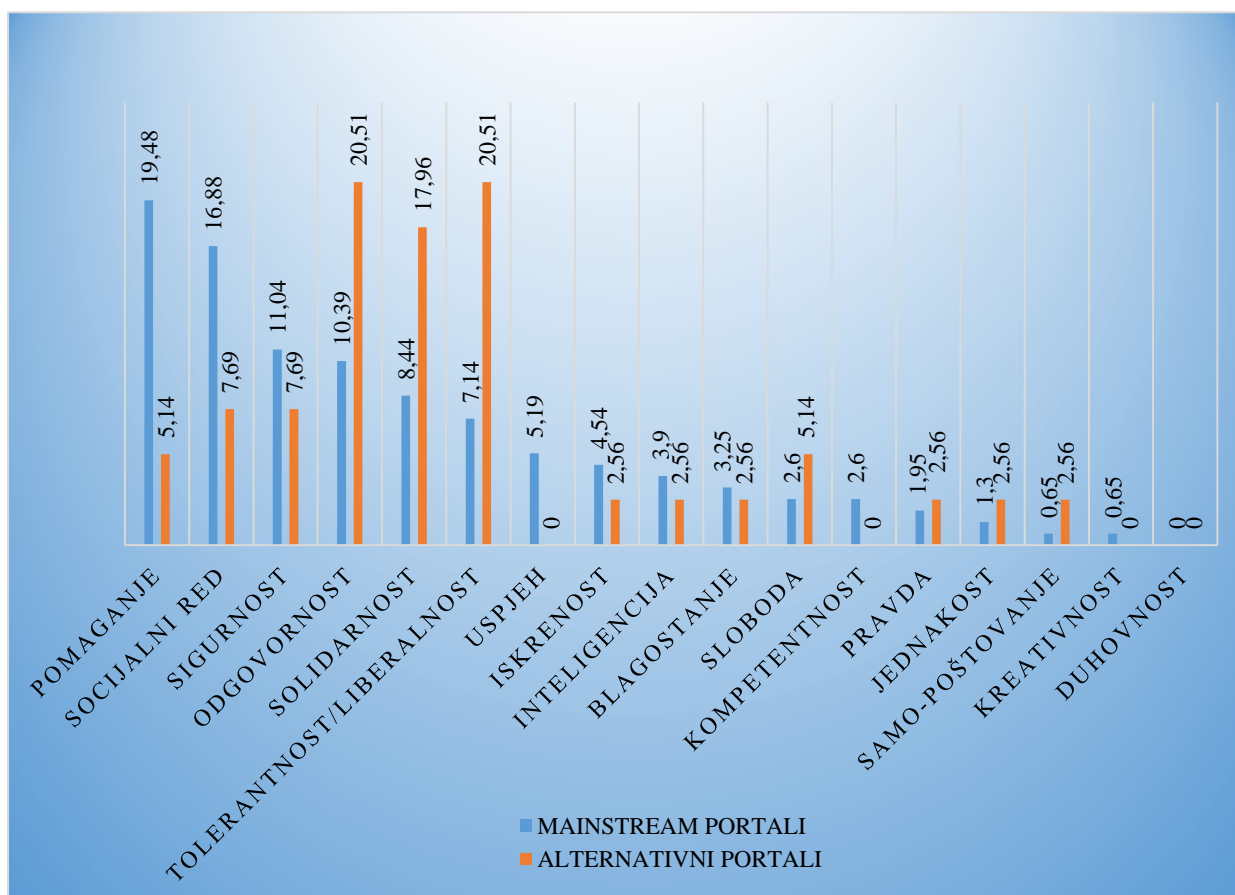
može značiti i moguće negativne posljedice, a koje se unutar društva manifestiraju u kreiranju ili promjeni stavova (a posljedično i načinu odnosa/djelovanja) spram subjekata ove migrantske krize. Ipak, važno je naglasiti kako su takvi slučajevi *kritika neke vrijednosti te pozivanje na/pozitivno isticanje dijametralno suprotne vrijednosti* zabilježeni u zanemarivom broju slučajeva, u odnosu na ukupan broj zabilježenih slučajeva pojavljivanja svih vrijednosti u analiziranim člancima prikupljenim na obje grupe portala.

Kada pak govorimo o rezultatima pojavljivanja vrijednosti u člancima o migrantskoj krizi, u cjelovitom smo uzorku od 97 članaka s *mainstream* portala u kojima se u promatranom razdoblju pisalo o migrantskoj krizi, detektirali ukupno 154 slučajeva pojavljivanja vrijednosti, dok smo na onim alternativnim isto zabilježili u 39 slučajeva unutar 17 analiziranih članaka. Također, od ukupnog broja detektiranih vrijednosti unutar ove dvije grupe portala, na *mainstream* smo portalima u 92,16 % slučajeva detektirali *pozivanje na/pozitivno isticanje neke vrijednosti* ili *kritiku izostanka neke vrijednosti*, dok smo na onim alternativnim, pozitivan odnos spram vrijednosti detektirali u svih 100 % slučajeva.

Na slijedećem je histogramu (slika 14) tako, *prikazana distribucija rezultata učestalosti pojavljivanja vrijednosti u člancima na obje grupe portala, a koji su prenosili vijesti vezane uz temu/e migrantske krize*. Istu smo, kao i u prethodnom slučaju (slika 13, tema migranti), *prikazali u odnosu na ukupan broj članaka koji se bave temom migrantske krize, a u kojima su detektirane vrijednosti koje su zastupljene u našem istraživanju*.

S obzirom na to da se, u ovom slučaju, analiziraju vrijednosti koje smo detektirali u člancima u kojima se pisalo o migrantskoj krizi, ovdje prikazana distribucija na neki način ocrta i vrijednosnu orijentaciju ovdje analiziranih portala spram migrantske krize. U tom smislu, važno je naglasiti kako teme migrantske krize (kao i one o migrantima⁸³) za sobom povlače i *određene implikacije u odnosu na političke mjere vlasti (policy implikacije)* iz razloga što se skoro pa sve (osim potkategorije/teme “*pojašnjenje/uzroci migrantske krize*”) referiraju na države, državne institucije i organe, kada je u pitanju reakcija i djelovanje istih na migrantsku krizu.

⁸³ No, ipak u nešto manjoj mjeri iz razloga što se većina u našem istraživanju zastupljenih tema o migrantima (naravno, ne sve) odnosi na opis i vrednovanje migranata na “mikro”, odnosno osobnoj razini, dok one migrantske krize većinom opisuju i vrednuju državne organe, procese i djelovanja po pitanju migrantske krize („makro“ razina).

Slika 14.

Distribucija vrijednosti (tema migrantska kriza) na *mainstream* i alternativnim portalima

Kada se na *mainstream* portalima pisalo o migrantskoj krizi, tri su najčešće zastupljene vrijednosti *pomaganje*⁸⁴ u 19,48 %, *socijalni red*⁸⁵ u 16,88 % te *sigurnost*⁸⁶ u 11,04 % slučajeva. Nešto manji postotak pojavljivanja zabilježen je kod vrijednosti

⁸⁴ Primjerice, članak s Tportal.hr-a kojeg smo tako kodirali: “U Slavonskom Brodu priprema se zimski tranzitni centar”. Dostupno na: <https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/u-slavonskom-brodu-priprema-se-zimski-tranzitni-centar-20151012>

⁸⁵ Primjerice, članak s Net.hr-a kojeg smo tako kodirali: “OPATOVAC JE PUN: Došle 3 tisuće novih izbjeglica, dobili narukvice u bojama”. Dostupno na: <https://net.hr/danas/preko-noci-u-opatovac-doslo-nekoliko-tisuca-novih-izbjeglica-kamp-je-pun/>

⁸⁶ Primjerice, članak s Index.hr-a kojeg smo tako kodirali: “VIDEO , FOTO U Hrvatsku ušlo preko 17.000 izbjeglica, u stampedu na vlak u Tovarniku više ozlijeđenih”. Dostupno na: <http://www.index.hr/vijesti/clanak/permalink/842586.aspx>

odgovornost (10,39 %), *solidarnost* (8,44 %), *tolerantnost/liberalnost* (7,14 %), *uspjeh* (5,19 %) te *iskrenost* (4,54 %), dok je *najmanja učestalost pojavljivanja* zabilježena kod vrijednosti *inteligencija* (3,9 %) i *blagostanje* (3,25%), *sloboda i kompetentnost* (2,60 %), *pravda* (1,95 %), *jednakost* (1,3 %) te *samo-poštovanje i kreativnost* (0,65 %). Pojavljivanje vrijednosti *duhovnost* u analiziranim člancima nije zabilježena (0 %).

S druge strane, kada se na alternativnim portalima pisalo o migrantskoj krizi, tri su najčešće zastupljene vrijednosti *odgovornost*⁸⁷ i *tolerantnost/liberalnost*⁸⁸ u 20,51 % te *solidarnost*⁸⁹ u 17,96 % slučajeva. Nešto manji postotak registriran je kod vrijednosti *socijalni red i sigurnost* (7,69 %) te *pomaganje i sloboda* (5,14 %), dok je *najmanja učestalost pojavljivanja* zabilježena kod vrijednosti *iskrenost, inteligencija, blagostanje, pravda, jednakost i samo-poštovanje* (2,56). *Uspjeh, kompetentnost, kreativnost i duhovnost* kao vrijednosti nisu zastupljene u analiziranim člancima (0 %).

Možemo reći kako je, kada se o migrantskoj krizi pisalo na mainstream portalima, vidljiva nešto drukčija distribucija ovdje zastupljenih vrijednosti (od one na alternativnim) pa je tako na njima u najvećem broju slučajeva zabilježeno pojavljivanje vrijednosti *pomaganja i socijalnog reda*, a potom i *sigurnosti i odgovornosti* s nešto manjim postotkom.

Na onim je alternativnim, pak, uočen drukčiji trend jer je na istima, u najvećem broju slučajeva, zabilježeno pojavljivanje vrijednosti *tolerantnosti i odgovornosti* te *solidarnosti*, a tek potom i *socijalnog reda i sigurnosti*.

Iz navedenog bismo mogli zaključiti kako su vrijednosti *humanističke konotacije* ponovno prevladale na alternativnim portalima, a iste su, no ipak u manjoj mjeri, zastupljene i na onim mainstream. Iznimku nalazimo u potkategoriji/vrijednosti *pomaganja*, čije smo pojavljivanje u znatno većoj mjeri zabilježili na mainstream portalima. Uz *pomaganje*, u najvećem je broju slučajeva zabilježeno pojavljivanje vrijednosti koje, kao i u slučaju migrantske tematike, opisuju stanja, pojavnosti i procese koje za sobom povlače i *određene implikacije u odnosu na političke mjere vlasti (policy implikacije)*, dok smo na alternativnim

⁸⁷ Primjerice, članak s Tris.com.hr-a kojeg smo tako kodirali: “Kako je Kolinda Grabar Kitarović s Tomislavom Nikolićem našla dodirne točke: Milanović je kriv za krizu!”. Dostupno na: <http://tris.com.hr/2015/09/kako-je-kolinda-grabar-kitarovic-s-tomislavom-nikolicem-nasla-dodirne-tocke-milanovic-je-kriv-za-krizu/>

⁸⁸ Primjerice, članak s VoxFeminae.net-a kojeg smo tako kodirali: “IZBJEGLIČKA KRIZA: DEMILITARIZACIJA MASKULINITETA”. Dostupno na: <https://www.voxfeminae.net/cunterview/politika-drustvo/item/8418-izbjeglicka-kriza-demilitarizacija-maskuliniteta>

⁸⁹ Primjerice, članak s H-alter.org-a kojeg smo tako kodirali: “Pomozimo izbjeglicama, ne zatvarajmo granice!”. Dostupno na: <http://www.h-alter.org/vijesti/pomozimo-izbjeglicama-ne-zatvarajmo-granice>

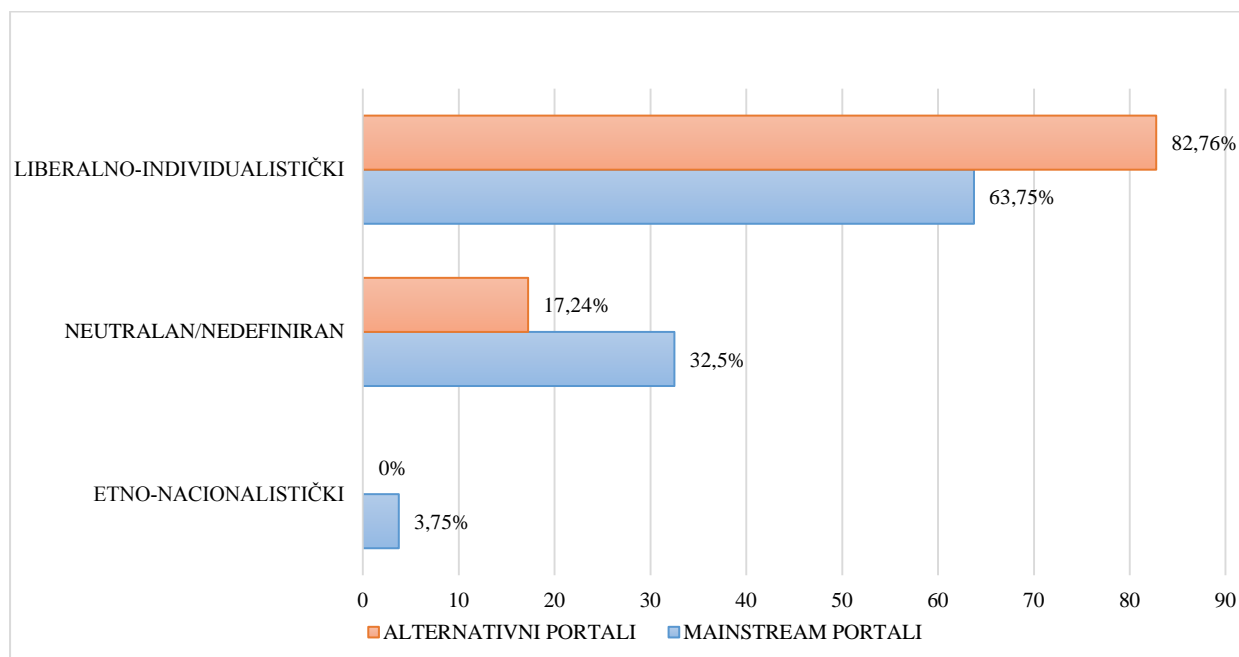
portalima zabilježili manji postotak pojavljivanja istih. S druge strane, oprečna je situacija kod distribucije unutar potkategorija/vrijednosti *tolerantnost/liberalnost* te *solidarnosti*, koje su, kao što smo već ranije i napomenuli, vrijednosti koje se referiraju na socijalnu svijest, odgovornost i osjetljivost pa tako nalazimo i određene sličnosti u ovoj i onoj prethodnoj distribuciji vrijednosti (slika 13).

Nadalje, na *mainstream* smo portalima, u relativno malom broju slučajeva (7,84 %), no ipak većoj od one na alternativnim (gdje nismo zabilježili nijedan takav slučaj), detektirali *kritiku neke vrijednosti* ili *pozivanje na i/ili isticanje dijametralno suprotne "vrijednosti"*. Ovaj je postotak nešto veći nego u prethodnoj slučaju (tema migranti), što nam može ukazivati na to kako se na *mainstream* portalima (kada se pisalo o migrantskoj krizi u usporedbi s onim slučajevima kada se pisalo migrantima) u *nešto većoj mjeri pozivalo na i/ili isticalo dijametralno suprotne "vrijednosti"* od onih za koje smo zaključili kako opisuju odlike, pojavnosti i stanja koja se u "modernom" društvu smatraju izrazito pozitivnima, što nužno *znači i promoviranje negativnih pojavnosti (inačica) određenih vrijednosti*. Tako se u više od polovine slučajeva *kritike neke vrijednosti* ili *pozivanja na i/ili isticanja dijametralno suprotne "vrijednosti"*, radilo o vrijednostima *pomaganja* te *solidarnosti*, upravo onim vrijednostima koje smo već opisali kao one koje se referiraju na odgovornost, socijalnu svijest i osjetljivost, stoga iste, kao i u prethodnom slučaju (tema migranti), u kontekstu opisane socijalno-političke situacije (migrantska kriza), znače i razliku između pozivanja na humanitaran pristup i pomoć migrantima te netolerantnosti, socijalne neosjetljivosti, političke zatvorenosti i apatije.

4.4. UOKVIRAVANJE

U ovom potpoglavlju prikazanim histogramima (slika 15 i 16) nalaze se rezultati distribucija korištenih *master frame*-ova, odnosno "glavnih okvira", prilikom izvještavanja o ove dvije "krovne teme" na *mainstream* i alternativnim portalima. Sami "okviri", odnosno potkategorije unutar *master frame*-ova nisu prikazani, iz razloga što bi isti u tom slučaju bili znatno nezahvalniji za prikaz rezultata i interpretaciju (veliki broj varijabli/potkategorija) te zbog toga što za tim jednostavno nije bilo potrebe, uzevši u obzir iznimno malog broja

pojavljivanja većine “okvira”/potkategorija (osim nekoliko istih) unutar “glavnih okvira”, odnosno *master frame*-ova.

Slika 15.

Distribucija “okvira” (tema migranti) na *mainstream* i alternativnim portalima

Kada govorimo o rezultatima frekventnosti pojavljivanja *master frame*-ova u člancima o migrantima (slika 15), u cjelovitom uzorku od 80 članaka s *mainstream* portala, najveći postotak pojavljivanja zabilježen je unutar liberalno-individualističkog⁹⁰ *master frame*-a, točnije, isti je korišten u 63,75 % analiziranih članaka. Nešto manji postotak zabilježen je u kategoriji *neutralan/nedefiniran*⁹¹ (32,5 %), dok je najmanji postotak pojavljivanja, zabilježen kod *etno-nacionalističkog*⁹² *master frame*-a, koji je detektiran u samo 3,75 % članaka.

⁹⁰ Primjerice, članak s Tportal.hr-a kojeg smo tako kodirali: “Crkva protiv zatvaranja granica i za pomoć izbjeglicama”. Dostupno na: <https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/crkva-protiv-zatvaranja-granica-i-za-pomoc-izbjeglicama-20150918>

⁹¹ Primjerice, članak s Net.hr-a kojeg smo tako kodirali: “RUŽNE SCENE NAGURAVANJA U SLOVENIJI: Na austrijsku granicu stigle tisuće izbjeglica bez najave”. Dostupno na: <https://net.hr/danas/u-brezicama-kaos-na-rubu-incidenta-nemamo-kapaciteta-hrvatska-je-nekooperativna-eu-ne-reagira/>

⁹² Primjerice, članak s Index.hr-a kojeg smo tako kodirali: “Ekonomske migranti lažu da su Sirijci, cijenu plaćaju izbjeglice koje uistinu treba pomoć”. Dostupno na: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/Ekonomske-migranti-lazu-da-su-Sirijci-cijenu-placaju-izbjeglice-koje-uistinu-treba-pomoc/843778.aspx>

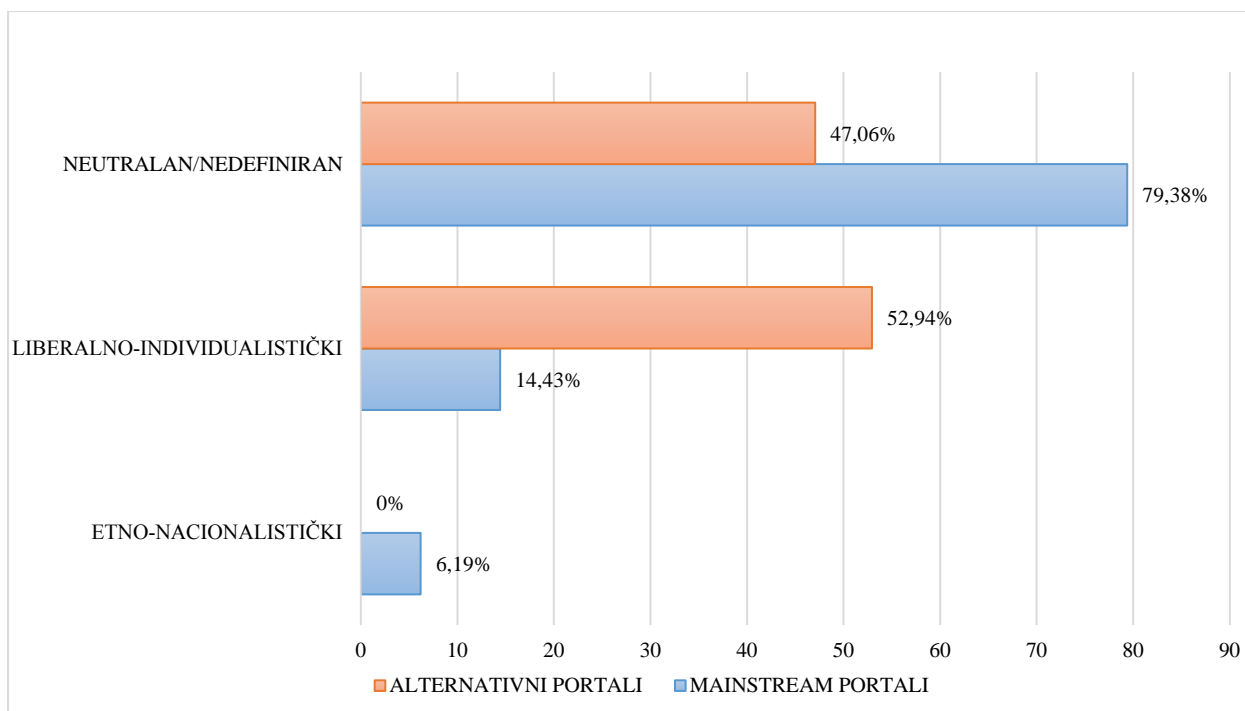
S druge strane, u cjelovitom uzorku od 29 članaka prikupljenih na alternativnim portalima u kojima se u promatranom vremenskom razdoblju pisalo o migrantima, najveći postotak pojavljivanja također je zabilježen kod liberalno-individualističkog⁹³ master frame-a, točnije, isti je korišten u 82,76 % analiziranih članaka. Nešto manji postotak zabilježen u kategoriji *neutralan/nedefiniran*⁹⁴ (17,24 %), dok pojavljivanje *etno-nacionalističkog* master frame-a nije zabilježeno (0 %).

Kao sličnost ove dvije grupe portala po pitanju “uokviravanja” vijesti vezanih uz migrante iz Sirije, možemo istaknuti korištenje uglavnom *liberalno-individualističkog* “okvira”, koji se u većoj mjeri, u odnosu na *mainstream* portale, pojavljuje na onim alternativnim. Uokviravanjem teksta na ovaj način promovira se “sustav ideja koji se temelji na shvaćanju da su sva ljudska bića jednaka te zaslužuju jednaka prava. Naglasak je na individualizmu i toleranciji, a nacionalni identitet u tom smislu gubi na snazi”. U kontekstu prethodno opisane socijalno-političke situacije (migrantska kriza), nije svejedno kakav se sustav vrijednosti, svjetonazora i političkih stavova promovirao unutar medijskog prostora kada se pisalo o migrantima (subjektima krize) u promatranom vremenskom razdoblju. U tom smislu, možemo reći kako je unutar obje grupe portala, u ponešto drukčijoj mjeri, detektiran dominantno liberalan diskurs, a nešto više o tome reći ćemo u samom zaključku.

Kao razliku između ove dvije grupe portala po pitanju “uokviravanja” vijesti vezanih uz migrante iz Sirije, možemo istaknuti kako na *mainstream* portalima, u nešto većoj mjeri u odnosu na one alternativne, “okvir” nije detektiran (jer nije postojao) ili je pak bio neutralan. Također, na *mainstream* portalima zabilježeno je i pojavljivanje *etno-nacionalističkog* “okvira” u vrlo malom broju analiziranih članaka, dok pojavljivanje istog na onim alternativnim nije zabilježeno. Dakle, *mainstream* portali su u većoj mjeri zauzimali neutralnu poziciju u odnosu na one alternativne kada se pisalo o migrantima iz Sirije, dok su se oni alternativni, u nešto većoj mjeri (u odnosu na *mainstream* portale) služili liberalnim diskursom, iako je kod obje grupe portala isti bio dominantan.

⁹³ Primjerice, članak s Forum.tm-a kojeg smo tako kodirali: “GDJE JE NESTALA ZEMLJA VACLAVA HAVELA?”. Dostupno na: <http://www.forum.tm/vijesti/gdje-je-nestala-zemlja-vaclava-havela-3526>

⁹⁴ Primjerice, članak s H-alter.org-a kojeg smo tako kodirali: “U Hrvatsku zasad ušlo oko 121 tisuća izbjeglica, situacija mirna”. Dostupno na: <http://www.h-alter.org/vijesti/u-hrvatsku-zasad-uslo-oko-121-tisuca-izbjeglica>

Slika 16.

Distribucija “okvira” (tema migrantska kriza) na *mainstream* i alternativnim portalima

Kada pak govorimo o rezultatima frekventnosti pojavljivanja *master frame*-ova u člancima o migrantskoj krizi (slika 16), u cjelovitom uzorku od 97 članaka prikupljenih na *mainstream* portalima, najveći postotak pojavljivanja zabilježen je unutar kategorije *neutralan/nedefiniran*⁹⁵. Točnije, u 79,38 % članaka “okvir” nije detektiran (jer nije postojao) ili je pak bio neutralan. Znatno manji postotak pojavljivanja zabilježen je kod *liberalno-individualističkog*⁹⁶ *master frame*-a, točnije, isti je korišten u 14,43 % analiziranih članaka,

⁹⁵ Primjerice, članak s Index.hr-a kojeg smo tako kodirali: “Slovenija za izbjeglice predviđa sigurnosne provjere i mogući azil”. Dostupno na: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/Slovenija-za-izbjeglice-predvida-sigurnosne-provjere-i-moguci-azil/839604.aspx>

⁹⁶ Primjerice, članak s Net.hr-a kojeg smo tako kodirali: “SRAMOTAN PLAN: Sirijska djeca i siročad bit će deportirani kad napune 18?!”. Dostupno na: <https://net.hr/danas/svijet/sramotan-plan-sirijska-djeca-i-sirocad-bit-ce-deportirani-kad-napune-18/>

dok je najmanji postotak pojavljivanja zabilježen kod *etno-nacionalističkog*⁹⁷ *master frame-a*, koji je detektiran u samo 6,19 % slučajeva.

S druge je strane, u cjelovitom uzorku od 17 članaka prikupljenim na alternativnim portalima, a u kojima se u promatranom vremenskom razdoblju pisalo o migrantskoj krizi, najveći postotak pojavljivanja zabilježen (skoro pa jednak) kod *liberalno-individualističkog*⁹⁸ *master frame-a* (52,94 %) te onog *neutralnog*⁹⁹, odnosno *nedefiniranog* (47,06 %), dok pojavljivanje/korištenje *etno-nacionalističkog master frame-a* nije detektirano (0 %).

Kao razlike između ove dvije grupe portala, možemo istaknuti činjenicu kako je na alternativnim portalima, u nešto većoj mjeri u odnosu na one *mainstream*, zabilježeno pojavljivanje *liberalno-individualističkog master frame-a*. Također, na *mainstream* portalima zabilježeno je i pojavljivanje *etno-nacionalističkog* “okvira” u malom broju slučajeva, dok njegovo korištenje na alternativnim portalima nije zabilježeno. Dakle, *mainstream* portali su u većoj mjeri zauzimali neutralnu poziciju u odnosu na one alternativne kada se pisalo o migrantskoj krizi, dok su se oni alternativni, u većoj mjeri (u odnosu na *mainstream* portale) služili dominantno liberalnim diskursom.

Zanimljivo je usporediti ovu (tema migrantska kriza, slika 16) i prethodnu distribuciju (tema migranti, slika 15) jer kod obje grupe portala (s tim da se to u nešto većoj mjeri odnosi na one *mainstream*), možemo primjetiti razliku u distribuciji korištenih „glavnih okvira“ u slučajevima kada se pisalo o migrantima i onda kada se na njima pisalo o migrantskoj krizi. Na *mainstream* je portalima, kada se pisalo o migrantima, dominantan diskurs bio liberalan (kao i na onim alternativnim). Iz ovog se podatka da naslutiti tek kako se unutar obje grupe portala, kada se pisalo o migrantima, nazire liberalna politička i svjetonazorska orijentacija, a ovakve nalaze možemo objasniti činjenicom kako se u navedenim člancima ipak pisalo o

⁹⁷ Primjerice, članak s Net.hr-a kojeg smo tako kodirali: “NA UDARU OTOCI: Krenu li milijuni iz Turske, eto ih uskoro u Dalmaciji”. Dostupno na: <https://net.hr/danas/hrvatska/na-udaru-lastovo-krenu-li-milijuni-iz-turske-eto-ih-uskoro-u-dalmaciji/>

⁹⁸ Primjerice, članak s Lupiga.com-a kojeg smo tako kodirali: “IZA OGRADE: Keleti - privremena stanica u žicom ograđenoj Mađarskoj”. Dostupno na: <https://lupiga.com/reportaze/iza-ograde-keleti-privremena-stanica-u-zicom-ogradjenoj-madjarskoj>

⁹⁹ Primjerice, članak s VoxFeminae.net-a kojeg smo tako kodirali: “TRIBINA „IZBJEGLIČKA KRIZA I POLITIKE IZBJEGLIČKE ZAŠTITE U EUROPSKOJ UNIJI I HRVATSKOJ“. Dostupno na: <https://www.voxfeminae.net/vijestice-list/najave/item/8388-izbjeglicka-kriza-i-politike-izbjeglicke-zastite-u-europskoj-uniji-i-hrvatskoj>

individuama koje predstavljaju subjekte ove humanitarne krize pa su i sami autori/mediji više naginjali humanističkoj perspektivi pri izvještavanju o istima. No, *u onim situacijama kada se pisalo o migrantskoj krizi* i kada same informacije unutar navedenih članaka imaju određene implikacije u odnosu na političke mjere vlasti (odnosno *policy* implikacije), jer se tematski i sadržajno odnose na načine na koje se države nose ili bi se trebale nositi s migrantskom krizom, situacija je ponešto drukčija. Naime, tada *prevladava dominantno vrijednosno neutralan/nedefiniran diskurs* (u većoj mjeri na *mainstream* portalima nego na alternativnim), *dok onaj liberalan, nalazimo u znatno manjoj mjeri.*

5. ZAKLJUČCI I RASPRAVA

U uvodnom smo dijelu rada napomenuli kako je, jednostavno rečeno, *glavni cilj ovoga rada bio odgovoriti na pitanja “što” i “kako” se piše o migrantima iz Sirije te sirijskoj izbjegličkoj krizi na mainstream i alternativnim portalima.* Na prvo smo pitanje pokušali odgovoriti analizom tema, odnosno njihovom distribucijom unutar promatrane dvije grupe portala te analizom vrijednosnog karaktera informacija/vijesti zastupljenih na istima. Do odgovora na pitanje kako se o ove dvije teme na njima izvještavalo, pokušali smo pak, doći analizom vrijednosnih sudova autora/medija, potom analizom korištenih “okvira” te samih vrijednosti zastupljenih/promoviranih unutar vijesti vezanih za dvije tematske cjeline.

Dakle novinari, odnosno mediji koje isti zastupaju, vijesti/informacije prenose “uokvirujući” ih na različite načine, a to između ostalog, postižu i odabirom teme. S obzirom na dvije tematske cjeline, htjeli smo prikazati i razlike u distribuciji ovih dvaju “krovnih tema” unutar promatrane dvije grupe portala. *Na mainstream je portalima tako vidljiva nešto veća zastupljenost tema migrantske krize naspram onih o migrantima, dok se na onim alternativnim, u većoj mjeri pisalo o migrantima nego o migrantskoj krizi.* S obzirom na to kako smo već napomenuli kako teme migrantske krize za sobom povlače i implikacije u odnosu na političke mjere vlasti (odnosno *policy* implikacije), iz razloga što se skoro pa sve (teme/potkategorije) redom referiraju na državne organe, institucije i procese kada je u pitanju odnos i djelovanje spram migrantske krize (makro razina), dok se one o migrantima skoro pa sve redom odnose na opis i vrednovanje migranata na osobnoj/individualnoj (mikro)

razini, možemo reći kako postoje razlike u samom odabiru (glavne) teme, odnosno fokusu prilikom prenošenja vijesta na obje grupe portala. Dok su se alternativni portali u većoj mjeri odlučivali za teme koje govore o dobrim/lošim odlikama i vijestima vezanim uz subjekte krize, oni su se *mainstream*, pak, u većoj mjeri odlučivali za prenošenje vijesti koje govore o političkom aspektu krize (mišljenjima, planovima, reakcijama i djelovanju spram iste).

Kada govorimo o zastupljenosti tema o migrantima iz Sirije unutar obje grupe portala, nalazimo određene razlike. Na onim alternativnim nismo zabilježili pojavljivanje tema negativnog predznaka, tj. konotacije spram migranata iz Sirije¹⁰⁰. Na *mainstream* su portalima također dominirale teme pozitivnog predznaka spram migranata iz Sirije, no ipak, zabilježeno je i pojavljivanje onih negativnih, i to u otprilike četvrtini analiziranih članaka. Dakle, unutar obje grupe portala zabilježen je pretežito pozitivan prikaz migranata iz Sirije kada govorimo o odabiru tema članaka, no on je ipak, u većoj mjeri zabilježen na onim alternativnim. Na *mainstream* je portalima zabilježeno i pojavljivanje tema negativnog predznaka, odnosno konotacije spram migranata iz Sirije, dok njihovo pojavljivanje na “alternativnim” portalima nije zabilježeno.

S druge strane, kada se unutar obje grupe portala pisalo o migrantskoj krizi, možemo reći kako su se alternativni portali (u odnosu na one *mainstream*) u većoj mjeri odlučivali za teme koje sadrže kritičku notu spram hrvatskih i europskih državnih institucija i organa, dok su se *mainstream* portali (u odnosu na one alternativne) u većoj mjeri odlučivali za teme koje govore o dobroj reakciji i snalaženju istih. Također, na *mainstream* smo portalima zabilježili veću zastupljenost tema koje govore o narušavanju odnosa Hrvatske države i susjednih zemalja (poglavito Srbije i Mađarske u ovom slučaju), dok članke s takvom tematikom nismo pronašli na alternativnim portalima. Ovakva je distribucija tema bila donekle i očekivana s obzirom na različitu „prirodu“ (strukturu, uređivačku i poslovnu politiku) ove dvije grupe portala. Tako se od *mainstream* portala i očekuje uporaba *senzacionalizma* i *negativizma*¹⁰¹, kako bi se postiglo to da što veći broj ljudi “klikne na članak” te na taj način doprinese profitu i opstanku medija, dok od onih alternativnih očekujemo određeni kritički odmak i notu spram državnih institucija i organa zbog neovisnosti opstanka takvih medija o profitu koji članak/ci donosi/e.

¹⁰⁰ Osim u već spomenutoj kategoriji “*migranti kao sigurnosna, teroristička... prijetnja EU*”, a koja se pojavljuje zanemarivom postotku analiziranih članaka.

¹⁰¹ U kontekstu ponovnog zaoštavanja odnosa s Srbijom nakon Domovinskog rata.

Zaključno o zastupljenim temama unutar obje grupe portala, možemo reći kako smo potvrdili jednu od naših izvedenih hipoteza koja pretpostavlja postojanje razlika u odabiru zastupljenih tema ("krovnih") na ove dvije grupe portala. Na "alternativnim" (neprofitnim) su portalima dakle, u nešto većoj mjeri zastupljene teme koje prenose informacije o migrantima iz Sirije te su skoro pa sve pozitivnog karaktera/predznaka, odnosno konotacije spram istih, dok na mainstream portalima ipak nalazimo određeni udio članaka (oko četvrtine) s onim negativnim. Nadalje, u nešto većoj mjeri u odnosu na one alternativne, mainstream su portali prenosili informacije vezane uz migrantsku krizu kojom se ovdje bavimo, a naziru se i razlike u pogledu kritika/pohvala državnih institucija i organa, kao i o utjecaju ove krize na poziciju Hrvatske države na regionalnoj političkoj sceni te odnose s susjednim državama. U tom smislu, mainstream portali u nešto većoj mjeri u odnosu na alternativne (kada govorimo o odabiru tema o kojima se pisalo u promatranom vremenskom razdoblju), migrante prikazuju u negativnom svjetlu, govore o štetnom utjecaju migrantske krize na dobrosusjedske odnose, političku i socijalnu realnost Hrvatske države i Europske unije te u određenoj mjeri hvale državne organe i institucije u pogledu reakcija i snalaženja u krizi. Navedeno (osim posljednjeg) možemo pripisati trendu senzacionalizma i negativizma, gdje je ovaj potonji „ilustriran temama konflikata, nasilja, neuspjeha, katastrofa, smrti i patnje te infotainmenta, koji pokriva ono što je interesantno ignorirajući ono što je važno“ (Bertrand, 2000), a ovaj prvi, osigurava ekonomsku održivost medija uz podređivanje novinarskog integriteta kapitalističkim „pravilima igre i potražnje“ unutar medijskog sustava današnjice. Takvi trendovi, prisutni su sve više u novinarstvu te djelomično objašnjavaju popularnost mainstream portala.

S obzirom na to da je jedan od istraživačkih ciljeva bio prikazati i uz kakve vrijednosne sudove ovdje analizirani mediji (Internet portali) prenose vijesti vezane uz sirijsku izbjegličku krizu i subjekte iste, a kako smo već ranije i napomenuli, analizirali smo vrijednosne sudove iz dvije perspektive. Na taj smo način pokušali dobiti cjelovitu „sliku“ o tome za kakve se vijesti (s kojim predznakom spram migranata) mediji odlučuju prenijeti, ali i na koji se način (vrijednosno) spram istih autori/mediji postavljaju. Važno je napomenuti kako je rezultat vrijednosne usmjerenosti samog karaktera vijesti/informacije, rezultat koji govori o *priming*-u (tj. o tome kakve vijesti kakvog predznaka mediji odlučuju prenijeti), a rezultat vrijednosne usmjerenosti autora/medija, rezultat koji govori o *framing*-u (tj. na koji su način te vijesti prikazane).

Dodatno, *usporedbom distribucija vrijednosnog karaktera informacija/vijesti te vrijednosnog suda autora*¹⁰², kada se pisalo o migrantima na ovdje analiziranim portalima, detektirali smo neke razlike. Iako je unutar samih vijesti na obje grupe portala, distribucija vrijednosnih sudova imala identičan oblik (što nam ukazuje na karakter vijesti u analiziranom vremenskom razdoblju, što povezujemo s konceptom *priming-a*), kada smo u analizu uveli i vrijednosni sud autora, situacija se znatno promijenila. Vidljiv je tako pretežito pozitivan prikaz migranata iz Sirije na obje grupe portala (u onim slučajevima kada se pisalo o migrantima), no isti je ipak izraženiji na onim alternativnim. Također, nešto je veći omjer neutralnog prikaza migranata na mainstream portalima, kao i onog negativnog. Iz navedenog bismo mogli zaključiti kako *alternativni portali*, u odnosu na one *mainstream*, u većoj mjeri o migrantima iz Sirije pišu pozitivno, dok oni *mainstream* (u odnosu na alternativne) migrante u većoj mjeri prikazuju na vrijednosno neutralan i negativan način. Kako se ovdje radi o ljudima koji bježe iz ratom pogođenih područja, negativni vrijednosni sudovi spram istih povlače za sobom i socijalne posljedice koje se mogu manifestirati u kreiranju (negativnih) stavova i mišljenja spram subjekata migrantske unutar društva. Uz to, oni mogu dovesti i do onih znatno opasnijih, političkih posljedica, što bi u kontekstu ove migrantske krize moglo značiti i potpuni odmak od humanitarnog pristupa i političke i društvene otvorenosti ka zauzimanju pozicije i uvođenja mjera koje oslikavaju dijametralno suprotne vrijednosti¹⁰³. Dakle, negativan prikaz subjekata ove krize potencijalno je opasan zbog posljedica na mikro i makro razini koje može uzrokovati.

Nadalje, *usporedbom distribucija vrijednosnih sudova iz dvije perspektive* (vrijednosni karakter informacije/vijesti i vrijednosni sud autora), u onim slučajevima kada se pisalo o migrantskoj krizi, ponovno su zabilježene njihove razlike. Iako je unutar samih vijesti na alternativnim portalima, zabilježen velik postotak priloga koje prenose informacije s negativnim vrijednosnim sudovima spram migranata iz Sirije, kada smo u analizu uveli i

¹⁰² Dakle onog koji je sadržan u samoj informaciji/vijesti koju je određeni portal odlučio prenijeti te onog koji dolaze od strane samog/e autora/ice, odnosno medija kojeg isti/a zastupa.

¹⁰³ U kontekstu trenutne situacije i migrantske krize koja još traje, mogli bismo reći kako se upravo to i događa. Vidljivo je zaoštavanje “preventivnih” političkih i zakonodavnih mjera spram migranata, širenje mržnje i netrpeljivosti spram izbjeglica iz Sirije unutar pojedinih europskih društava/država, sve oštrije granične i policijske kontrole te drastično smanjenje prava izbjeglica, a samo neki od primjera su prepuni izbjeglički kampovi neljudskih uvjeta diljem Europe, nehumano ophođenje policije prema migrantima (vidljivo u mnogim europskim državama, uključujući i Hrvatsku), zabrana spasilačkih akcija na Sredozemnom moru dok se svakim danom sve veći broj ljudi utapa, Trumpovi “logori” za migrante koji podsjećaju na jedna od mračnijih razdoblja novije povijesti ljudske civilizacije, jačanje “ekstremne desnice” i nacionalizma općenito u Europi i svijetu (Hrvatska naravno ne zaostaje za ovim trendovima), ponovno zaoštavanje rasnih netrpeljivosti u SAD-u, uskraćivanja prava tražiteljima azila, itd.

vrijednosni sud autora, rezultati su pokazali potpuniji i znatno drukčiji uvid u njihov prikaz. Naime, *tada u kontekstu dominacije vijesti negativnih konotacija po migrante, bilježimo pretežito pozitivne stavove samih autora članaka o migrantima iz Sirije na alternativnim portalima, dok onaj negativan, nije zabilježen u nijednom slučaju.* Na *mainstream* su portalima, s druge strane, prevladavale vijesti pretežito neutralne u odnosu spram migranata iz Sirije, dok su one pozitivne, detektirane u otprilike četvrtini analiziranih članaka. Također, na *mainstream* je portalima zabilježen i relativno malen postotak negativnog prikaza migranata iz Sirije kada se na istima pisalo o migrantskoj krizi. Uzevši u obzir kako teme migrantske krize zbog svog sadržaja pripadaju području (međunarodne i državne) politike te da iste imaju direktan utjecaj na način odnošenja i stavova spram migranata i migrantskoj krizi općenito, možemo reći kako na *alternativnim portalima dominira pozitivan vrijednosni (humanistički/liberalan) stav spram migranata iz Sirije kada se pisalo o migrantskoj krizi, dok je na onim mainstream, on pretežito neutralan.*

Naposljetku, *usporedbom* gore navedenih rezultata između obje grupe portala, *onda kada se pisalo o migrantima te onda kada se pisalo o migrantskoj krizi,* možemo reći kako je na *alternativnim portalima,* u najvećoj mjeri zabilježen pretežito pozitivan predznak kada smo analizirali vrijednosne sudove koji dolaze od samog autora, odnosno medija. To nam govori o tome kako su navedeni portali, putem izražavanja svojih stavova unutar tih članaka, *migrante prikazivali na pretežito pozitivan način, što nam svjedoči o njihovoj ponešto liberalnijoj/humanističijoj poziciji.* U tom smislu, možemo reći kako alternativni portali, u ovome slučaju djeluju kao *watchdog* komentirajući negativne pojave i procese uz afirmiranje ljudskih prava itd. Iz aspekta teorije *priming-a,* ovi portali tako biraju izvještavati o vijestima negativnog predznaka kako bi na njih kritički upozorili, što je vidljivo iz pozitivne vrijednosne usmjerenosti autora/medija.

S druge su strane, *mainstream portali, kada se pisalo o tematici migranata, također izražavali pretežito pozitivne vrijednosne sudove spram migranata iz Sirije, no kada se na njima pisalo o migrantskoj krizi, zauzimaju pretežito neutralnu poziciju.* Važan je nalaz i o tomu kako je na *mainstream portalima* u ovom slučaju, *pozitivan prikaz migranata bio zabilježen u tripot manjoj mjeri u odnosu na članke migrantske tematike.* Ovi su portali tako, *zauzeli pretežito neutralnu poziciju spram migranata, uz u znatno manjoj mjeri zastupljen njihov pozitivan prikaz* (u odnosu na onaj zabilježen kod tema migranata iz Sirije) *kada su prenosili vijesti o temama nužno političkih konotacija, točnije implikacija u odnosu na političke mjere vlasti (policy implikacije).* S obzirom na to kako se pritom misli na one teme

koje imaju direktnog utjecaja na hrvatsku i europsku političku i socijalnu realnost, a samim time i životne sudbine subjekata ove krize, u ovom slučaju *mainstream portale ne možemo okarakterizirati kao one pretežito pozitivne pozicije* (kao što je to slučaj s “alternativnim”).

S obzirom na to da jedna od izvedenih hipoteza *pretpostavlja i postojanje razlika između mainstream i “alternativnih” portala kada je riječ o prikazu migranata iz Sirije s obzirom na karakter vijesti i vrijednosnih sudova unutar samih vijesti/informacija te onih vrijednosnih sudova iznesenih od strane autora/medija, onda kada se pisalo o temama migranata iz Sirije kao akterima krize na mikro razini (individualne priče i iskustva aktera itsl.) te tada kada se pisalo o temama sirijske migrantske krize kao političkom problemu na makro razini, možemo reći kako je smo i nju skoro pa u potpunosti potvrdili*. Tako je *značajna razlika u vrijednosnim sudovima izraženim spram migranta iz Sirije (onda kada se pisalo o temama migranata iz Sirije) zabilježena kod vrijednosnog suda autora/medija ovih dvaju grupa portala. Značajna je razlika dobivena i u obje potkategorije (inačice) vrijednosnih sudova izraženih spram migranata iz Sirije (vrijednosni karakter informacije/vijesti te vrijednosni sud autora) i onda kada se pisalo o temama migrantske krize. Dakle, postoje određene razlike u prikazu migranata iz Sirije unutar obje grupe portala kada se na njima pisalo o migrantima iz Sirije te onda kada se pisalo o sirijskoj migrantskoj krizi*.

U pogledu *distribucije zastupljenih vrijednosti kada se pisalo o migrantima unutar obje grupe portala, pomaganje se kao vrijednost pojavljuje u najvećem postotku, odmah potom, na mainstream portalima najzastupljenije su vrijednosti socijalnog reda i sigurnosti, pa tek onda tolerantnosti i solidarnosti, dok je na onim alternativnim uočen suprotan trend jer se ondje, odmah nakon pomaganja, pojavljuju vrijednosti tolerantnosti/liberalnosti i solidarnosti*. Također, na *mainstream portalima zabilježen je i malen postotak kritike vrijednosti tolerancije, dok na onim alternativnim takav odnos nije detektiran ni u jednom slučaju*.

Unatoč tomu što se unutar obje grupe portala pozitivno vrednuje vrijednost *pomaganja, dakle pozitivno se ističe ili se na istu poziva, uvidom u distribucije ostalih vrijednosti zamijetili smo kako su alternativni portali, ponovno, u nešto većoj mjeri, pisali iz humanističke/liberalne pozicije kada se govorilo o migrantima iz Sirije, pozivajući se pritom i promovirajući vrijednosti koje se referiraju na socijalnu svijest, osjetljivost i odgovornost te političku otvorenost (solidarnost, odgovornost i tolerantnost/liberalnost), dok su se, s druge strane, oni mainstream, u nešto većoj mjeri u odnosu na alternativne portale, pozivali na i*

*promovirali vrijednosti koje se referiraju na socijalnu i sigurnosnu „klimu“ države (socijalni red i sigurnost). Pridodavši tomu da se najveći postotak negativnog odnosa spram vrijednosti na *mainstream* portalima odnosio upravo na vrijednosti pomaganja te tolerantnosti/liberalnosti kada se na istima pisalo o migrantima iz Sirije, možemo reći kako *mainstream* portali, u nešto većoj mjeri u odnosu na one alternativne, izražavaju i promoviraju vrijednosti i vrijednosne orijentacije koje povezujemo s političkom zatvorenošću i socijalnom neosjetljivošću.*

S druge strane, kada se na ovim portalima pisalo o migrantskoj krizi, možemo istaknuti kako se na alternativnim portalima najzastupljenije vrijednosti spram kojih je detektiran pozitivan odnos, također referiraju na socijalnu svijest, osjetljivost i odgovornost te političku otvorenost (solidarnost, odgovornost i tolerantnost/liberalnost), dok se na *onim mainstream*, uz pomaganje (koje je kao vrijednost na konceptualnoj razini bliska prethodno opisanima) i odgovornost, najviše pozivalo na vrijednost socijalnog reda, vrijednosti koju, kako smo već ranije napomenuli, povezujemo s opisom socijalne i sigurnosne „klime“ u državi. Međutim, ono što je zanimljivo u usporedbi ove i prethodne distribucije, dakle onda kada se pisalo o migrantima i onda kada se pisalo o migrantskoj krizi, jest to kako se vrijednost pomaganja u ovom slučaju u znatno većoj mjeri pojavljuje na *mainstream* portalima. Ipak, na *mainstream* je portalima zabilježen i relativno malen postotak kritike neke vrijednosti, no s obzirom na to kako nijedan takav slučaj nije zabilježen na *onim* alternativnim, vrijedno je isticanja. U tom smislu, na *mainstream* su se portalima najviše kritizirale vrijednosti pomaganja i socijalnog reda (ili se pozivalo na oprečne vrijednosti), dakle upravo onih vrijednosti kod kojih je detektiran najveći postotak pojavljivanja kada se radilo o pozitivnom odnosu spram istih pa se na taj način stječe dojam nekoherentnosti i nedosljednosti kada se na istima pisalo o migrantskoj krizi.

Generalni je zaključak po pitanju razlike *mainstream* i alternativnih portala u pogledu zastupljenih vrijednosti u člancima o migrantskoj krizi taj kako alternativni portali ponovno odaju ponešto liberalniju poziciju i vrijednosnu orijentaciju spram ove socijalno-političke situacije, dok su *mainstream* portali u većoj mjeri pisali i o sigurnosnom aspektu, no promovirajući vrijednost pomaganja u svojim tekstovima u znatno većoj mjeri nego oni alternativni.

Naposljetku, možemo reći kako smo jednu od naših izvedenih hipoteza također potvrdili te da postoje određene razlike u zastupljenim vrijednostima unutar obje grupe

portala kada se pisalo o migrantima iz Sirije te onda kada se pisalo o sirijskoj migrantskoj krizi. Iako je unutar obje grupe portala zabilježen najveći postotak pojavljivanja vrijednosti koje upućuju na pozitivan odnos spram migranata iz Sirije i općenito sirijske humanitarne krize (pomaganje, tolerantnost/liberalnost, solidarnost), unutar one mainstream je pak, zabilježeno i pojavljivanje vrijednosti koje upućuju na određenu zabrinutost oko utjecaja iste na političku, socijalnu i sigurnosnu realnost Hrvatske države i Europske unije (socijalni red i sigurnost), poglavito u onim slučajevima kada je detektiran negativan odnos spram istih.

Kada pak govorimo o načinu na koji su vijesti o migrantima i migrantskoj krizi uokviravane, ocrta se pretežito liberalno-individualistički diskurs unutar obje grupe portala, uz neke razlike u distribuciji pojavljivanja tog i ostalih glavnih “okvira”.

U onim slučajevima kada se pisalo o migrantima, alternativni su se portali u većoj mjeri koristili liberalno-individualističkim “okvirom” no oni mainstream, iako je isti kod obje grupe portala dominantan. Na mainstream portalima (u većem broju slučajeva u odnosu na one alternativne) “okvir” nije postojao ili je pak bio neutralan, a na istima je zabilježeno i pojavljivanje etno-nacionalističkog “okvira” u vrlo malom broju slučajeva, no ipak većem od onog na alternativnim, unutar kojih njegovo pojavljivanje nije zabilježeno. Dakle, obje grupe portala su se u najvećem broju slučajeva koristile liberalno-individualističkim “okvirom”, dok su se oni mainstream u nešto većoj mjeri, koristili i etno-nacionalističkim te neutralnim/nedefiniranim “okvirom”. S obzirom na to da se teme migranata većinom bave migrantima na osobnoj, mikro razini, ovakav nalaz govori o tome kako ovdje analizirani hrvatski Internet mediji kada su pisali o migrantima u promatranom vremenskom razdoblju, nisu upotrebljavali fraze i lekseme koji bi upućivali na korištenje etno-nacionalističkog “okvira” i diskursa (iznimka je malen postotak pojavljivanja na mainstream portalima). On u kontekstu ove krize nikako nije povoljan u smislu posljedica do kojih isti može dovesti, a koje se mogu odraziti na tretman migranata iz Sirije, kako socijalni, tako i onaj politički, odnosno onog društva i onog države.

U onim slučajevima kada se na analiziranim portalima pisalo o migrantskoj krizi, distribucija je bitno različita. Naime, na mainstream smo portalima tada zabilježili znatno veći broj pojavljivanja neutralnog/nedefiniranog “okvira” (odnosno u tim slučajevima “okvir” nije postojao ili je isti bio neutralan) nego je tomu bio slučaj na alternativnim (neprofitnim). Nadalje, znatno je manji postotak pojavljivanja liberalno-individualističkog

“okvira” unutar vijesti s mainstream portala te je uz njegovo, zabilježeno i pojavljivanje etno-nacionalističkog “okvira” u nešto manjoj mjeri, no ipak većoj od one na alternativnim portalima unutar kojih njegovo pojavljivanje/korištenje nije zabilježeno, kao i od one u prethodnoj distribuciji.

Na alternativnim je portalima pak, pojavljivanje liberalno-individualističkog “okvira” zabilježeno u najvećem broju članaka, no u usporedbi ove i prethodne distribucije, vidljiv je značajan porast i u korištenju neutralnog/nedefiniranog okvira, dok korištenje etno-nacionalističkog okvira nije zabilježeno.

Ovaj značajan “pad” u korištenju *liberalno-individualističkog* “okvira” kada se pisalo o migrantskoj krizi (kod obje grupe portala, ali je isti znatno izraženiji kod onih *mainstream*) tumačimo političkom “prirodom” tema migrantske krize, što ima pozitivnu i negativnu stranu. Pozitivna jest ta da kada se pisalo o temama migrantske krize, nije u većoj mjeri korišten *etno-nacionalistički* okvir, koji po svojoj definiciji nije liberalan u tolikoj mjeri da bi težio uvjetnom otvaranju granica sirijskim izbjeglicama i cjelovitom humanitarnom pristupu, već bi prije težio očuvanju suvereniteta i cijelosti države zaštitom granica od prolaska velikog broja ljudi, od kojih su većina bez ikakvih dokumenata što predstavlja potencijalnu prijetnju. No, s druge strane, ona negativna jest ta da je zabilježen i značajan porast u korištenju onog *neutralnog/nedefiniranog* (i to u znatno većoj mjeri na *mainstream* portalima, nego onim alternativnim), što nas opet dovodi do zaključka kako, iako kod obje grupe portala nije detektirano korištenje etno-nacionalističkog okvira kada se pisalo o temama migrantske krize, nije poraslo niti korištenje onog liberalno-individualističkog (dapače, znatno je manje), već su se takve vijesti, prenosile uz pretežito neutralan “okvir” (u većoj mjeri na *mainstream*, nego onim alternativnim portalima). Dakle, *ovdje analizirani portali su u onim slučajevima kada se pisalo o migrantskoj krizi češće zauzimali neutralnu/nedefiniranu poziciju u smislu “uokviravanja” vijesti, nego onda kada se pisalo o migrantima iz Sirije, a kao što smo već i napomenuli, pretežito liberalno-individualistički “okvir” kada se pisalo o migrantima, prelazi u onaj pretežito neutralan/nedefiniran, onda kada se pisalo o migrantskoj krizi.*

Usporedbom gore navedenih rezultata, između obje grupe portala, onda kada se pisalo o migrantima te onda kada se pisalo o migrantskoj krizi, možemo istaknuti neke razlike i ponuditi određene zaključke, iako površne zbog teorijskog ograničenja ovakve analize.

Jedna od *izvedenih hipoteza pretpostavlja postojanje diskrepancije između ove dvije grupe portala u načinu na koji su se vijesti vezane za ove dvije teme “uokviravale”, odnosno kroz kakav su diskurs one prezentirane i vrednovane. Ove su se razlike također pokazale*

značajnima u oba slučaja (onda kada se pisalo o migrantima iz Sirije te onda kada se pisalo o sirijskoj migrantskoj krizi) unutar obje grupe portala pa tako možemo reći kako je i ova hipoteza potvrđena dobivenim rezultatima. Mainstream su se portali tako koristili pretežito liberalno-individualističkim okvirom kada su prenosili vijesti vezane uz tematiku migranata, dok su prilikom prenošenja vijesti vezanih uz migrantsku krizu zadržavali ponešto neutralniju poziciju. Na alternativnim je portalima situacija slična, iako je na istima zabilježen znatno veći postotak korištenja onog liberalnog “okvira” kada se pisalo o migrantskoj krizi, nego je to slučaj na mainstream portalima. Stoga, možemo zaključiti kako su alternativni portali u oba slučaja (onda kada se pisalo o migrantima, kao i onda kada se pisalo o migrantskoj krizi) u većoj mjeri koristili fraze i lekseme koji upućuju na ponešto liberalniji diskurs i “okvir”. Mainstream su portali, s druge strane, zauzeli snažno neutralnu/ndefiniranu poziciju u smislu “uokviravanja” vijesti kada se pisalo o temama migrantske krize, a pretežito liberalnu kada se pisalo o migrantima (no ipak u manjem postotku u odnosu na one alternativne), s u oba slučaja, zabilježenim pojavljivanjem etno-nacionalističkog u relativno malom broju slučajeva.

Ipak, korištenje etno-nacionalističkog “okvira” unutar medijskog prostora u kontekstu sirijske migrantske krize može imati i ozbiljne socijalne i političke posljedice koje se mogu manifestirati na različite načine, od društvene netrpeljivosti, apatije i marginalizacije skupine, do zatvaranja granica, političke zatvorenosti i progona, stoga je pozitivan nalaz kako nije zabilježeno njegovo korištenje u većem broju vijesti i članaka zastupljenih na ovdje analiziranim portalima u promatranom vremenskom razdoblju.

Naposljetku, naše istraživanje, iako empirijski ograničeno, može ponuditi polazišnu točku za daljnja istraživanja na ovu temu. Primjerice, primatelj poruke i njegove reakcije važan su element istraživanja, ali da bi se dublje prodrlo u stavove primatelja poruke treba ispitati i efekte koje medijski sadržaj ima na pojedinca, u smislu oblikovanja i/ili stvaranja novih svjetonazora, obrazaca ponašanja, razmišljanja itd. Ipak, glavno je ograničenje svih istraživanja sadržaja upravo istraživačko pitanje na koje pokušavaju pružiti odgovor, a to je *da li on utječe na publike* (sadržaj, u ovom slučaju medijski) *te kako i u kojim razmjerima*. Kada bismo našu analizu htjeli proširiti i na primatelja poruke, spoznaje dobivene ovim istraživanjem svakako bi nam predstavljale “vjeta u leđa”.

6. LITERATURA

- Albert, H. (1956). Das Werturteilsproblem im Lichte der logischen Analyse. U: *Zeitschrift fur gesamte Staatswissenschaft*, No. 112, 410-439.
- Asa Berger, Arthur (2007). *Media & society: A Critical Perspective, Second Edition*. United States: Rowman & Littlefield publishers, INC.
- Benković, V. i Balabanić I. (2010). *Analiza sadržaja najposjećenijih hrvatskih internetskih portala* u: *Medij. istraž.* (god. 16, br. 2) (43-56). Zagreb.
- Bilić, P. (2012). Hrvatski medijski sustav između refleksivne modernizacije i medijalizacije: societalna i institucionalna analiza. *Društvena istraživanja*, 4 (118):821-842.
- Bilić, Paško; Švob-Đokić, Nada; Balabanić, Ivan (2014). HRZZ Istraživački projekt br. 4014. *Mreže javne komunikacije u Hrvatskoj: medijalizacija javne sfere i izazovi novih medija (NETCOMM)*, Teorijski izvještaj (D1). Zagreb: Institut za razvoj i međunarodne odnose, Odjel za kulturu i komunikacije.
- Bilić, P. i Balabanić I.. (2016). *Pluralizam ili polarizacija masovnih medija u mrežnom prostoru: slučaj monetizacije autocesta*. *Revija za sociologiju*.
- Bilić, Paško; Balabanić, Ivan; Primorac, Jaka; Jurlin, Krešimir; Eterović, Ružica (2017). *Analiza tržišta elektroničkih publikacija*. Zagreb: Institut za razvoj i međunarodne odnose.
- Biti, Vladimir (1997). *Pojmovnik suvremene književne teorije*. Zagreb; Matica hrvatska.
- Bricki, N. i J. Green (2009). *A Guide to Using Qualitative Research Methodology*. URL: <http://fieldresearch.msf.org/msf/handle/10144/84230>

- Castells M. (prijevod Neven Dužanec) (2003). *Internet galaksija : razmišljanja o Internetu, poslovanju i društvu*. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk: Hrvatsko sociološko društvo.
- Čulig, Benjamin (1992). *Vrijednosti i politički stavovi kao determinante ekoloških orijentacija*: doktorska disertacija. Zagreb.
- Deetz, S.A., Tracy, S.J. & Simpson, J.L. (2000). *Leading organizations. Through Transition*. London, Thousand Oaks: Sage. URL:
<https://www.utwente.nl/cw/theorieenoverzicht/Theory%20Clusters/Mass%20Media/Framing/>
- Dragin, Ankica (2011). Medijsko izvještavanje o Romima: slučaj Jabuka. U: Dubravka Valić Nedeljković (ur.) *Media discourse of poverty and social exclusion*. Novi Sad: Filozofski fakultet.
- Fairhurst, G. & Star, R. (1996). *The art of Framing*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Gamson, W.A., & Modigliani, A. (1987). The changing culture of affirmative action. In R.G. Braungart & M.M. Braungart (Eds.), *Frontiers in social movement theory* (pp.53–76). New Haven, CT: Yale University Press.
- Gamson, W.A. & Modigliani, A. (1989). Media discourse and public opinion on nuclear power: a constructionist approach. *American Journal Of Sociology*, 95, 1–37.
- Goffman, E. (1974). *Frame Analysis: An Essay on the Organization of Experience*. New York, NY et al.: Harper & Row / Boston: Northeastern University Press.
- Hromadžić, Hajrudin (2014). *Medijska konstrukcija društvene zbilje: socijalno-ideološke implikacije produkcije medijskog spektakla*. Zagreb: AGM.

- Hsieh, H. F., and S. E. Shannon (2005). *Three Approaches to Qualitative Content Analysis* (15:177-288). Print.
- Jurčić, Daniela (2017). Teorijske postavke o medijima – definicije, funkcije i utjecaj. *Mostariensia*, 21:127-136.
- Lacy, S., Riffe, D., Stoddard, S., Martin, H., Chang K-K. (2001) Sample Size for Newspaper Content Analysis in Multi-Year Studies. *J&MC Quarterly*. URL: https://www.researchgate.net/publication/51992741_Sample_Size_for_Newspaper_Content_Analysis_in_Multi-Year_Studies
- Lakoff, G. (2006). Simple framing. *Rockridge Institute*, 14.
- Laswell, H. (1948). The structure and function of communication in society. In L. Bryson (Ed.), *The communication of ideas*. New York: Harper.
- Lovrić, D.; Quien, M. (2008). Raširenost novih medija. U: Leburić, A. (ur.) *Stari i novi mediji: sociološka istraživanja medijskog stiliziranja života*. Split: Redak, Split.
- Maxwell E. McCombs; Donald L. Shaw (1972). The Agenda-Setting Function of Mass Media. *The Public Opinion Quarterly*, Vol. 36, No. 2., pp. 176-187.
- Mayring, P. (2000). Qualitative Content Analysis. *Forum Qualitative Sozialforschung/Forum: Qualitative Social Research*, 1(2). Preuzeto od <http://www.qualitative-research.net/index.php/fqs/article/view/1089> (10.08.2018)
- Negrin, R. (2005). Modeli medijskih institucija: medijske institucije u Evropi. U: Brigs, A. i Kobli, P. (ur.) *Uvod u studije medija*. Beograd: Biblioteka Multimedia.
- Nelson, Thomas E., Clawson, Rosalee A., and Oxley, Zoe M. (1997a). Media framing of a civil liberties conflict and its effect on tolerance. *American Political Science Review*, 91:567–583.

- Nelson, Thomas E., Oxley, Zoe M., and Clawson, Rosalee A. (1997b). Toward a psychology of framing effects. *Political Behavior*, 19:221–246.
- Parker, Samuel (2015). “Unwanted invaders”: The Representation of refugees and asylum seekers in the UK and Australian print media. *Issue 23 (Spring 2015): Myth and Nation*. Glasgow: University of Glasgow.
- Peruško Čulek, Zrinjka (1999). *Demokracija i mediji*. Zagreb: Barbat.
- Peruško, Z. (2011). Predgovor. O medijima i medijskim studijama. U: Peruško, Z. (ur.) *Uvod u medije*. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk, Hrvatsko sociološko društvo.
- Peruško, Zrinjka; Majcen Marinić, Mihaela; Vilović, Gordana; Mučalo, Marina; Perišin, Tena; Dragojević, Sanjin; Frančeski, Hrvoje; Prelog, Nenad; Polojac, Fjodor; Gavranović, Ante; Čuvalo, Antonija; Delfin Kanceljak, Kristina; Skoko, Božo (uredila Zrinjka Peruško) (2011). *Uvod u medije*. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk: Hrvatsko sociološko društvo.
- Peruško, Zrinjka; Perišin, Tena; Topić, Martina; Vilović, Gordana; Zgrabljčić Rotar, Nada (2011). *Hrvatski medijski sustav*. Zagreb: Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu.
- Plačko, Ljudevit (1990). *Analiza sadržaja*. Zagreb: Institut za društvena istraživanja Sveučilišta u Zagrebu.
- Popović, Helena (2014). *Značaj medijskog integriteta: vraćanje medija i novinarstva u službu javnosti*. Zagreb: Centar za istraživačko novinarstvo.
- Prelog, N. (2011). Novi mediji i novinarstvo na internetu. U: Peruško, Z. (ur.) *Uvod u medije*. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk, Hrvatsko sociološko društvo.
- Schreier, Margrit (2012). *Qualitative Content Analysis in Practice*. London: Sage Publications Ltd.

- Skupina autora (2004). *Bogatstvo različitosti*. Zagreb: Sveučilišna knjižara.
- Šelo Šabić, S. i Borić, S. (2016). *At the Gate of Europe: A Report on Refugees on the Western Balkan Route*. Zagreb: Friedrich Ebert Stiftung, Regional Office Zagreb for Croatia and Slovenia.
- Tadić, Jure; Dragović, Filip; Tadić, Tonči (2016). *Migracijska i izbjeglička kriza- sigurnosni rizici za EU*. Zagreb: Polic. sigur., godina 25. (2016), broj 1, str. 14-41.
- Zhang i Wildemuth (2005). *Qualitative Analysis of Content*. URL: https://www.ischool.utexas.edu/~yanz/Content_analysis.pdf

Ostali Internetski izvori:

- Eurostat (2016). URL: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=in00028&language=en> (15.11.2016., 14.07.2018.)
- Internet Live Stats (2016). *Number of Internet Users (2016)*. Dostupno na: <http://www.internetlivestats.com/internet-users/#tren> (17.11.2016.).
- Miniwatts Marketing Group (2018). *World Internet Users and 2018 Population Stats*. URL: <https://www.internetworldstats.com/stats.htm> (06.07.2018.)
- Mitchell, A., Gottfried, J., Barthel, M. and Shearer, E. (2016). *Pathways to news*. Pew Research Center's Journalism Project. URL: <http://www.journalism.org/2016/07/07/pathways-to-news/> (07.07.2018.).
- Rezultati Javnog poziva Ministarstva kulture za dodjelu bespovratnih sredstava neprofitnim medijima (2015). URL: <https://www.min-kulture.hr/userdocsimages/Odobreni%20i%20odbijeni%20programi%202015/odobreni%20nm2015.pdf>

- UNHCR (2016). *Global Trends: Forced Displacement in 2015*. URL:
<http://www.unhcr.org/statistics/unhcrstats/576408cd7/unhcr-globalr-trends-2015.html>
(14.11.2016., 14.07.2018.).
- UNHCR (2017). *Global Trends: Forced Displacement in 2016*. URL:
<http://www.unhcr.org/5943e8a34.pdf> (05.07.2018.).
- UNHCR (2018). *Global Trends: Forced Displacement in 2017*. URL:
<http://www.unhcr.org/globaltrends2017/>

7. PRILOZI

KODNA KNJIGA

Vrijednosni sudovi	Potkategorije	Definicija	Ekskluzije/primjeri
Vrijednosni karakter informacije/vijesti	Pozitivan Negativan Neutralan	<p>Odnosi se na one vrijednosne sudove prema subjektima sirijske izbjegličke krize, točnije izbjeglicama/migrantima iz Sirije, koji su <i>sadržani isključivo u samoj informaciji koju autor članka, odnosno medij prenosi</i> te nužno ne predstavljaju njihove stavove.</p>	<p>Ukoliko u članku detektiramo pozitivan/e vrijednosni/e sud/ove prema subjektima sirijske izbjegličke krize, a isti nisu sadržani isključivo u samoj informaciji koju autor članka, odnosno medij prenosi, već dolaze od istih, te predstavljaju njihove stavove, članak neće biti kodiran kao pozitivan, već kao neki drugi (negativan ili neutralan), ovisno o situaciji.</p> <p>Primjerice, detektiran je pozitivan vrijednosni sud spram izbjeglica/migranata upućen od strane autora, odnosno medija kojeg isti predstavlja, no unutar same informacije/vijesti, detektirali smo negativan/e ili neutralan/e vrijednosni/e sud/ove spram subjekata izbjegličke krize. U tom ćemo slučaju, takav članak</p>

			<p>kodirati kao onaj negativnog ili neutralnog vrijednosnog suda (ovisno o situaciji), iz razloga što je taj sud onaj koji je sadržan u informaciji/vijesti koju autor, odnosno medij prenosi te nužno ne predstavlja njihove stavove.</p>
<p><i>Vrijednosni sud autora/medija</i></p>	<p><i>Pozitivan</i></p> <p><i>Negativan</i></p> <p><i>Neutralan</i></p>	<p>Odnosi se na one vrijednosne sudove prema subjektima sirijske izbjegličke krize, točnije izbjeglicama/migrantima iz Sirije, koji su <i>upućeni isključivo od strane autora članka, odnosno medija kojeg on/ona predstavlja.</i></p>	<p>Ukoliko u članku detektiramo pozitivan/e vrijednosni/e sud/ove prema subjektima sirijske izbjegličke krize, a isti ne dolaze od strane samog autora članka, odnosno medija kojeg zastupa, već je/su sadržan/i u samoj vijesti koju medij prenosi, isti neće biti kodiran kao pozitivan, već kao neki drugi (negativan ili neutralan), ovisno o situaciji.</p> <p>Primjerice, detektirali smo pozitivan vrijednosni sud spram izbjeglica/migranata sadržan unutar same informacije/vijesti, no analizirajući način na koji je tu vijest prenio sam medij, odnosno autor članka, detektirali smo negativan/e vrijednosni/e sud/ove od strane</p>

			<p>autora/medija spram subjekata izbjegličke krize. U tom ćemo slučaju, članak kodirati kao onaj negativnog vrijednosnog suda, iz razloga što je taj sud onaj koji predstavlja stav samog autora, odnosno medija.</p>
--	--	--	---

Kategorija	Potkategorije	Definicija
Vrijednosti	<p><i>Sloboda</i></p> <p><i>Pomaganje</i></p> <p><i>Uspjeh</i></p> <p><i>Iskrenost</i></p> <p><i>Samo-poštovanje</i></p> <p><i>Tolerantnost/Liberalnost</i></p> <p><i>Kreativnost</i></p> <p><i>Jednakost</i></p> <p><i>Odgovornost</i></p> <p><i>Socijalni red</i></p> <p><i>Blagostanje</i></p> <p><i>Kompetentnost</i></p> <p><i>Pravda</i></p> <p><i>Sigurnost</i></p> <p><i>Duhovnost</i></p> <p><i>Inteligencija</i></p> <p><i>Solidarnost</i></p>	<p>Odnosi se na vrijednosti koje su zastupljene unutar same informacije/vijesti o kojoj autor/medij izvještava te nužno ne predstavlja vrijednosti promovirane ili upućene direktno od strane autora/medija, već sve (u našem istraživanju zastupljene) vrijednosti detektirane unutar članaka o ove dvije “krovne teme” (migranti i migrantska kriza).</p>

Kategorija/potkategorija	Definicija
Kategorija “krovni okvir” (<i>master frame</i>)	Predstavlja sustav ideja, vrijednosti i stavova kroz koji se informacija, tema ili vijest može prenijeti. U tom slučaju, sama informacija, tema ili vijest biva “uokvirena” kroz isti taj sustav, odnosno prezentirana putem istog, koristeći se leksemima, frazama i tvorenicama koje upućuju na njegovu prisutnost.
Potkategorija <i>Liberalno-individualistički</i> okvir	Sustav ideja koji se temelji na shvaćanju da su sva ljudska bića jednaka te zaslužuju uživati jednaka prava. Naglasak je na individualizmu i toleranciji, a nacionalni identitet u tom smislu gubi na snazi.
Potkategorija <i>Etno-nacionalistički</i> okvir	Sustav ideja o postojanju kvazi-primordijalnih, kulturalno homogenih naroda koji zaslužuju povlašteni položaj ili posebna prava u odnosu na druge kulturne, nacionalne i etničke manjine.

POPIS LEKSEMA

Krovni okvir	Okvir	Leksemi
<i>Liberalno-individualistički</i>	„sloboda govora“	<i>sloboda govora</i> <i>zabrana</i> <i>represija</i> <i>cenzura</i> <i>tabu</i> <i>pravo na (slobodu govora)</i>
	„ukoravanje elitizma“	<i>mi, obični građani</i> <i>čelnici ili vodstvo stranke</i> <i>mediji</i> <i>elite</i>
	„politička korektnost i otvorenost“	<i>politička korektnost</i> <i>otvoreno društvo</i> <i>multikulturalizam</i> <i>društvo bez granica</i>
	„humanizam“	<i>ljudi u nevolji</i> <i>pomaganje</i> <i>solidarnost</i>

	<p>„ostalo“</p>	<p><i>ljudske sudbine</i> <i>nesretni ljudi</i> <i>pozivanje na pomaganje i susjećajnost</i></p>
<p><i>Etno-nacionalistički</i></p>	<p>„negativan utjecaj muslimanskog stanovništva (na etnicitet, kulturu, ekonomsku i političku realnost)“</p> <p>“ksenofobija“</p> <p>“eurocentrizam“</p>	<p><i>drukčija kultura</i> <i>drukčiji običaji</i> <i>drukčije radne navike</i> <i>različito/a društvo/a</i></p> <p><i>ksenofobija</i> <i>prikriveni teroristi</i> <i>kriminalci</i> <i>(seksualni) prijestupnici</i> <i>(religiozni) ekstremisti</i></p> <p><i>eurocentrizam</i> <i>Bliski istok</i> <i>oni</i> <i>njihova (kultura, običaji, vrijednosti i norme)</i></p>

	<p><i>„anti-Islam/anti-imigracija“</i></p>	<p><i>anti-imigracija</i> <i>anti-imigracijska politika</i> <i>anti-Islam</i> <i>muslimani</i> <i>drukčija religija</i> <i>drukčije vrijednosti i norme</i> <i>lažne izbjeglice</i> <i>skrivena namjera</i> <i>ekonomske izbjeglice</i> <i>terorizam</i> <i>zatvaranje granica</i> <i>zatvoreno društvo</i></p>
	<p><i>„ostalo“</i></p>	

8. SAŽETAK/ABSTRACT

8.1 Sažetak

Cilj rada bio je usporediti hrvatske Internet portale na temelju vrijednosnih sudova izraženih spram migranata iz Sirije, onda kada se izvještavalo o vijestima vezanim uz teme sirijskih migranata kao subjekata krize na mikro razini te onda kada se izvještavalo o vijestima vezanim uz teme migrantske krize kao političkom problemu na makro razini, kao i pokušaj detektiranja vrijednosti koje se putem određenih stavova promovira te diskursa putem kojeg su se vijesti o ove dvije “krovne teme” uokviravale (*framing*). Rezultate smo uspoređivali između “alternativnih” Internet portala (Forum.tm, H-Alter.org, Lupiga.com, VoxFeminae.net, Tris.com.hr), točnije portala koji pripadaju tzv. Trećem medijskom sektoru (neprofitnim medijima) te onih najčitanijih *mainstream* dnevno-informativnih Internet portala koji su u privatnom vlasništvu (Index.hr, Tportal, Net.hr). Kao istraživačke metode, korištene su kvalitativna analiza sadržaja te metodologija analize. Rezultati dobiveni ovim istraživanjem potvrdili su hipoteze o postojanju razlika u odabiru “krovne teme” (tema migranti ili tema migrantska kriza), potom u izraženim vrijednosnim sudovima spram migranta iz Sirije, zastupljenim vrijednostima te naposljetku i uokviravanju, odnosno korištenom diskursu prilikom izvještavanja o vijestima o migrantima iz Sirije te sirijskoj migrantskoj krizi.

Ključne riječi: sirijska migrantska kriza, migranti iz Sirije, Internet portali, kvalitativna analiza medijskog sadržaja, *frame* analiza

8.2 Abstract

The aim of the study was to compare the Croatian web-portals in cases when they were reporting on news related to the subjects of Syrian migrants as entities of the crisis at the micro level and in cases when they were reporting on news related to the migrant crisis as a political problem on the macro level, as well as an attempt to detect values that were promoted through certain attitudes and the discourse through which the news of these two "master themes" have been framed. We have compared the results between the "alternative"

Croatian web-portals (Forum.tm, H-Alter.org, Lupiga.com, VoxFeminae.net, Tris.com.hr), more specifically non-profit media, and the most widely-used mainstream (private) web portals (Index.hr, Tportal, Net.hr). Qualitative analysis of content and frame analysis were used to obtain the results of this research, with which we have confirmed the hypotheses of the existence of differences in the choice of "master themes", in the value judgments expressed towards Syrian migrants, represented values, and ultimately, in the discourse used when reporting about news related to migrants from Syria and the Syrian migrant crisis itself.

Keywords: Syrian migrant crisis, Syrian migrants, web-portals, qualitative analysis of media content, frame analysis